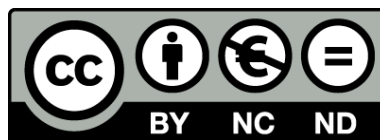

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

**La creació i manipulació del patrimoni l'estudi
del romànic català a partir de les intervencions
de conservació del Brodat de la Creació
de la Catedral de Girona**

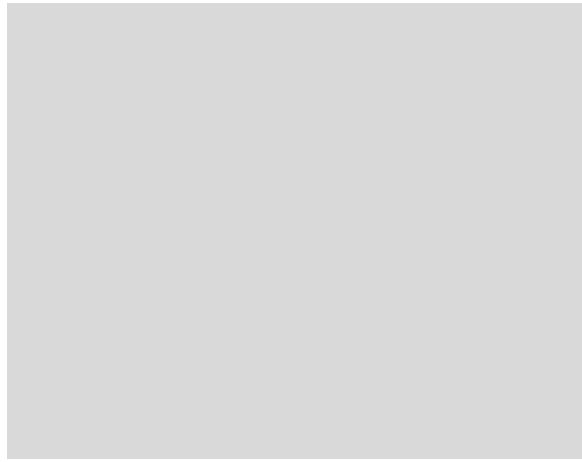
Roser Piñol Bastidas

Aquesta tesi doctoral està subjecta a la llicència **Reconeixement- NoComercial – SenseObraDerivada 3.0. Espanya de Creative Commons.**

Esta tesis doctoral está sujeta a la licencia **Reconocimiento - NoComercial – SinObraDerivada 3.0. España de Creative Commons.**

This doctoral thesis is licensed under the **Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0. Spain License.**

**LA CREACIÓ I MANIPULACIÓ DEL PATRIMONI
L'ESTUDI DEL ROMÀNIC CATALÀ A PARTIR DE LES
INTERVENCIIONS DE CONSERVACIÓ DEL BRODAT DE LA CREACIÓ
DE LA CATEDRAL DE GIRONA**

VOL.II: Bibliografia i annex

ROSER PIÑOL BASTIDAS

DOCTORAT EN CULTURES MEDIEVALS- IRCVM

Directors: Milagros Guardia i Ignasi Baigés Jardí
Tutora: Milagros Guardia Pons

Bibliografia

A.E de M. (1986): "Notificaciones". *Revista histórica, publicación mensual de ciencias históricas y bellas artes*, tomo 3, n. 22, 1 febrer, p. 61.

ABE, T. (2011): *Las relaciones entre el Estado y la Iglesia en la Corona de Aragón. Desde la Reforma Gregoriana hasta la cruzada albigense (siglos XI-XII)*. Tesi doctoral UB, departament d'Història Medieval (dir. J. Hernando).

<http://tdx.cat/handle/10803/78008?show=full>

AGUILÓ ALONSO, M.P. (2003): "La fortuna de las colecciones de artes decorativas españolas en Europa y América. Estudios comparativos". *Actas de las XI Jornadas de Arte: Arte Español fuera de España. Madrid, 18 a 22 de noviembre de 2002*. Madrid: CSIC, , p. 275-290.

AJUNTAMENT DE GIRONA (2009): *Un passeig pels carrers de Girona, Salt i Sarrià de Ter*. Ajuntament de Girona.

ALARCIA, M.A. (1992): "L'home". *Josep Salvany i Blanc, l'home. Fotografies 1910-1926*. (ed. A. Armengol, R. Marco). Barcelona: Biblioteca de Catalunya, p. 11-14.

ALBERCH FUGUERAS, R.; NADAL FARRERAS, J. (1982) : *Bibliografia històrica de les comarques gironines. 1. Ciutat de Girona*. Girona: Institut d'Estudis Gironins.

ALBERCH FUGUERAS, R (1987): "La revista de Girona a l'abast dels estudiosos", *Plecs d'història local* 9, p. 137-139.

ALBERCH FUGUERAS, R.; CASTELLS, N. (1985) *La població a Girona (segles XIV-XX)*. Girona: Institut d'Estudis gironins.

ALBERCH FUGUERAS R.; QUER, J. (1998): *Joaquim Botet i Sisó. Del catalanisme al nacionalisme*. Barcelona: Columna.

ALBERCH i FUGUERAS, X.; BURCH, J. (coord.) (2002): *Història del Gironès*. Girona: Diputació de Girona.

ALBERTI, J. (dir.) (2003): *Germinabit. L'expressió religiosa en llengua catalana al segle XX*. Girona: Diòcesi de Girona.

Álbum heliográfico de la Exposición de Artes Suntuarias: celebrada en el edificio de la Universidad de Barcelona en septiembre y octubre del año 1877. (1878): Barcelona: Imprenta del heredero de don Pablo Riera.

ALCOLEA, S.; COLL, I.; GARRIGA, J.(1980): *Pinturas de la Universidad de Barcelona. Catálogo*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona.

ALCOUFFE, D.: (1979): "Les collections Durand et Révoil au Musée du Louvre". *Le "gothique" retrouvé avant Viollet-le-Duc* (cat. exp. Hôtel de Sully, 31 octobre 1879-17 febrer 1980). París: Caisse Nationale des Monuments Historiques et des Sites, p. 61-64.

ALDAZÁBAL, J. (2002): *Vocabulario básico de litúrgia*. Barcelona: Centre de Pastoral i Litúrgia.

"A l'Exposició d'Art Antic" *La Veu de Catalunya*, any XII, n. 1353 divendres 24-X-1903 (ed. matí), p. 2.

ALFAU DE SOLALINDE, J. (1969) : "Nomenclatura de los tejidos españoles del siglo XIII". *Anejos del Boletín de la Real Academia Española* XIX. Madrid: Real Academia.

ALFORD, Lady M. (1886): *Needlweork as a Art*. London: Sampson, Lou, Searle and Livingston.

ÁLVAREZ LOPERA, J. (1984): "La organización de la defensa de bienes culturales en Cataluña durante la guerra civil. I. El periodo revolucionario (julio 1936-junio 1937)". *Cuadernos de historia del arte* XVI, p. 533-593.

ÁLVAREZ MILLÁN, C. (2004): "Pascual de Gayangos y la historia medieval de España". *Espacio, Tiempo y Forma, Serie III. Historia Medieval*, p. 37-51.

ALSINA, E. (2014): "La pintura mural de Dionís Baixeras (1862-1943)". *Goya*, 348, p. 242-253.

ALSINA, L (2011): "La colección de artes decorativas de Francisco Miquel y Badia (1840-1899)". *La dispersión de objetos de arte fuera de España en los siglos XIX i XX*. (eds. F. Pérez Mulet i I. Socias Batet). Barcelona: UB, p. 17-34.

ALSINA, L. (2015): *Francesc Miquel i Badia: crístic, tractadista i col·leccionista d'art*. Tesi doctoral dirigida per B. Bassegoda i Hugas. Barcelona: UAB.
<http://www.tesisenred.net/handle/10803/297705>

ALTAMIRA, R. (1901): "Don Facundo Riaño". *Revista crítica de historia y literatura españolas, portuguesas e hispano-americanas*, 4-5, p. 113-116.

ÁLVAREZ LOPERA, J. (1984): "La organización de la defensa de bienes culturales en Cataluña durante la guerra civil. I. El periodo revolucionario (julio 1936-junio 1937)". *Cuadernos de historia del arte* XVI, p. 533-593.

ÁLVAREZ LOPERA, J. (1985-6): "La organización de la defensa de bienes culturales en Cataluña durante la guerra civil. II. La fase de 'normalización'" (julio 1937-marzo 1938). *Cuadernos de arte* (Granada) XVII, p. 15-26.

ÁLVAREZ LOPERA, J. (1987): "La organización de la defensa de bienes culturales en Cataluña durante la guerra civil. III. La evacuación del P.H.A Catalán". *Cuadernos de arte* (Granada) XVIII, p. 11-24.

AMADOR DE LOS RIOS, R. (1878): "Restos del traje de don Felipe, hijo de Fernando II el Santo extraídos del sepulcro de Villalcazar de Sirga". *Museo Español de Antigüedades* IX, p. 101-142.

AMADOR DE LOS RIOS, R. (1882): "La tapicería en Francia". *La Ilustración artística* I, año 1, n. 48, 26 noviembre, p. 383.

AMALVI, Ch. (1996): *Le goût du Moyen Âge*. París. Plon.

ANDERSSON, A. (2003): *Tools for Textile Production from Birka to Hedeby*. Estocolm: Björn Amrosiani (Birka Studies 8).

ANTÓN, X.; CLARA, J.; CORNELLÀ, P.; JIMÉNEZ, A.; JIMÉNEZ, M.; MARQUÈS, J. M.; MARQUÈS, S.; PLA, J.; PUIGBERT, J.; ROMERO, A.; SOLÀ, P. (1993): *Església i societat a la Girona contemporània*. Girona: Cercle d'Estudis Històrics i Socials.

ANURADHA, C. (2009): "Tectonic into Textile: John Ruskin and His Obsession with the Architectural Surface". *Textile: The Journal of Cloth and Culture*, 7, 1, p. 69-67.

ARAD, L. (2004): "From Creation to Salvation in the Girona Embroidery". *Miscel·lània Litúrgica Catalana* 12, p. 59-88.

ARAGÓ i MASÓ, N. J. (1976): "Les notícies de la Revista, Crònica d'una época". *Revista de Girona* 77, p. 179-182.

ARAGÓ i MASÓ, N. J. (1989): *Guia de la Gerona monumental*. Girona: Ajuntament.

ARAGÓ i MASÓ, N.J. (1999): "L'emperador a Girona". *Revista de Girona* 195, juliol-agost, p. 6.

ARAGÓ i MASÓ, N.J.; VILALLONGA, M. (ed.) (2003): *Atles literari de les terres de Girona segles XIX-XX*. Diputació de Girona 2003.

ARAGONÉS I VALLS, E. (2010): "Norbert Font i Sagué: Cent anys després". *Muntanya* 888, abril p. 6-11.

ARMENGOL, A.; MARCO, R (eds.) (1992): *Josep Salvany i Blanc, l'home. Fotografies 1910-1926*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya.

ARQUIÉ-BRULEY, F. (1983): "Les 'Monuments français inédits' (1806-1839) de N.-X Willemin et la découverte des 'Antiquités nationales'". *Revue d'art canadien*, 2, p. 139-156.

ARTEAGA, A; ALBAR, A.; SANZ, E. (2013): *Análisis de materiales de Tapiz de la Creación que se encuentra en el Museo de la Catedral de Gerona. N° registro Museo: 9121 CRBMC 9121; N° Registro IPCE: 30655*. Madrid: IPCE, 29 enero de 2013 (informe inèdit).

ARTIAÑO, F. M. de (1917): *Catálogo de la exposición de tejidos españoles anteriores a la introducción del Jacquard*. Madrid: Artes Gráficas Mateu.

ARTIGAS, Ll. (1918): "Per una història de la tapisseria a Catalunya". *La Veu de Catalunya*, Any 28, n. 6715, dilluns 21 gener, p. 5-6 (ed. Matí). ("Pàgina Artística", n. 418).

ASOCIACIÓN ARTÍSTICO ARQUEOLÓGICA BARCELONESA (1882): *Álbum de la Exposición de Artes Decorativas celebrada en el local de la Sociedad Artístico-Arqueológica durante 1881*. Barcelona: Establecimiento tipográfico de los sucesores de N. Ramírez i Cia.

ASOCIACIÓN ARTÍSTICO ARQUEOLÓGICA BARCELONESA (1882): *Álbum de detalles artísticos y plásticos decorativos de la Edad Media Catalana*. Barcelona: Imprenta de Luís Tasso y Serra.

ASOCIACIÓN ARTÍSTICO ARQUEOLÓGICA BARCELONESA (1888): *Álbum de la sección arqueológica de la Exposición Universal de Barcelona. Con un catálogo de objetos por orden alfabético de expositores*. Barcelona: Imprenta Jaime Jepús.

"Asociación para el fomento de las Bellas Artes" (1871). *La lucha. Órgano del partido liberal de la provincia de Gerona*, año 1, n. 111, 14 nov. p. 2-3.

ASHTOR, E. (1976): "Les lanaiges dans l'Orient médiéval". *Atti de la 2 settimane di Studio Istituto Internazionale di storia economica F. Datini*. (ed. Marco Spallanzani). Florència. Leo S. Olschki, p. 657-685.

AURELL, M. (1997): "Du nouveau sur les comtesses catalanes (IXe-XIe siècles)". *Annales du Midi* 109, 219-220, juillet-décembre, p. 357-80.

AURELL, M. (1998): *Les noces del comte. Matrimoni i poder a Catalunya (785-1213)*. Barcelona: Omega.

AUSLANDER, E. (2005): "Beyond the Words". *American Historical Review*, 110, 4, p. 1015- 1045.

"Ayer llegaron a Portbou las obras de arte de Cataluña que los rojos se habían llevado al extranjero. La expedición ocupaba siete vagones" (1939). *La Vanguardia*, 16 set., p. 8.

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA. Junta Municipal de Museos y Bellas Artes (1903): "Concurso de copias de obras de arte antiguo de Cataluña- Fallo". *La publicidad*, 19 dic., p. 4.

BAERT, B. (1999): "New observations on the Genesis of Girona (1050-1100). The iconography of the Legend of True Cross". *Gesta* 38,2, p. 115-127.

BAILLOT, E. (2013): "Davillier, Jean-Charles (baron)". *Dictionnaire critique des historiens de l'art* <http://www.inha.fr/fr/ressources/publications/dictionnaire->

critique-des-historiens-de-l-art/davillier-jean-charles-baron.html?search-keywords=davillier

BALANÀ i ABADIA, P. (1991): *Visió cosmopolita de Catalunya. Vol I. Relats de Viatgers i escriptors (segles I a.C-XIX)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

BALTRONS, G. (1978): "Notes culturals: el Museu de la Catedral de Girona". *Butlletí de l'Associació Arqueològica de Girona* 1, p. 30-31.

BANN, S. (1978): "Historical Text and Historical Object: The Poetics of the Musée de Cluny". *History and Theory* 17, 3, p. 251-266.

BARNOSELL, G. (2015): *Girona, 1833-1874. Una ciutat en transformació*. Diputació de Girona-Ajuntament de Girona.

BARRAL i ALTET, X. (1986): "Els eclesiàstics arqueòlegs a Catalunya". *Thesaurus. L'art als Bisbats de Catalunya, 1000-1800*. (cat. exposició La Caixa, 24 desembre 1985- 2 març 1986) Barcelona: Fundació Caixa de Pensions, p. 76-103.

BARRAL i ALTET, X. (1988): "Catolicisme i nacionalisme: el primer manual català d'arqueologia". *Quaderns d'estudis medievals*, 23-24, p. 7- 21.

BARRAL i ALTET, X. (1992): "Les etapes de la recherche au XIXe siècle et les personnalités". *Naissance des arts chrétiens. Atlas des monuments paléochrétiens de la France*. París : Imprimerie nationale : Ministère de la culture et de la communication. Direction du patrimoine. Sous-direction de l'archéologie, p. 348-367.

BARRAL i ALTET, X. (1995): "Aspectes de la pintura d'història del segle XIX a Catalunya". *Revista de Catalunya* 95, abril, p. 91-106.

BARRAL i ALTET, X (1997): "Le mosaïque de pavement romane et le tapis de sol" *Milieus naturels, espaces sociaux. Études offerts à Robert Delort*. París: Publications de la Sorbonne , p. 409-423.

BARRAL i ALTET, X. (2001): *Iconografia i identitat catalana*. Barcelona: L'Isard.

BARRAL i ALTET, X. (2006): *Contre l'art roman? Essai sur un passé reinventé*. París: Fayard.

BARRAL I ALTET, X. (2007): "Un exemple d'historiografia europea en el canvi de segle: el brodat de Bayeux". *1907: el paper de l'IEC en la història de l'art i en la restauració de monuments medievals a Catalunya i Europa. Commemoració del centenari de l'Institut d'Estudis Catalans*, p. 163- 172.

BARRAL I ALTET, X. (2008): "Francia e arte medievale. Appunti per un percorso storiografico. *Medioevo. Arte e storia: atti del convegno internazionali di studi, Para, 18-22 settembre*.(ed. A. C. Quintavalle) Milano: Electa, p. 73-85.

- BARRAL i ALTET, X. (2009): *L'art romànic català a debat*. Barcelona: Edicions 62.
- BARRAL I ALTET, X (2009a): "Tessuti intorno all'altare. A proposito del ricamo del Victoria and Albert Museum di Londra con i fiumi del Paradiso". *Hortus Artium Medievale*, 15,2, p. 171-281.
- BARRAL I ALTET, X. (2014): "Reflexions sobre el context i la recepció de les *Nocions d'arqueologia sagrada catalana* de Josep Gudiol a inicis del segle XX". *Quaderns del Museu Episcopal de Vic*, VII, p. 37-50.
- BARRAL I ALTET, X.: (2016): "El brodat de la Creació. Un vel de quaresma mòbil per a la Catedral romànica de Girona". *El Brodat de la Creació de la Catedral de Girona* (ed. C. Mancho). Bellaterra: Universitat Autònoma [en premsa].
- BARRAL I ALTET, X.: (2016a): *En souvenir du roi Guillaume. La broderie de Bayeux*. París: Cerf. [en premsa].
- BASSEGODA NONELL, J. (1889): *La catedral de Gerona. Apuntes para una monografía de este monumento. Leídos en la excursión verificada á dicha Santa Iglesia, por la Asociación, en 23 de octubre de 1887*. BCN: Asociación de Arquitectos de Cataluña , tipografía de Fidel Giró.
- BASSEGODA i HUGAS, B. (2011): "Charles Deering y el Palacio de Maricel de Sitges (Barcelona)". *La dispersión de objetos de arte fuera de España en los siglos XIX y XX*. (ed. F. Pérez Mulet y I. Socias). Barcelona, Universitat de Barcelona, p. 35-58.
- BASSEGODA i HUGAS, B. (2012): *Josep Puiggarí Llobet (1821-1903), primer estudiós del patrimoni artístic. Discurs d'ingrés de l'acadèmic electe Il·lm. Sr. D. Bonaventura Bassegoda i Hugas, llegit a la sala d'Actes de l'Acadèmia el 17 d'octubre de 2012*. Barcelona: Reial Acadèmia de Belles Arts Sant Jordi.
- BASSEGODA i HUGAS, B. (2013): "Les primeres adquisicions dels museus municipals de Barcelona fins al 1890". *Antiquaris, experts, col·leccionistes i museus. El comerç, l'estudi i la salvaguarda de l'art a la Catalunya del segle XX* (ed. B. Bassegoda i I. Domènech). Bellaterra: UAB, p. 51-72.
- BASSEGODA i HUGAS, B. (2014) : "L'apreciació de l'art medieval català a les primeres col·leccions catalanes". *Mercat d'art, col·leccionisme i museus. Estudis sobre el patrimoni artístic a Catalunya als segles XIX i XX*. (ed. B. Bassegoda i I. Domènech) Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- BATLLE I PRATS, L. (1946): "Índice alfabético por autores de la *Revista de Gerona*" *Anuario del Instituto de Estudios Gerundense* I, p. 324-368.
- BATLLE I PRATS, L. (1949): "El viaje de Carlos V a Gerona en 1538 y la pequeña tregua hasta junio, antecedente de la de Niza". *Hispania* IX, p. 77-103.
- BATLLE I PRATS, L. (1979): *La cultura de Girona de l'Edat Mitjana al Renaixement*. Girona: Institut d'Estudis Gironins.

BATLLE I PRATS, L.(1980): “El brodat de la Creació i el brodat de la invenció de la Santa Creu”. *Revista de Girona*, 92, p. 211-215.

BATLLE I PRATS, LL. (1981): “El brodat de la Creació i el paper de Joaquim Folch i Torres”. *Revista de Girona*, 95 p. 115-117.

BEAUDE, M. de (1840): “Anciennes tapisseries du XV siècle conservées dans la cathédrale de Beauvais”. *Bulletin Monumental* VI, p. 394-403.

BECKER, J. (2009): *Pattern and Loom. A Practical Study of the Development of Weaving Techniques in China, Western Asia and Europe*. Copenhagen; Donald B. Wagner. (primera ed. 1986).

BEECH, Ch. D. (2005): “Coulg Duke Philippe the Goog of Burgundy have Owned the Bayeux Tapestry?”. *Revue Belgue de Philologie et d’Histoire* 83, p. 355-365.

BELAN, M (2002):. “Portrait d’un grand collectionneur du XIXe siècle: Le baron Jean-Charles Davillier”. *Sèvres : Revue de la Société des amis du Musée national de la céramique*, , 11, p. 52-58.

BENDER JORGENSEN, L. (1991): *North European Textiles until AD 1000*. Aarhus University Press.

BENET, R. (1925): “Els museus d’art de Barcelona. Podem anar al Museu”. *D’ací i d’allà*, 96, desembre, p. 368-370.

BENASSAR, B.(1998): “Los viajeros franceses y su visión de los países catalanes (siglos XVI-XIX)”. *Pedralbes: Revista d’Història Moderna* 18 (1), p. 7-12.

BERCÉ, F. (1979): *Les premiers travaux de la commission des monuments historiques. 1837-1848. Procès-verbaux et relevés d’architectes*. Paris: Picard.

BERCÉ, F. (1997): “Arcisse de Caumont et les sociétés savantes”. *Les lieux de la mémoire* (dir. P. Nola). París: Gallimard. 3 vols. Vol 1, p. 1545-1573.

BERLABÉ i JOVÉ, C. (2009): *El museu diocesà de Lleida. La seva formació i legitimitat del seu patrimoni artístic*. Tesi doctoral, dir. F. Fité i Llevot. Barcelona: Universitat Abat Oliva. <http://www.tdx.cat/handle/10803/9368>

BERLABÉ i JOVÉ, C. (2011): “Las colecciones eclesiásticas de tapices del siglo XVI en el entorno de la Corona de Aragón. El caso de la Catedral de Lleida”. *Los triunfos de Aracne. Tapices flamencos de los Austrias en el Renacimiento*. (ed. F. Checa Cremades i B.J García García). Madrid: Fundación Carlos de Amberes , p. 117- 150.

BERNABEU ALBERT, S. (1987): *1892. El IV Centenario del descubrimiento de América en España: Conjuntura y conmemoraciones*. Madrid: CSIC.

BERNARD, G. (1992): "Les pérégrinations de la tapisserie de Bayeux". *Cahier des Annales de Normandie* 24, p. 535-547.

BERTAUX, E. (1908): "España fuera de España". *España moderna*, año 20, n. 229, enero, p. 151-168.

BERTAUX, E. (1909): "Les tapisseries flamandes de Saragosse". *Gazette des Beaux Arts*, II, p. 135-162.

BERWICK Y ALBA, Duque de (1931-1933): *Catálogo histórico y bibliográfico de la Exposición Internacional de Barcelona. 1929-1930*. Madrid: Tipografía de Archivos, 2 vols.

BEZON, M. (1859): *Dictionnaire général des tissus anciens et modernes, ouvrage où sont indiquées et classées toutes les espèces des tissus connues jusqu'à ce jour soit en France, soit à l'étranger, notamment dans l'Inde, la Chine, etc. etc.. avec l'explication abrégé des moyens de fabrication... par M. Bezon*. (8 vols). Lyon: Imprimerie elt lith. de Th. Lépaignez.

BICKENDORF, G. (1997): "Des mauristes a l'école de Berlin". *Histoire de l'histoire de l'art. XVIIIe au XIXe siècles. Cicle de conférences organisés au Louvre du 27 de janvier au 7 mars 1994 et du 23 de janvier au 6 mars 1995*. (dir. E.) Paris. Klincksieck, p. 142-167.

BLANCH ILLA, J. (1862): *Gerona histórico-monumental. Noticias históricas de esta ciudad y descripción de sus antiguos monumentos*. Gerona: Librería Gerundense, (segunda edición, primera 1857).

BLANXART, D. (1941): *Formulario de teoría de tejidos (ligamentos, sarga, tafetán, raso, etc; ligamentos especiales: terciopelo alfombras, etc.)* Barcelona: Ortega.

BOADAS, J. (2008): "Pròleg". *Bellezas de Gerona, 1877*. Girona: Ajuntament de Girona, p. 9-11.

BOFARULL i SANS, C. (1890): *Inventario general razonado de la Sección Arqueológica de la Exposición Universal de Barcelona*. Barcelona: Imprenta de Lluís Tasso.

BOFARULL i SANS, C. (1902): *Catálogo de la exposición de arte antiguo, publicado por la Junta de Museos y Bellas Artes*. Barcelona: Reproducciones Artísticas Thomas, 1902

BOFARULL i SANS, C. (1893): "Visita a les col·leccions de D. Fco Miquel i Badia lo dia 19 de febrero de 1893". *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, any III, gener-març, p. 1-8.

BOHIGAS i MAYNEGRE, J (2007): "Església i anticlericalisme a la Girona de l sexenni democràtic i la restauració borbònica". *Església, societat i poder a Girona. Segles XVI-XX*. Girona: Ajuntament de Girona, p. 137-179.

BONAVENTURA, D. (1993): "La Catedral de Girona denega el trasllat de tres obres d'art al Metropolitan Museum". *Diari de Girona*, 9 de novembre, p. 31.

BONNAFFÉ, E. (1878) : *Causeries sur l'art et la curiosité*. París: A. Quantin.

BONNASSIE, P.(1979-1981): *Catalunya 1000 anys enrera. Creixement econòmic i adveniment del feudalisme a Catalunya, de mitjan segle X al final del segle XI*. Barcelona. Ed. 62.

BONNERY, A. (2014): "Les representacions simbòliques de Jerusalem al Tapís de la Creació". *Revista de Girona*, 286, setembre- octubre, p. 33.

BORKOPP-RESTLE, B. (2008): *Der Aachener Kanonikus Franz Bock und Seine Textilsammlungen ein Beitrag zur Geschichte der Kunstgewerbe im 19. Jahrhundert*. Riggisberg: Abegg-Stiftung.

BORONAT, M.J. (2008): "L'època de la Mancomunitat. 1914-1923". *Cent anys de la Junta de Museus de Catalunya, 1907-2007*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 57-81.

BORONAT, M.J. (2008a): "1936-1939. La salvaguarda del tresor artístic català". *Cent anys de la Junta de Museus de Catalunya, 1907-2007*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 135-171.

BOSCH I PORTELL, M.: "Girona, capital d'hisendats". *Història de Girona*. (dir. Ll. Costa; coord. J. Moroto). Girona: Ajuntament - Ateneu d'Acció Cultural, 2006 (2000), p. 381-388.

BOTET i SISÓ, J. (1894): "L'Unió Catalanista". *Lo Geronés. Setmanari portaveu del Centre Catalanista de Girona i sa comarca* any 1, n. 6., 2 de maig, p. 1-2.

BOTET I SISÓ, J. (1896): "Lo Museu Provincial de Gerona. Memoria dirigida á la Comissió de Monuments històrichs y artistichs de la provincia y llegida en la sessió de 20 d'octubre del present any". *Lo Geronés*, 8 novembre 1896, p. 1-2.

B. P. V. (1903): "Exposición de arte antiguo. Celebrada en el Palacio de Bellas Artes de Barcelona durante el otoño de 1902". *Anuario de la Asociación de Arquitectos de Cataluña*, p. 223-253.

BRACONS, J. (1983): "Mn. Gudiol y el Museo Episcopal de Vic. Contribución a la historia de la artigrafía en Cataluña" *D'Art*, 8-9, p. 169-192.

BRACONS, J.; ORDEIG, R. (2010): "Bibliografia del Museu episcopal de Vic". *Quaderns MEV*, IV, p. 75-110.

BREEZE, S. (2000): *A Survey of American Tapestry Conservation Techniques*. Lowell (Massachusetts): American Textile History Museum.

BRISAC, C.; LÉNIAUD, J. M. (1987), : "Adolphe-Napoléon Didron ou les media au service de l'art chrétien". *Revue de l'art*, 77, p. 33-42

BROOKS, M.; EASTOP, D. (2006): "Matter out fo place: paradigmns for analiyzing textile cleaning". *Journal of the American Institute Conservation*, 45, p. 171-181

BROWN, S. (2004): "Le Tapisserie de Bayeux: analysis critique des publications des années 1988-1999". *La tapisserie de Bayeux. L'art de broder l'histoire. Actes du Colloque de Cerisy-La-Salle, 1999.* (coord P. Bouet; B. Levy i F. Neveux). Presses Universitaires de Caen, p. 27-47.

BRULL, J.(1902): "L'exposició d'Art Antich I". *Juventut*, any III, n. 141, 23 octubre, p. 681-683.

BRULL, J. (1902): "L'exposició d'Art Antic. II y últim" *Juventut*, any III, n. 142, 30 octubre, p. 698-700.

BRUNSKOG, M.; NILSSON, J. (2013): "Restoration of flat textiles: ideological framework, ideas ang treatmen methods in Sweden before 1900". *Conservation in the Ninethhenth Century.* (ed. I. Brajer). London: Archetype, p. 169-180

BUNDY, M.; TWEDDLE, D. (1985): "The Early Medieval Textiles at Maaseik, Belgium". *Antiquaries Journal* 65, part 2, p. 353-389.

BURTON , A. (2002): "The Uses of the South Kensington Art Collections". *Journal of the History of Collections*, 14, 1, p. 79-75.

BUSCATÓ i SOMOZA, LL.; PONS i PUJOL, Ll. (2001): "la Real Academia de la Historia y los yacimientos de *Rhode y Emporion* en el siglo XIX". *Boletín de la Real Academia de la Historia* CXCVIII, cuaderno 1, p. 155-174.

BUSCATÓ i SOMOZA, Ll. (2007): "Pedro Martínez Quintanilla, un funcionari a la Girona del segle XIX". *Revista de Girona* 241, març-abril, p. 38-43

BUSCATÓ i SOMOZA, Ll. (2011): *De l'antiquarisme a l'arqueologia. La protecció de patrimoni arqueològic a la província de Girona (1835-1876)*. Girona: Universitat de Girona (tesi doctoral dirigida per J.M Nolla i Brufau).
<http://www.tdx.cat/handle/10803/48613>

BUSCATÓ i SOMOZA, Ll.; PONS PUJOL, Ll. (2012): "la Diputación arqueológica en la Provincia de Gerona: erudición y arqueología en la primera mitad del siglo XIX". *Boletín de la Real Academia de la Historia* CCIX, tomo II, p. 259-79.

CABOT, E.; RODRIGUEZ CODOLÀ,M.; MARTORELL, J. (1013): *La col·lecció Pascó. Dictamen referent al mèrit, valor d'adquirir la col·lecció de teixits esmentada.* . Barcelona. Junta de Museus .

CABOT LLOMPART, J. (1943): "El tesoro de la Catedral". *Los sitios de Gerona*, 29 octubre, p. 19.

- CABRERA LAFUENTE, A. (1994) : “Telas hispano-musulmanas, s. X-XIII”. *V semana de estudios medievales, Nájera, 5 agosto 1994*. Logroño: Instituto de Estudios Riojanos, p. 199-207.
- CABRERA LAFUENTE, A. (2001): “Caracterización de las producciones textiles en al-Andalus (siglos IX al XIV): estudios sobre tintes”. *Tejer y vestir de la antigüedad al Islam*. (ed. M. Marín). Madrid: CSIC, p. 394-417
- CABRERA LAFUENTE, A. (2005): “Los tejidos como patrimonio: investigación y exposición”. *Bienes culturales* 5, p. 5-19.
- CADENA i CATALAN, J. M.: “Els pioners sobre els estudis del periodisme a Catalunya”. *Treballs de Comunicació* 1, 1991, p. 13-16.
- CAHIER, Ch.; MARTIN, A. (1847-1856): *Mélanges d'archéologie, d'histoire et de littérature sur le Moyen Âge*. París: Poussielgue- Rusand. (4 vols).
- CAHIER, Ch. (1874-77): *Nouveaux Mélanges d'archéologie, d'histoire et de littérature sur le Moyen Âge* París: Firmin Debot.
- CALDERÓN QUIJANO, J.A. (1985): “Correspondencia de don Pascual Gayangos y de su hija G. De Riaño en el Museo Británico”. *Boletín de la Real Academia de la Historia* CLXXXII, 2, p. 217-308.
- CALLE VIÁN, L. (2010): “La Real Fábrica de Tapices de Madrid: muerte y resurrección de un arte”. *Anales de Historia del Arte* 20, p. 243-270
- CALZADA i OLIVERAS, J. (1980): “El mosaic de la sinagoga de Beth-Alpha i el Tapís de la Creació”, *Revista de Gerona* 92, p. 173- 205
- CALZADA i OLIVERAS, J. (1981): “Documentació inèdita”. *Revista de Girona* 94. p. 45- 52
- CALZADA i OLIVERAS, J. (1983): *Sant Pere de Galligans. La història i el monument*. Girona: Diputació de Girona.
- CALZADA i OLIVERAS, J. (1985) : “La Desamortització i la Comissió de Monuments de Girona”. *Revista de Girona* 113, p. 316-323.
- CALZADA i OLIVERAS, J. (1995) : *La Catedral de Girona*. Barcelona: Escudo de Oro.
- CAMPRUBÍ SENSADA, J. (2012) : *La Catedral de Girona entre 1101 i 1144. Col·lecció Diplomàtica i Estudi històric*. Tesi doctoral dirigida per. Jesús Alturo Perucho. Bellaterra: UAB. <http://www.tdx.cat/handle/10803/284485>
- CAMPS, J.; LORÉS, I. (2005): “Le patronage dans l'art roman catalan”. *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XXXVI, p. 209-223.

CANAL, E.; CANAL, J.; NOLLA, J.M.; J. SAGRERA (2004): “ La catedral i Girona. L'entrada del complex episcopal dins murs entre els segle X-XI”. *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* XLV, p. 141-159.

CANAL, J.; CANAL, E.; NOLLA J.M.; SAGRERA, J. (2010): *Girona en el segle XIII (1190-1285). Cartografia i descripció de la ciutat medieval*. Ajuntament de Girona.

CANYELLAS BALAGUERÓ, F. (1913): “la colección Pascó”. *Cataluña téxtil* , VII, n. 80, marzo , p. 73-75.

CAO, D.; SUREDA, M. (2011): “El Museu del Cercle Literari de Vic (1879-1888), una fita en els orígens de la museologia a Catalunya”. *Ausa*, XXV, p. 131-172.

CARBONELL i BASTÉ, S. (2004): “Els inicis del col·leccionisme tèxtil a Catalunya”. *Miralls d'Orient* (coord. S. Carbonell Basté). Terrassa: Centre de Documentació del Museu Tèxtil, p. 139- 155.

CARBONELL i BASTÉ, S. (2009): “Los inicios del coleccionismo téxtil en Catalunya”. *Datatèxtil* 21, p. 5-27.

CARBONELL i BASTÉ, S. (coord.) (2010): *Colors del mediterrani. Colorants naturals per a un textil sostenible?* Cat. Exp.. Terrassa: Centre de Documentació del Museu Tèxtil.

CARDON, D. (1993): “Les arts du textile d'après les plus anciens témoignages conservés en Languedoc et en Roussillon” *Cahiers de Saint-Michel de Cuxa* XXIV, p. 123- 132.

CARDON, D. (2003) : *Le monde des teintures naturelles*. París: Bellin.

CARDON, D. (2007): *Natural Dyes. Sources, Tradition, Technology*. London: Archetype.

CAREY, F. (1979): “Anglaterra «Gothic Revival»”. *Le “gothique” retrouvé avant Viollet-le-Duc* (cat. exp. Hôtel de Sully, 31 octobre 1879-17 febrer 1980). París: Caisse Nationale des Monuments Historiques et des Sites, p. 17-19.

CARMANIU MAINADÉ, X. (2001): “El Certamen Literario de Gerona (1872-1902). La sociabilitat del segle XIX a través dels certàmens floralescos”. *Comunicacions del VI Congrés Internacional d'Història Local de Catalunya*. Barcelona: L'Avenç, p. 242.

CARMANIU MAINADÉ, X. (2001a): “El Certamen Literario i els Jocs Florals: una perspectiva social”. *Revista de Girona* 205, març-abril, p. 177-180.

CARO BAROJA, J. (1995) “Representaciones y nombres de los meses (A propósito del menologio de la Catedral de Pamplona)”. *Principe de Viana*, año 56, n. 206, p. 653-690 (1a ed. 1946).

CARRERAS i ARTAU, T. (1965): "La primitiva 'Revista de Gerona'". *Revista de Gerona*, 32, 1965, p. 7-9

CARRERAS i ARTAU, T. (1988): *La meva Girona. Memòries de Tomàs Carreras i Artau*. Girona: Institut d'Estudis Gironins-Patronat Francesc Eiximenis-Ajuntament.

CARSON PASTAN, E. (2014): "The Material Context of the Bayeux Embroidery. Manufacture, Display and Literary References". *The Bayeux Tapestry and its Context. A Reassessment*. (ed. E. Carson Pastan; S.D. White; K. Gilbert). Woodbridge: The Boydell Press, p. 9-32.

CARUS-WILSON, E. (1969): "Habergat: A Medieval Textile Conundrum", *Archaeology* 13, p. 148-166

CASACUBERTA, M. (2005): "Els valors de la Renaixença: sobre Barcelona, l'orgull burgès i el treball dels catalans". *Barcelona. Quaderns d'Història* 12, p. 53-79.

CASADO RIGALT, D. (2006): *José Ramón Mélida y la arqueología española*. Madrid: Real Academia de la Historia, 2006.

CASASSAS, J. (Coord.) (1999): *Els intel·lectuals i el poder a Catalunya (1808-1875)*. Barcelona: Pòrtic.

CASASSAS, J. (2004): "La historiografia del positivisme". *Història de la historiografia catalana* (ed. A. Balcells). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

CASELLAS, R. (1893): "Los tejidos medievales en la exposición de indumentaria retrospectiva". *La Vanguardia*, 20 d'agost, p. 4.

CASELLAS, R. (1894): "Tejidos medievales en la colección de indumentaria retrospectiva". *Boletín de la Asociación Artística Barcelonesa*, 32 març, p. 545-555.

CASELLAS, R. (1902): "Cosas d'art: Exposició d'Art Antic I. Pintura gòtica catalana". *La Veu de Catalunya*, any XII, n. 1343 dijous 9-X (ed. vespre), p. 1-2

CASELLAS, R. (1902a): "Cosas d'Art: Exposición d'Art Antich. Pintura gòtica". *La Veu de Catalunya*, any XII, n. 1349, dimecres 15-X, p. 1-2.

CASELLAS, R. (1902b): "Cosas d'art: Exposició d'Art Antic II. Pintura gòtica catalana". *La Veu de Catalunya*, any XII, n. 1349 dijous 26-X- (ed. matí), p. 1-2

CASELLAS, R. (1902c): "Cosas d'art: Exposició d'Art Antic III. Pintura gòtica catalana". *La Veu de Catalunya*, any XII, n. 1353 divendres 24-X (ed. matí), p. 3

CASELLAS, R. (1902d): "Cosas d'art: Exposició d'Art Antic IV. Pintura gòtica catalana". *La Veu de Catalunya*, any 12, n. 1373, dissabte 8-XI (ed. tarda), p. 3.

CASELLAS, R. (1902e): "Cosas d'art: Exposició d'Art Antic V. Pintura gòtica catalana". *La Veu de Catalunya*, any 12, n. 1387, dissabte 22-XI (ed. matí), p. 3

CASSANY, E.; TAYADELLA A. (2001): *Francesc Miquel i Badia, crític literari al Diario de Barcelona (1866-1899)*. Barcelona: Curial.

CASTIÑEIRAS, M. (1994): "Las fuentes antiguas en el menologio medieval hispano: la pervivència literaria e iconogràfica de las *Etimologias* de Isidoro y el Calendario de Filócalo". *Boletín del Museo Arqueológico Nacional* XII, p. 77-100.

CASTIÑEIRAS, M. (1996): *El calendario medieval hispano. Textos e imágenes.(siglos XI -XIV)*. Salamanca: Junta de Castilla y León, p. 35-41 i 75-80.

CASTIÑEIRAS, M. (1995): "La iconografía de los planetes en Cataluña en los siglos XI-XII". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* XXXV, p. 97-122.

CASTIÑEIRAS, M. (2002): "From Chaos to Cosmos: The Creation of Iconography in the Catalan Romanesque Bibles". *Arte medievale*, Nouva Serie I, p. 35-50.

CASTIÑEIRAS, M. (2008): "Ripoll et Gérone, deux exemples privilégiés du dialogue entre l'art roman et la culture classique". *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XXXIX, p. 161-180.

CASTIÑEIRAS, M. (2009): "La Roda del Temps al Brodat de la Creació de Girona: una cartografia de la història de la salvació?". *Studium Medievale* 2, p. 135-165. Milà- Ginebra: Skira

CASTIÑEIRAS, M. (2011): *El tapiz de la creación*. Girona: Capítol de la Catedral de Girona

CASTIÑEIRAS, M. (s.d.): *Addendum. Notas al Tapiz después de su última restauración*.
https://drive.google.com/file/d/0B2_c18CTtwNaZURCMDIOdDZCWHM/view

CASTIÑEIRAS, M. (2012): "El brodat de la Creació e Girona: un tapís de paviment?". *Le plaisir de l'art du Moyen Âge. Commande, production et réception de l'oeuvre d'art. Mélanges en Hommage à Xavier Barral i Altet*. París: Picard, p. 643-649.

CASTIÑEIRAS, M. (2014): "Hércules, Sansón y Constantino: el Tapiz de la Creación de Girona como *Speculum Principis*". *L'Officina dello sguardo. Scritti in onore di Maria Andaloro* (ed. G. Bordi; I. Carlettini; M. L. Fobelli ; M.R Menna; Paola Pogliani). Roma. Gangemi Editore, p. 209-214

CASTIÑEIRAS, M. (2015): "Il tapeto del gigante: programa, cerimonia e commitenza nell 'Arazzo della Creazione di Girona". *Medioevo. Natura e figura. Atti del Convegno di Studi, Parma 20-25 settembre 2011*. (ed. A. Quintavalle), p. 359-378.

CASTIÑEIRAS, M. (2015a): "Le tapis de la Création de Gérone. Une oeuvre liée à la réforme grégorienne en Catalogne?". *Art et réforme grégorienne en France et dans la péninsule ibérique, Xe-XIIe siècles*. (dir. B. Franzé). Paris: Picard, p. 149-175.

Catalogue Musée Sauvageot, donné par Charles Sauvageot. (1863). Paris: Musée Impr. du Louvre.

Catálogo de la Exposición retrospectiva de obras de pintura, de escultura y arts suntuarias, celebrada en la Academia de Bellas Artes, en junio de 1867 y formado con arreglo a las relaciones representadas por los señores expositores. (1867) Barcelona: Imprenta de Celestino Verdaguer.

Catálogo de la Exposición arqueológico-artística celebrada en la ciudad de Vich (1868). Vic: Ramon Anglada.

Catálogo de los objetos que la Comisión de Monumentos Históricos y Artísticos de la Provincia de Barcelona tiene reunidos, interinamente y hasta que se proporcione local más espacioso y a propósito están expuestos los objetos en la que fue capilla Real de Santa Águeda. (1877). Barcelona: Imprenta Jaime Jepús,

Catálogo de la Exposición de artes suntuarias antiguas y modernas. (1877). Barcelona: N. Ramírez.

Catálogo de la Exposición nacional de industrias artísticas e Internacional de Reproducciones, 1892. (1892). Barcelona: Imprenta de Enrich i Cia.

Catálogo del Museo Arqueológico-artístico episcopal de Vich, fundado y solemnemente inaugurado en 7 de junio de 1891 por el Exmo. é Ilmo. Sr. D. José Morgades y Gili, obispo de la Diócesis. (1893) Vic: Ramon Anglada.

C.T. (1893) "Nécrologie Alfred Darcel". *Le Génie civil. Revue générale des industries françaises et étrangères* 574, 3 juny p. 78.

CAUMONT, A. (1834): "Avertissement". *Bulletin Monumental* 1, p. V-VII.

CAUMONT, A. (1842): "Un mot sur les discussions relatives a l'origine de la tapisserie de Bayeux, extrait d'une notice communiqué a l'Institut des provinces". *Bulletin Monumental*, 8, p. 73-81.

CAUMONT, A. (1846): "Notes provisoires sur quelques tissus du Moyen Âge", *Bulletin Monumental* XVI, p. 33-43.

CAUMONT, A. (1848): "Notes provisoires sur quelques tissus du Moyen Âge", *Bulletin Monumental* XIV p. 404-425.

CAUMONT, A. (1850): *Abécédaire ou rudiment d'archeologie*. Caen : Le Blanc-Hardel. 4a ed. (1a ed. 1850).

CAUMONT, A. (1857): *Statistique monumental de Calvados*. Caen.

CAUMONT, A. (1871): "Mes souvenirs". *Bulletin Monumental*, 4a sèrie, v. IX, p. 57-77.

CERF, Ch. (1861): *Histoire et description de Notre-Dame de Reims*. Reims: P. Dubois.

CHARMES, X. (1886) : *Le comitè des travaux historiques et cientifiques, notes et documents*. París: Imp. National. 3 vols.

CHARPY, M. (2007): "L'ordre des choses. Sur quelques traits de la culture matérielle bourgeoise parisienne, 1830-1914". *Revue d'histoire du XIXe siècle*, 34, p. 105-128.

CHILD, Th. (1885): "The Davillier Collection at the Louvre". *The Decorator and Furnisher* 6, 3, juny, p. 121-123.

CHINCHILLA GÓMEZ, M. (1993): "Dos coleccionistas románticos". *Boletín del ANABAD* 43, 3-4, p. 105-108.

CHOAY, F. (2007): *Alegoria del patrimonio*. Barcelona: Gustavo Gili (1a ed. francesa 1997).

CHRISTIE, MANSON & WOODS. (1855): *Catalogue of the celebrated collection of works of art, from the Byzantine period to that of Louis Seize, of that distinguished collector, Ralph Bernal, Esq., deceased : also of the beautiful decorative furniture and service of plate: which (by order of the executors) will be sold by auction, by Messrs. Christie & Manson, at the mansion, no. 93, Eaton Square, commencing on Monday, March the 5th, 1855, at one o'clock precisely*. London: W.Clowes and Sons.

CIAMPINI, L (2006): "La produzione tessile islámica nella Penisola Ibérica (secoli VII-XV). *Intrecci Mediterranei. Il tessuto come dizionario di rapporti economici, culturale e sociale*. Prato: Museo del Tessuto Edizione, p. 22- 27.

C.I.E.T.A. (1963): *Vocabulario técnico de tejidos*. Lyon: Centre International des Textiles Anciens.

CINGOLANI, S .M. (2008): "Estratègies de legitimació del poder comtal: l'abat Oliba, Ramon Berenguer I, la Seu de BCN i la *Gesta Comitum Barchinonensium*". *Acta històrica, archaeologica mediaevalia* 29, p. 135-175.

CINGOLANI, S. M. (2012): *Els Annals de la família rivipullense i les genealogies de Pallars-Ribagorça*. Universitat de València.

CLARA i RESPLANDÍS, J. (1970): "Ante la nueva Exposición Universal de Barcelona (y dos)". *Los sitios de Gerona* 1 de desembre, p. 11.

CLARA i RESPANDIS, J.(1991) : "Girona vista pels viatgers estrangers" *Revista de Girona*, 149, desembre 1991, p. 70-73

CLARA i RESPANDIS, J. (1992): "Els gironins de les Bases de Manresa". *Revista de Girona* 151, març-abril, p. 28-30.

CLARA i RESPANDIS, J. (1995): "Girbal i Nadal, Enric Claudi". *Homes del catalanisme. Bases de Manresa. Diccionari biogràfic*. (ed. J. M. Ollé Romeu). Barcelona: Dalmau.

CLARA i RESPANDÍS, J. (ed.) (2003): *Excursions abans de l'excursionisme. Quatre recorreguts per terres gironines a mitjan del segle XIX. D'Heras De Puig, Fénech, Reclus i Justo*. Girona: CCG.

CLOSA, F.: "El patrimoni eclesiàstic català, instrument per a regeneració social (1850-1905)". *Revista d'Arqueologia del Ponent*, 10, 2000, p. 175-197.

COGNIAT, R. (1937): "L'art catalan au Jeu de Paume". *Beaux-Arts*, 220, 19 març, p. 2.

Colección Viñas de Tejidos antiguos: 50 aniversario de la Junta de Museos de Barcelona. Palacio de la Virreina, octubre 1957. (1957). Barcelona: Diputación Provincial.

COLL i AMARGÓS, J.; LLORENS VILA, J. (2000): *Els quadres del primer catalanisme polític (1882-1900)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

COLUMBUS, J.V. (1973): "Tapestry restoration in the National Gallery". *Bulletin of the AIC*, 13,2, abril, p. 65-76.

COMISSARIA DE PROPAGANDA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (1937): *La sauvetage du patrimoine historiques et artistiques de la Catalogne*. Barcelona.

CONDOM GRATACÒS, D. (2005): "Notes historiogràfiques sobre la catedral de Girona". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XLVI, p. 235-243.

CONSTABLE, G. (1997): *Comercio y comerciantes en la España musulmana. La reordenación comercial en la Península ibérica de 900 a 1500*. Barcelona: Omega.

CONTENSON, M.L. de (1999): "Réminiscences romanes dans l'ouvre de Gustave Moureau". ". *L'invention de l'art roman au XIXè siècle. L'époque romane vue par le XIXè siècle*. n^o especial de *La Revue d'Auvergne* 4, vol. 553, p. 231-245.

CORNELLÀ i ROCA, P. (1976): "Girona, 1874-1932. Aproximació a la vida política durant la Restauració" *Revista de Girona* 75, p. 13-24.

Cortes de los antiguos reinos de Aragón y Valencia y Principado de Cataluña (1890). Vol I: *Cortes de Cataluña* (1064-1327). Madrid, Real Academia de la Historia.

COSTA, G. (1971): "Une note de Prosper de Mérimée sur les tapisseries de la cathedrale de Sens". *Revue de l'art* 13, p. 72-75.

COSTA i FERNÁNDEZ, Ll. (1986) : *Història de la premsa escrita a la ciutat de Girona (1787-1939)*. Girona: Institut d'Estudis Gironins.

COSTA i FERNÁNDEZ, Ll. (1994): "Cent anys d' "El Periodismo en Gerona" d'Enric Claudi Girbal" *Revista de Girona* 166, setembre-octubre 1994, p. 50-55.

COSTA i FERNÁNDEZ, Ll (2001):. "Una visió de la premsa de Girona (estudi introductorí) . A. Vinyas i Comas , J: " *Memòries d'un Gironí* . Girona: Palahí, 2001, p. IX- XLVII.

COSTA i PARETAS, M. M. (1980): "Mahalda o Ermessenda? Sobre les sepultures comtals a la seu de Girona". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* 25, p. 269-281.

COURAJOD. L. (1878): *Alexandre Lenoir. Son journal et le Musée des Monuments Français*. París: Honoré Champion. (2 vols.)

COURAJOD. L. (1883): "Le Baron Charles Davillier et la collection leguée par lui au Musée du Louvre" *Gazette des Beaux Arts* XXVIII, trosienne livraison, 1 septembre , p. 185- 212.

COURAJOD, L (1886): *La collection du Révoil au Musée du Louvre*. Caen: Le Blanc.

COURAJOD, L. ; MOLINIER, E. (1885): *Donation du baron Charles Davillier. Catalogue des objets exposés au Musée du Louvre*. París: Direction des Musées Nationaux.

COX, R. (1902): *Le Musée historique des tissus de la Chambre de Commerce de Lyon*: Lyon: A. Rey.

CREIXELL i CABEZA, R. M. (2005): *Cases grans. Interiors nobles a Barcelona (1739-1761)*. Tesi doctoral, Universitat de Barcelona, dir. Teresa Sala.
<http://www.tdx.cat/handle/10803/2021>

"Crònica del Centre, Excursions i Visites" (1914). *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, any XXIV, n. 232, maig, p. 124.

CROWFOOT, E. (1980): "The Textiles". *The Roman Riverside Wall and Monumental Arch in London*. (Charles Hill, Martin Millett and Thomas Blagg).London & Middlesex: LAMAS, Special Papper 3, p. 112-114.

CRUSELLS, M. (2008): *Directores de cine en Cataluña de la A a la Z*. Publicacions UB.

DARCEL, A. (1858): "La collection de M. Charles Sauvageot". *L'illustration, Journal Universel*, p. 141-142.

DARCEL, A. (1864): "La legende de Saint Martin. Une tapisserie du XIII siècle sur canevas". *Annales archéologiques* 24, p. 73-84.

DARCEL. A. (1885): *Les manufactures nationales de tapisserie des Gobelins et de tapis de la Savonnerie*. París: Imprimeries réunies.

DARCOS (2002): "Mérimée et le patrimoine national". *Une certaine idée*, 2002, p. 1-9.

http://www.asmp.fr/fiches_academiciens/textacad/darcos/merimee_patrimoine_national.pdf

DAVIES, H. (1998): "John Charles Robinson's work at the South Kensington Museum. Part I". *Journal of the History of Collections*, 10, 2, p. 169-188.

DAVIES, H. (1999): "John Charles Robinson's work at the South Kensington Museum. Part II. From 1863 to 1876". *Journal of the History of Collections*, 11,1, p. 99-115.

DAVILA, R.M.; DURAN, M.; GARCÍA, M. (2004): *Diccionario histórico de tejidos*. Junta de Castilla y León.

DAVILLIER, Ch.; DORÉ, G. (1862): "Voyage en Espagne de Perpignan a Barcelone". *La Tour du Monde*, 1862, p. 289-304.

DAVILLIER, Ch. (1866): "Fortuny". *Revista de Gerona. Literatura, ciencia, artes* 1, p. 61-67.

DAVILLIER, Ch. (1874): *L'Espagne. Illustrée de 309 gravures sur bois par Gustave Doré*. París: Hachette.

DAVILLIER, CH. (1879): *Les arts décoratifs en Espagne au Moyen Âge et a la Renaissance, par le baron Ch. Davillier*. París: A. Quantin.

DAVILLIER, CH (1879): *Nota sobre los cueros de Córdoba, guadamaciles de España etc., por el Barón Davillier, traducidas del francés por Don Enrique Claudio Girbal*. Gerona: Imprenta del Hospicio Provincial.

DAVILLIER, Ch. (1879a): *Recherches sur l'orfèbrerie en Espagne au Moyen âge et a la renaissance*. París: A. Quantin.

DAWSON, Ch. (1907): "The Bayeux Tapestry in the hands of "restorers and how it was faced". *Antiquary. A Magazine devoted to the Study of the Past*, 43, p. 253-258 i 288-292.

"El Museu d'Art i la Diputació presenten la restauració del tapís flamenc de la Casa Burgués" (2008). *Diari de Girona* 1 octubre, p. 45.

DE CHÍA, J. (1895): *Festividad del Corpus en Gerona. Noticias históricas acerca de esta festividad desde el siglo XIV hasta nuestros días*. Barcelona: Paciano Torres.

DE LA VORÁGINE, S (1987): *La leyenda dorada*. Madrid: Alianza Editorial (2 vols.).

DE FARCY, L. (1890): *La Broderie du XIe siècle jusqu'a nos jours d'après les specimens authentiques et les plus anciens inventaire*. Angers: Belhomme.

DE FARCY, L. (1904): "Un atelier pour la reproduction des anciennes tapisseries". *Revue de l'art chrétien* 47, 4a serie, vol XV, p. 309-314.

DE FARCY, L.(1909): "les ateliers de réparation des vieilles tapisseries a Angers". *Mémoires de la Societé d'Agriculture, Science et Art d'Angers* 5th series, XII, p. 127-142.

DE HOLANDA, L. (1902) : "El Museo de Bellas Artes y La exposición de Arte Antiguo" *Hispania*, 89, 30 de octubre , p. 443-449.

DE LA FUENTE FERÁNDEZ, V.: "Del altar a la vitrina. El coleccionismo de arte románico". *Lambard. Estudis d'art medieval*, XXII, 2011, p. 67-89

DE LA RADA, J.D. (1872): "Introducción". *Museo Español de Antigüedades* I, p. I-VII.

DE MOLENÈS, E. (1994): *L'Espagne du quatrième centenaire de la découverte du NOUVEAU-MONDE. Exposition Historique de Madrid, 1892-1893*. París: Quantin,

DE MOLINS, A. E . (1886): *Catálogo del Museo Provincial de Antigüedades de Barcelona*. Barcelona: Imprenta Barcelonesa.

DE MOLINS, A. E (1889-1895) : *Diccionario de artistas y escritores catalanes del siglo XIX (apuntes y datos) por Antonio Elias de Molins*. 2 vols, Barcelona: Imprenta de Fidel Giró.

DE PUIG i OLIVER, J. (1988):" "La Revista de Gerona i la seva contribució als textos catalans antics". *Arxiu de textos catalans antics* 7-8, p. 303-322.

DE PUIG i OLIVER, J. (2007): "Arqueologia i documentació: Set publicacions sobre la historia urbana de Girona" *Arxiu de textos catalans antics*, 26, p. 739-778.

DE STÄEL, MADAME (1852): *De l'Allemagne*. París: Libraire de Firmin Didot (1810)

DE TAPOL, B.; MESTRE, M. (2011): *Informe sobre el estudio climático y propuesta para el espacio expositivo del Tapiz de la Creación del museo Tesoro de la Catedral de Gerona*. Barcelona: MNAC (inèdit).

DE VAJAY, S. (1971): "Mahaut de la Pouille, comtesse de Barcelone et vicomtesse de Narbonne dans le contexte social de son temps". *Béziers et Biterrois. XLIII Congrès. Fédération Historique du Languedoc Méditerranéen et du Roussillon*. Montpellier: Fédération Historique du Languedoc et du Roussillon- Faculté de Lettres et Sciences Humaines, p. 129-150.

DEL ARCO GARAY, R. (1918): "Exposición de tapices antiguos en Zaragoza". *Arte Español*, año VII, tomo IV, p. 1-8.

DEL HOYO, A. (1948): "El Barón Davillier y su "Viaje por España". A .: DAVILLIER, CH.: *Viaje por España. Ilustrado por Gustavo Dore*. Madrid: Castilla, 1948, p. VI-XL.

DEZARROIS, A. (1937): "La peinture et la sculpture catalane du XV au XVI siècle à propos de l'exposition du Jeu de Paume à Paris. *Revue de l'art ancien et moderne* 376, abril, p. 25-32.

DEZARROIS, A. (1937a): *L'Art catalan du Xe au XVe siècle. Jeu de Paume des Tulleries, mars-avril 1937*. París: Libraire-Imprimerie Gauthier-Villars.

DEZARROIS, A. (1937b): *L'Art catalan du Xe au XVe siècle*. París: Libraire des Arts Décoratifs.

DIDRON, A.N. (1831): "Antiquités catholiques". *L'Européen. Journal des sciences politiques*, 3, 17 setembre, p. 46-48.

DIDRON, A. N (1844): "Introduction". *Annales archéologiques* 1, p. 1-4.

DIDRON, A. N. (1844a): "Nappe d'autel du IX siècle". *Annales archéologiques* 1, 2 p. 56-57.

DIDRON, A. N. (1844b): "La dalmatique imperial". *Annales archéologiques* ,1,5, p. 152-166.

DILLMONT, Th. (1907): *Encyclopédie des ouvrages des dames*. Mulhouse: Dillmont. (1a ed. 1886).

DION-TENENBAUM, A. (2005): "Les marchands de curiosités à travers les achats du Garde-Meuble sous la monarchie du Juillet". *Collections et marché de l'art en France 1789-1848*. (dir. M. Preti-Hamard i Ph. Sénéchal). Presses Universitaires de Rennes- Institut National d'Histoire de l'Art, p. 229-241.

"Documentos oficiales de la Exposición Histórico-Europea" (1892). *El Centenario. Revista Ilustrada. Órgano oficial de la Junta Directiva encargada de disponer las solemnidades que han de conmemorar el Descubrimiento de América*, tomo II, p. 181-192.

DODWELL, C.R. (1995): *Las artes pictóricas de Occidente*. Madrid: Cátedra.

DOMÈNECH, G.; GIL, R. M. (2004) : "La catedral de Girona. Entre l'acabament i la restauració (1010-2003). *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*. , XLV , p. 231-281.

DOMÈNECH, G.; GIL, R. M. (2012): *Sant Pere de Galligants*. Girona: Diputació-Obra Social de la Caixa (Quaderns de la Revista de Girona, n. 161).

DOMÈNECH CASADEVALL, G. (2014): "Guerre et Patrimoine. La muséalisation de la Cathédrale de Gérone". *Circulations artistiques dans la Couronne d'Aragon: le*

rôle des chapitres cathédraux (XVIe-XVIIIe siècles). (dir. J. Lugand): Presses Universitaires de Perpignan, p. 185-198

DONOVAN, R.B. (1995): "El drama litúrgic a la Catedral de Girona". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* XXXV, p. 201-235. (trad. dels capítols dedicats a la catedral de Girona de *The Liturgical Drama of Medieval Spain*. Toront, 1958).

DU CANGE (1883-1887): *Glossarium meiae et infimae latinitatis*. Nior. L. Favre. (1a ed. 1678). Ed. en línia: <http://ducange.enc.sorbonne.fr/>

DUCAREL, A. C. (1823) *Antiquités anglo-normandes*. Caen: Mancel. (1a ed. anglesa 1767).

DUGDALE, W. (1846) : *Monasticon anglicanum; a history of the abbies and other monasteries, hospitals, frieries, and cathedral and collegiate churches, with their dependencies, in England and Wales; also of all such Scotch, Irish and French monasteries, as were in any manner connected with religious houses in England. Together with a particular account of their respective foundations, grants, and donations, and a full statement of their possessions, as well temporal as spiritual*. London: Bohn (1a ed.1655-1673) . 5 vols.

DUFRAISE, R. (1963): "La tapisserie de Bayeux instrument de propagande anti-anglaise à l'époque napoleònique". *Annales de Normandie* 13 année, n. 4, p. 331-332.

DUPLESSIS, G (1874): *Les ventes de tableaux, dessins, étampes et objets d'art au XVIIe et XVIIIe siècles (1611-1800): essai de bibliographie*. París: Rapily.

DUPONT-AUBERVILLE, M. (1877): *L'ornement des tissus. Recueil historique et pratique avec des notes explicatives et une introduction Générale*. París: Ducher et Cie.

DUSALCHOY, J. (1803): "Antiquités". *Journal des arts, des sciences et de litterature* 314, 5me Année, 2º Trimestre, p. 315 -320.

EASTOP, D.; BROOKS, M. (1996): " To clean or not to clean: the value of soils and creases". *Preprints of the ICOM Comittee for Conservation, 11th Triennial Meeting, Edingurgh*. London, p. 687-691.

EASTOP, D. (1998): "Decision making in conservation: determining the role of the artifacts". *International perspectives on textiles conservation Papers from the ICOM-CC Textiles Working Group meetings, Amsterdam, 13-14 October 1994 and Budapest, 11-15 September 1995*. (ed. A. Tímár Balázsy i D. Eastop): London: Archetype, p. 43-46.

EASTOP, D. (2000): "Textiles as multiple and competing histories" *Textiles Revealed. Object Lessons in Historic Textiles and Costume Research* (Ed. M. M. Brooks). London: Archetype, p. 17-28.

EASTOP, D. (2006): "Conservation as Material Culture". *Handbook of Material Culture*. (ed. C. Tilley. W. Keane; S. Kuechler; M. Rowlands and P. Spyer). London: Sage, p. 516-533

EASTOP, D.(2009a): *Stuff Happens: a Material Culture Approach to Textile Conservation*. (tesi doctoral online). University of Southampton: School of Humanities- Textile Conservation Centre. <http://eprints.soton.ac.uk/169895/> (consultada setembre 2014)

EASTOP, D. (2009b): "The Cultural Dynamics of Conservation. Principles in Reported Practice". *Conservation: Dilemmas and Uncomfortable Truths* (ed. A. Richmond; A. Lee Bracker). London: Butterworth-Heinemann in association with the V&A Museum, London, p. 150-162.

EGIDO RODRÍGUEZ, M. (2005): "Propuesta para el estudio científico aplicado a la conservación de tejidos históricos". *Bienes culturales* 5, p. 21-35.

"El Conseller de Cultura a Girona". (1937) *L'Autonomista*, 15 gener, p. 2.

EL FOMENTO, sr. Director: (1888): "Crónica general y provincial". *El Fomento . Revista de intereses sociales*, 24 setembre, p. 1-2.

"El Museu d'Art i la Diputació presenten la restauració del tapís flamenc de la Casa Burgués" (2008). *Diari de Girona*, 1 d'octubre, p. 45.

EMERY, E.; MOROWITZ, L. (2003): *Consuming the Past: The Medieval Revival in fin-de-siècle-France*. Burlington: Ashgate.

ENSEÑAT, J.B. (1893): "Exposición Histórico-Europea de Madrid". *La ilustración artística, Periódico semanal de Literatura, Ciencia y Artes*, tomo XII, año XII, 29 de mayo, p. 348-349.

ERRERA, I. (1927): *Catalogue d'étoffes anciennes et modernes*. Bruxelles: Viroman-Lamertin.

ESPAÑOL, F. (1996): "Massifs occidentaux dans l'architecture romane catalane". *Cahiers de Sant Michel de Cuxa* XXVII, p. 73-78.

ESPAÑOL, F. (2005): "El escenario litúrgico de la catedral de Gerona (s. XI-XIV)". *Hortus Artium Medievalium* 11, p. 213-230.

ESTEVA, J.; MONTSALVATGE, J.; PLA, J.; IBARZ, M. (1914): *Guía de Gerona y su provincia: artística, descriptiva, comercial e industrial*. Gerona. Dalmau i Carles, (1ª ed. 1911).

ESTHAM, I. (1988): "Eighty Years of Pietas ". *Opera Textilia Viariorum Temporum: To Honour Agnes Geijer on her Nineteenth Birththay 26 October 1988* (ed. M. Nockert i I.Estham). Estocolm: The Museum National Antiquities, p. 17-22.

ESTRADA CAMPMANY, C. (2008): *Contra els "Hombres de la horda". La depuració franquista dels caps del Patrimoni Històric, Artístic i Científic de la Generalitat republicana*. Barcelona: Ploiton.

EUDEL , P. (1882): *Le truquage. Alterations, Fraudes et contrefaçons dévoilées*. París: Librairie Molière.

EUDEL, P. (1883) : *Le baron Charles Davillier*. París: Imprimeries reunies Motteroz.

EVANS, J. (1994): "Mauvais état de la tapisserie de Bayeux". *Comptes rendus des séances de l'Académie des inscriptions et Belles-Lettres*, 38, 5 p. 338.

Exposición Histórico-Europea de Madrid (1892) Madrid: Sucesor de Laurent.

Exposición Histórico-Europea de 1892 á 1893. Catálogo General. (1893). Madrid: Establecimiento tipográfico de Fortanet.

"Exposición retrospectiva de Barcelona" (1867). *Revista de Bellas Artes* 42, 21 juliol, p. 337-339.

"Exposición retrospectiva de Barcelona" (1868). *Revista de Bellas Artes* 39, 30 juny, p. 313-316.

FARRERAS MUNNER, M. (1906): *Monografía de la Catedral de Girona*. Barcelona: Fidel Giró.

FABRELLAS, E.: "LA recepció de Verdaguer a la ciutat de Girona. La *Caritat* a *En defensa propia*". *Anuari Verdaguer* , 19, 2011, p. 207-216.

FAYOLLE, M de (1888): "Note sur l'exposition rétrospective de Barcelone". *Bulletin monumental* ser 6 , t.IV, vol. 54, p. 556 a 587.

FAYOLLE, M de (1893): "Coup-d'oeil sur l'exposition rétrospective de Madrid" *Bulletin monumental* ser 6 , t.VI, vol. 8, p. 191-218.

FERMIGIER, A. (1997): "Mérimée et l'inspection des monuments historiques". *Les lieux de la Mémoire*. (dir. P. Nora): París: Gallimard (3 vols), vol. 1, p. 1599-1613.

FERRÉ GOMIS, R. (1910): "Memòria biogràfica de Mossèn Norbert Font Sagué" *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural* 10, 5, p. 61-65.

FERRER i SOLER, J. (1889): "Estudio de la sección arqueológica de la Exposición Universal de Barcelona". *Conferencias públicas relativas a la Exposición Universal*. Barcelona: Ateneu Barcelonès, p. 85-116 (publicada també a *La Vanguardia*, supelmento al n. 692, correspondiente al 5 de febrero de 1889, p. 1-2).

FIETTE, A. (1997): "Tapestry Restoration: an Historical and Technical Survey". *Conservator* 21, p. 28-36.

FINCH, K. (2000): "Textiles as Documents of History and Those who Care of them". *Textiles Revealed. Object Lessons in Historic Textile and Costume Research*. (ed. M.M. Brooks). London: Archetype, , p. 7-16.

FITA i COLOMÉ, F. (1873): *Los reys d'Aragó i la Seu de Girona desde l'any 1462 fins al 1482. Col·lecció d'actes capitulars escrites per lo doctor Andreu Alfonsello, vicari general de Girona*. Barcelona: Estampa catalana de L. Obradors i P. Sulé, 1873 p. 61-67

FITA i COLOMÉ, F. (1874): Inventari de la Tresoreria de la Seu de Girona fet en 1470" *La Renaxensa* IV, n. 3, 31 gener p. 37-38, n. 4, 10 febrer, p. 45-47; n.5, 20 febrer, p. 62-63; n.5, 28 febrer, p. 77-78; n. 8, 20 de març, p. 102; n. 11, 20 abril, p. 137-138.

FITA i COLOMÉ, F. (1892) *Bosquejo de la Exposición Histórico-Europea el día de su apertura*. Madrid: Velasco Impresor.

FLURY-LEMBERG, M. (1988): "Introduction to Textile Conservation and Research"(text original: *Textilkonservierung im Dienste der Forschung*. Bern: Abegg-Stiftung, p. 13-15). *Changing Views of Textile Conservation* (ed. M.M. Brooks and D.E. Eastop). Los Angeles: Getty, 2011, p. 69- 74.

FLURY-LEMBERG, M. (1989): "The Restoration of the Antependium of the Musee Paul Dupuy in Tolouse". *The Conservation of Tapestries and Embroideries. Proceedings of the Meeting at the Institut Royale du Patrimoine artistique, Brussels, Belgium, Septembre, 21-24, 1987* (coord.. L. Masschelein-Kleiner) Los Angeles: Getty Conservation Institute, p. 11-16.

FOGELMARCK, S. (1988): "John Böttiger. Keeper of Textiles". *Opera Textilia Variorum Temporum: To Honour Agnes Geijer on her Nineteenth Birthday 26 October* (ed. I. Estham i M. Nockert) Stockholm: Statens Historiska Museum, 1988, p. 171-9. Reimp. *Changing Views of Textile Conservation* (ed. M.M. Brooks and D.E. Eastop). Los Angeles: Getty, 2011, p. 37-47.

FOLCH i TORRES, J.(FLAMA) (1910): "La Universitat industrial. El valor de les tècniques en els productes d'art sumptuari"., *La veu de Catalunya*, 3 de novembre.

FOLCH i TORRES, J. (FLAMA) (1911): "Les ensenyances d'art aplicat al teixit a l'Universitat Industrial" *La Veu de Catalunya* , 31 d'agost.

FOLCH i TORRES, J. (1912): "Museo de Arte Decorativo y Arqueológico de Barcelona: Sección de tejidos, bordados y encajes". *Cataluña textil* , VI, n. 65, febrero, p. 25-29

FOLCH i TORRES, J. (1912b): "La universidad industrial. El arte del tejido": *Cataluña textil* VI, n. 71, , p. 145

FOLCH i TORRES, J. (1913): "Los tejidos antiguos. La colección Pascó, de Barcelona". *Hojas selectas* 12, 133, p. 681-689.

- FOLCH i TORRES, J. (1913b): “La colecció Pascó”, 17 abril, (página artística)
- FOLCH i TORRES, J. (1914): “L’estudi dels teixits antics”. *Juventut textil*, Barcelona, abril, any I, n. 2, p. 13-16
- FOLCH i TORRES, J. (1914a): “Resum històric de l’art dels teixits”. *Juventut textil*, Barcelona, agost, any I, n.5, p. 71-73.
- FOLCH i TORRES, J. (1914b): “Resum històric d el’art dels teixits IV”. *Juventut textil*, Barcelona, setembre, any I, n.6, p. 87
- FOLCH i TORRES, J. (1914c): “Resum històric de l’art del teixit V. Teixits Luccas i de Siena”. *Juventut textil*, Barcelona, octubre, any I, n.7, p. 101-102
- FOLCH i TORRES, J. (1914d): “Resum històric de l’art del teixit VI”. *Juventut textil*, Barcelona, novembre, any I, n.8, p. 109-110
- FOLCH i TORRES, J. (1914e): “Resum històric de l’art del teixit VIII. Teixits espanyols”. *Juventut textil*, Barcelona, novembre, any I, n.9, p. 122-124
- FOLCH i TORRES, J. (1914 f): *Notes sobre la instal·lació de les col·leccions de teixits en els principals museus d’Europa i observacions aplicables a la instal·lació de la col·lecció de teixits als Museus de Barcelona.* (inèdit)
- FOLCH i TORRES, J.(1914 g): *Els teixits del Museu de Barcelona: formació d’una col·lecció.* Barcelona. (inèdit)
- FOLCH i TORRES, J. (1915): “Els teixits d’art”. *Juventut textil*, Barcelona, març, any II, n.12, p. 157-8
- FOLCH i TORRES, J. (1915a): “Adquisicions del Museu d’Art de Barcelona” *Anuari de l’Institut d’Estudis Catalans* MCMXIII-XIV, p. 888-918.
- FOLCH i TORRES, J. (1917): *Una visita al museu de Barcelona.* Col. Minerva. Barcelona: Bonan & Duran.
- FOLCH i TORRES, J. (1915-1920) “L’estendard de Sant Ot. Adquisicions del Museu”. *Anuari de l’Institut d’Estudis Catalans* VI, p. 1-7
- FOLCH i TORRES, J. (1915-20): “Restes de vestuari episcopal procedents d’uns sarcòfags de la Catedral d’Urgell”. *Anuari de l’Institut d’Estudis Catalans* MCMXV-XX, 1923, p. 782-7
- FOLCH i TORRES, J. (1920b): “L’alba de l’Abat Biure”. *Anuari de l’Institut d’Estudis Catalans* MCMXV-XX, p. 231-64
- FOLCH i TORRES, J. (1924): “A Mossèn Josep Gudiol Cunill Pvre. en sortir el seu nou llibre els Trescentistes Catalans”. *Gasetta de les Arts* IO, 15 desembre, p. 1-7.

FOLCH i TORRES, J. (1925): "L'estendard de Sant Ot". *Gasetta de les Arts* II, 32, 1 de setembre, p. 1-3; 33, 13 de desembre, p. 4-5.

FOLCH i TORRES, J. (1926): *Catálogo de la sección de arte románico*. Barcelona: Thomas.

FOLCH i TORRES, J. (1929): "Els teixits antics de Catalunya I: la col·lecció Pascó". *La Veu de Catalunya*, 15 maig, p. 5.

FOLCH i TORRES, J. (1929a): "Els teixits antics de Catalunya II: la producció catalana i els centres estrangers de provehiment de teixits". *La Veu de Catalunya*, 17 maig, p. 5.

FOLCH i TORRES, J. (1929b): "Els teixits antics de Catalunya III: El gust pels teixits musulmans als segles XIII i XIV". *La Veu de Catalunya*, 23 maig, p. 5.

FOLCH i TORRES, J. (1929c): "Els teixits antics de Catalunya IV. Els draps d'Espanya i d'Orient". *La Veu de Catalunya*, 26 maig, p. 13.

FOLCH i TORRES, J. (1930): *Guía y Catálogo del Museo de arte decorativo y arqueológico*. Barcelona: Imprenta Elzeveriana.

FOLCH i TORRES, J. (1931): "Mn Josep Gudiol i Cunill Prevere". *Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona*, 1,2, p. 52-54.

FOLCH i TORRES, J. (1931a): "Pintures romàniques de l'absis de l'església monestir de Sant Miquel de Cruïlles". *Butlletí dels museus d'art de Barcelona* 1, 3, p. 74-80.

FOLCH i TORRES, J. (1931b): "L'ex Palau Reial de Pedralbes destinat a Museu". *Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona*, 1, 4, p. 120-124.

FOLCH I TORRES, J. (1932): "Un museo histórico del tejido en el Monasterio de San Cugat del Vallés". *Cataluña textil* XXVI, 311, p. 237-242.

FOLCH i TORRES, J. (1932a): "Un Museu Històric del Teixit a Sant Cugat del Vallès". *Butlletí dels Museus d'art e Barcelona*, vol II, n. 14, juliol, p. 208-220.

FOLCH I TORRES, J. (1936): "Las joyas de arte de la catedral de Gerona ". *La Vanguardia*, 2 de abril, p. 10 (reed. BATLLE I PRATS, LL: "El brodat de la Creació i el paper de Joaquim Folch i Torres". *Revista de Girona* 1981: Núm.: 95 p. 115-117).

FOLCH I TORRES, J. (1936b) "El famoso terno de San Valero, de la Catedral de Lerida". *La Vanguardia*, 5 març, p. 9

FOLCH i TORRES (1937): "L'Art Catalan du Xè au XVè siècle". *L'illustration*, 27 març.

FOLCH i TORRES (1954) "El alba ensangrentada del abad Biure y coleccionismo de tejidos antiguos". *Destino* 868, 27 de març, p. 18-19.

FOLCH i TORRES, J. (1955): "El tapiz bordado de la catedral de Gerona" *Destino*, 908, 1 de enero, p. 5-7.

FOLCH i TORRES, J. (1957): "La colección de tejidos antiguos de Ricardo Vinyas Geis, adquirida por la Diputación de Barcelona". *Destino*, 2- XI, p. 33-35.

FOLKE, F.R. (1913): *The Bayeux Tapestry. History and Description*. Londres: G. Bell and Sons.

FONT GRATACÓS, L.(1946): "El tapiz de la Creación de la catedral de Gerona. Ensayo de estudio para una monografía". *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses* I, p. 160- 171.

FONT GRATACÓS, L. (1952): *Gerona : la catedral y el Museo Diocesano : estudio descriptivo, repertorio iconográfico, índice explicativo de las ilustraciones*. Gerona: Carlomagno.

FONT GRATACÓS, L. (1954): *Guía breve de la Catedral de Gerona. El tapiz de la creación en color*. Barcelona: Seix Barral.

FONT SAGUÉ, N. (1898): "Notes d'arqueologia religiosa". *Lo missatger del Sagrat Cor de Jesús* 62, p. 23-25 i 63, p. 48-50.

FONT SAGUÉ, N. (1898a): "Restauració de les esglésies". *Lo missatger del Sagrat Cor de Jesús* 71, p. 278-279.

FONT SAGUÉ, N. (1898b): "Notes d'arqueologia religiosa: Restauracions parcials". *Lo missatger del Sagrat Cor de Jesús* 73, p. 325-327.

FONTBONA, F. (1979): "la crítica d'art en el modernisme català. Primera aproximació". *Daedalus. Estudis d'art i cultura*, I. Barcelona: Daedalus, p. 59-85.

FONTBONA, F. (1992): *La xilografia a Catalunya entre 1800 i 1923*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya.

FONTBONA, F. (2000): "Joaquim Folch i Torres. Semblança biogràfica". Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, p. 5-10.

FONTBONA, F. (2001). "La bibliofilia a Catalunya". *Fundació Jaume I. Nadala 2001*, any XXXV, desembre, p. 12-19.

FONTBONA, F. (2008): "Context históricoartístic de la descoberta del temple romà de Vic". *Ausa* XXII, 161-162, p. 455-470.

FORD, R. (2012): *Manual de viajeros per Cataluña y lectores en casa*. Madrid: Turner, (1845).

FOUCART, B. (1997): "Viollet-le-Duc et la restauration". *Les lieux de la Mémoire*. (dir. P. Nora): París: Gallimard. (3 vols), vol. 1, p. 1615-1645.

FOULCHE-DELBOSCH, R. (1896): "Bibliographie des voyages en Espagne et en Portugal". *Revue Hispanique. Recueil consacré à l'étude des langues, des littératures et de l'histoire des pays castillans, catalans et portugais*. Troisième année.

FOWKE, F.R. (1913): *The Bayeux Tapestry. History and Description*. London: G-Bell & Sons.

FREDERICKSEN, B.B. (2005): "Survei of the French Art Market between 1789 and 1820". *Collections et marché de l'art en France 1789-1848*. (dir. M. Preti-Hamard i Ph. Sénéchal). Presses Universitaires de Rennes- Institut National d'Histoire de l'Art, p. 19-34.

FREEMAN, E.A. (1997): "The Authority of the Bayeux Tapestry". *The Study of the Bayeux Tapestry* (ed. R. Gameson). Woodbridge: Boydell Press, p. 7-15. (1a. ed. *The History of the Norman Conquest of England: Causes and Results*, vol 3, p. 563-75. Londres, 1875).

FREIXA, M. (2008): "Elies Rogent i la construcció del Paraninf de la Universitat de Barcelona". *Quaderns d'història*, 4, p. 63-80.

FREIXAS, P.; NOLLA, J.M; PALAHÍ, LL.; SAGRERA, J.; SUREDA, M. (2000): *La catedral de Girona. Redescobrir la seu romànica. Resultats de la recerca del Projecte Progress*. Ajuntament de Girona.

FREIXAS, P. i NOLLA, J. M. (2001-2002): "Geofísica i arqueologia. La catedral romànica de Girona a la vista,". *Lambard. Estudis d'art medieval*, XIV, p. 147-172.

FRYCZ, J (1982): "Viollet-le-duc, createur romantique ou positiviste?" *Actes du colloque International Viollet-le-duc. París, 1980*. París: Nouvelles Editions Latines, p. 21-38.

FUENTES MILÀ, S. (2012): "El Palau de Belles Arts, un edifici oblidat". *L'Avenç*, 373, febrer, p. 44-53.

FULCARÀ I TORROELLA, M.D. (1976): *Girona i el modernisme. Contribució a la història dels ambients polític-cultural del començament de segle*. Girona. Instituto de Estudios Gerundenses.

GAJEWSKI, A.; SEEBERG,S. (2016): "Having her hand in it? Elite's women as 'makers' of textile art in the Middle Ages". *Journal of Medieval History*, 42,1, p. 26-50.

GALÍ, N. (2005): *Mirades turístiques a la ciutat. Anàlisi del comportament dels visitants del barri vell de Girona*. Girona: Universitat (tesi doctoral dir. J.A. Donaire i G. Alcalde).

<http://hdl.handle.net/10803/7837>

GALÍ, N.; DONAIRE, A. (2006): "la historia del turisme a la ciutat de Girona". *Revista de Girona*, 239, novembre-desembre p. 34-41.

GALOFRE, J. (2006): "El primer Congrés Catalanista a les comarques de Girona". *Revista de Girona* 239, novembre-desembre, p. 28-33.

GANAU i CASAS, J. (1997): *Els inicis del pensament conservacionista en l'urbanisme català*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

GARCÍA LLANSÓ, A. (1891): "El Museo de Reproducciones artísticas de Barcelona". *La Ilustración artística* 50, 17 agost, p. 518-519, 522.

GARCÍA LLANSÓ, A. (1897): "Colección de D. Francisco Miquel y Badia". *La Vanguardia* 2, abril 1897, p. 4-5.

GARCÍA LLANSÓ, A. (1900): "La colección de Emilio Cabot I". *La Vanguardia*, 6 juliol, p. 4, i "la colección de Emilio Cabot II". 11 juliol, p. 4.

GARCÍA MERCADAL, J.: *Viajes de extranjeros por España y Portugal. Desde los tiempos más remotos hasta los comienzos del siglo XX*. 6. vols. Salamanca: Junta de Castilla y León, 1999.

GARCÍA MELERO, J.E. (1985): "Pintura de historia y literatura artística en España". *Fragmentos, Revista de Arte*, 6, p. 50-70.

GARCÍA MELERO, J.E (2012): *Literatura española sobre artes plásticas*. Vol 1: *Biografía aparecida en España durante el siglo XIX*, Madrid: Ediciones Encuentro.

GARCÍA ROMERAL PÉREZ, C. (2001): *Bio-bibliografía de viajeros por España y Portugal (ss. XV-XVI-XVII)*. Madrid: Ollero & Ramos.

GARCÍA SASTRE, A. (1997): *Els museus d'art de Barcelona: Antecedents, gènesi i desenvolupament fins l'any 1915*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

GARCÍA SASTRE, A. (2007): "Del 1907 al 1914". *Cent anys de la Junta de Museus de Catalunya, 1907-2007*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 25-53.

GARCÍA SEPÚLVEDA, M.P.; NAVARRETE MARTÍNEZ, M.E. (2007): *Relación de miembros pertenecientes a la Real Academia de BBAA de San Fernando (1752-1983, 1984-2006)*. Madrid: Real Academia de Bellas Artes de San Fernando- Archivo-Biblioteca.

GARRIGA, J. (2012): "La col·lecció de tapissos de la Seu Vella de Lleida i les col·leccions catalanes de tapisseria flamenca del cinc-cents". *El arte de la tapicería*

en la Europa del Renacimiento. I Seminario Internacional sobre tapicería y artes textiles.(ed. X. Company i I. Puig). Lleida: CAEM, 2012, p. 41-84.

GARRUT, E.: "A la memoria de Josep Gudiol Cunill" *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya* XLI, juny n. 433, p. 165-169.

GASPARIN, M. de; DIDRON, A.N. (1840): " Rapport A. M. Coussin, ministre d'instruction publique, sur les travaux du Comité pendant la sesión de 1839". *Revue archéologique* , 1, oct, p. 37-99.

GAUVIN, S . (edit.) (2006): *La route Mérimée. Correspondance et patrimoine*. Paris: editions du Huitième Jour. 2 vols.

GAY, V. (1844): "Vetêments sacerdotaux". *Annales archéologiques* 1,3, p. 61-69

GAY, V. (1845): "Vetêments sacerdotaux". *Annales archéologiques* 2,1 p. 39-59 i 151-164.

GAY, V. (1846): "Vetêments sacerdotaux". *Annales archéologiques* 4, p. 354-368.

GAY, V. (1847): "Vetêments sacerdotaux". *Annales archéologiques* 5, p. 159-169

GAY, V. (1848): "Vetêments sacerdotaux". *Annales archéologiques* 6, p.143-150.

GAY DE MONTELLÀ, R. (1955): *Girona a les darrerries del segle XIX*. Barcelona. La Caixa de Jubilacions.

GEIJER, A. (1963): "Preservation of Textil Objects". *Recent Advances in Conservation: Cotributions to the IIC Rome Conference* (ed. G. Thompson). London: Butterworths, p. 185-9 (reimpr. *Changing Views of Textile Conservation* (ed. M.M. Brooks and D.E. Eastop). Los Angeles: Getty, 2011, p. 78-86.

GEIJER, A. (1971): "Technical wiewpoints on textile desing. Continuity and evolution especially during teh first Millenium A.D.". *Artigianato e técnica nella società dell'Alto Medioevo Occidentale. Settimane di Studio del Centro Italiano di Studi Sull'Alto Medioevo XVIII*. Spoleto, p. 685-712.

GEIJER, A (1983).: "The textile finds from Birka". *Cloth and Cloting in Medieval Europe. Essays in Memory of Professor E. M. Carus-Wilson*. (ed. N.B. Harte i K.G. Ponting). London: Heinemann Educational Books, p. 80-99

GELABERT, A.; GIRBAL, E.C. (1870): "Comisión de Monumentos Históricos de la Provincia de Gerona". *El Vigilante, periodico liberal de Gerona*, 27, octubre, p. 2.

GELABERT, A (1871).: "Ullada artística a Girona". *La Renaxensa* any 1, 3, 1 de març, p. 36-36 i any 1, 6, 15 d'abril, p. 78- 79.

GENER, P. (1888): "Exposición Universal de Barcelona. Sección Arqueológica. Objetos de culto católico". *La Vanguardia* , año VIII, n. 533, dijous 8-XI (edició matí), p. 1.

GENERALITAT DE CATALUNYA-CONSELLERIA DE CULTURA- COMITÈ (1937): *L'Art catalan du Xe au XVe siècle. Jeu de Paume des Tulleries, mars-avril 1937*. París: Libraire-Imprimerie Gauthier-Villars.

GENERALITAT DE CATALUNYA-CONSELLERIA DE CULTURA- COMITÈ (1937a): *L'art catalan a Paris. Musée National du Jeu de Paume- Musée National de Maisons-Laffitte*. París: Moutot Frères.

GERARD POWELL, V. (2005): "Les collections des officiers de l'armée impériale pendant la campagne d'Espagne: un butin très varié". *Collections et marché de l'art en France 1789-1848*. (dir. M. Preti-Hamard i Ph. Sénéchal). Presses Universitaires de Rennes- Institut National d'Histoire de l'Art, p. 305-317.

GERSPACH, E. (1890): *Les tapisseries coptes*. París: Quantin.

GIBERT, J. (1946): *Girona. Petite historia de la ciutat i de les seves tradicions i folklore*. Girona: C.N. Gisbert.

GILMORE, E. (1981): *The Art of All Nations. 1850-1813. The Emerging Role of Exhibitions and Critics*. NY: Anchor Press.

GINER DE LOS RIOS, F. (1882) : "La tapicería en Francia. I". *Boletín de la Institución Libre de Enseñanza*, Tomo I, año I, n. 48, 26 noviembre, p. 382.

GINER DE LOS RIOS , F. (1901):. "Riaño y la institución libre". *Boletín de la Institución Libre de Enseñanza* , año XXV, 31, 31 mayo 1901, p. 1-3

GINER, D. H. (1901): "Más sobre artes industriales españolas". *Boletín de la Institución Libre de Enseñanza* Año XXV Número 499 - Octubre 31, p. 318.

GIRBAL, E.C. (1866): *Guía cicerone de la inmortal Gerona. Viaje por la ciudad, con el objeto de conocer los monumentos artísticos, enterarse de los recuerdos y hechos históricos, y saber el origen de las tradiciones populares pertenecientes a la misma. Obra útil a toda clase de personas, redactado por D. Enrique Claudio Girbal, socio correspondiente de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, autor de varios trabajos históricos y literarios*. Gerona: Establecimiento tipográfico de Gerardo Cumané y Fabrellas.

GIRBAL, E. C. (1866a): *Lo Trovador del Onyar. Poesías catalanas*. 2 vols. Girona-La Bisbat.

GIRBAL, E. C. (1866b): *Biografía del cardenal gerundense fra Benito Sala y Caramany*. Girona: Paciano Torres.

GIRBAL, E. C. (1870): "Comisión de Monumentos Históricos y Artísticos de la Provincia de Gerona". *El vigilante: periódico liberal de Gerona*, 27 octubre, p. 2.

GIRBAL, E. C. (1874): "Memorias literarias de Gerona". *Asociación literaria de Gerona*, Año tercero, p. 203-236.

GIRBAL, E. C. (1877) : "Arqueta relicario de la Catedral de Gerona" *Museo Español de Antigüedades* , VIII, p. 331-336. (reed. *Revista de Gerona* XIII, 1884, p. 1-10).

GIRBAL, E. C. (1878): "Tapiz notable de la Catedral de Gerona". *La Academia. Semanario ilustrado universal*, tomo IV, n. 12, 30 septiembre, p. 189, 190 i 192./ "Conclusión" *La Academia. Semanario universal*, tomo IV, n. 13, 7 de octubre, p. 206. (reed. *Revista de Girona* 92, 3r trim. 1980, p. 207-210).

GIRBAL, E. C. (1878a): *Discurso al solemne acto de apertura de la exposición artística de 1878, celebrada por la Asociación para el fomento de las Bellas Artes que leyó su presidente E.C. Girbal*. Gerona. Imprenta del Hospicio Provincial.

GIRBAL, E. C. (1879): "Discurso leído en el solemne acto de apertura de la exposición de bellas artes del presente año". *Revista de Gerona*, IV, p. 473-484.

GIRBAL, E. C. (1881a): "La custodia del corpus de la Catedral de Gerona". *Revista de Gerona* VI, p. 212-218.

GIRBAL, E. C. (1881b): "Inventario de la tesorería de la Catedral de Gerona, formado en 1588". *Revista de ciencias históricas* II, p. 563-570

GIRBAL, E. C. (1882): "Cruz de oro de la Catedral gerundense". *Revista de Gerona* VII, p. 165-170.

GIRBAL, E. C. (1884): "Tapiz notable de la Catedral de Gerona". *Revista de Gerona* VIII, 1884, p. 1-8.

GIRBAL, E. C. (1885): "Biblia de la Catedral de Gerona". *Revista de Gerona* X, p. 353-357.

GIRBAL, E. C.: (1886): "Bulas en papyrus existentes en la Catedral de Gerona". *Revista de Gerona* XI, p. 65-71.

GIRBAL, E. C.: (1886a): "Arqueta árabiga de la Catedral de Gerona". *Revista de Gerona* XI, p. 161-170.

GIRBAL, E. C.: (1886a): "Sepulturas notables descubiertas en esta santa Iglesia Catedral". *Revista de Gerona* X, p. 347-350.

GIRBAL, E. C.(1887): "Biblia de Carlos V y otros manuscritos del Cabildo de Gerona". *Revista de Gerona* XI, p. 112-120.

GIRBAL, E. C. (1888): "Tapicerías de la catedral". *Revista de Gerona* XII, p. 1-10.

GIRBAL, E. C. (1888a): "El baldaquino altar mayor de la Catedral" ". *Revista de Gerona* XII, p. 65-68.

GIRBAL, E. C.: (1888b): *Estudio artístico de los baños árabes de Gerona*. Girona: Paciano Torres.

GIRBAL, E. C. (1889): "La estatua de Carlomagno y el código del Apocalipsis y el tapiz de la Creación de esta Catedral" *Revista de Gerona* 13, p. 13-24.

GIRBAL, E.C. (1891): "Inventario de la tesorería de la catedral de Gerona formado el 1685, escrito por el notario Pere Rosselló de 1683 a 1686". *Revista de Gerona* , Tomo 15, Año XVI Número I ,enero, p. 23-30; Tomo 15, Año XVI, n. 2 , febrero, p. 55- 62; Tomo 15, Año XVI Número III , marzo, p. 75- 80

GIRBAL, E.C. (1895): " Historia de las lozas hispano-moriscas". *Revista de Gerona* XIX, p. 20-30

GODIN GÓMEZ, A. (1995): "La Escuela Superior de Diplomáticos y la formación de los archiveros, bibliotecarios y arqueólogos en el siglo XIX". *Boletín Anabad*, XLV, p. 33-50.

GOITEIN, S.D. (1967): *A Mediterranean Society. The Jewish Communities of the Arab World as Portrayed in the Documents of the Cairo Geniza*. Berkeley – Los Angeles: University of California Press, 4 vols.

GOITEIN, S. D. (1973): *Letters of Medieval Jewish Traders*. Princeton: University Press.

GÓMEZ MORENO, M. (1929): *Exposición Internacional de Barcelona -1929- El arte en España. Guía del Museo del Palacio Nacional*. Barcelona: Imprenta de Eugenio Subirana.

GONSE, L. (1879): *L'Art ancien a l'exposition Universelle de 1878*. París: A. Quantin.

GONZÁLEZ MENA, M.A. (1980): "Dos tapices bordados medievales: El de la Creación en Gerona y el de Bayeux". *Revista de Girona* 92, p. 159-172.

GONZÁLEZ MENA, M.A., TABERNER, J. M. (1980a): "El tapiz de la creación de la catedral de Gerona: II. "Análisis técnico". *Arte religioso actual (ARA)*, 65-66, julio-diciembre, p. 182- 189.

GONZÁLEZ MENA, M.A. (1982) : "Bordados, pasamanerías y encajes". *Historia de las artes aplicadas e industriales en España*. (coord. A. Bonet Correa). Madrid: Cátedra, p. 388-425.

GONZÁLEZ MENA, M. A.(1999): "Bordado y encaje eruditos". *Summa Artis*, XLV: *Las artes decorativas en España*. (coord.. Bartolomé Arraiza). Madrid: Espasa Calpe, p. 83-130.

GONZÁLEZ GARCÍA, J.L. (2011): "Historias relevadas. El parangón entre pintura y tapicería en el Renacimiento hispano-italiano". *Los triunfos de Aracne. Tapices flamencos de los Austrias en el Renacimiento*. (ed. F. Checa Cremades i B.J García García). Madrid: Fundación Carlos de Amberes, p. 37-52.

GRACIA, F.; MUNILLA, G. (2011): *Salvem l'art! La protecció del Patrimoni Cultural durant la guerra civil*. Barcelona: La Magrana.

GRAHIT i GRAU, J. (1950): *Gerona en la exposició universal de Barcelona*. Barcelona: Imprenta Montserrat.

GRANELL, E. (1979): "L'exposició com interior". *L'exposició Internacional de Barcelona del 1929. Arquitectura i arts decoratives*. Barcelona: L'Avenç (Grans temes de l' Avenç, 3), p. 51-59.

GRAU i FERRANDO, D. (1998) *Fotògrafs i editors a les comarques de Girona (1839-1940)*. Diputació de Girona.

GRAU, R.; LÓPEZ, M. (1986): "Pau Piferrer i Víctor Hugo: la llum no venia d'Alemanya". *L'Avenç* 89, gener, p. 70-73

GRAU, R.: "La formació nacional de Catalunya i l'art romànic". *El mirall de totes les ortodòxies*. *L'Avenç*, n. 276, gener 2003, p. 35-40.

GRODECKI, L. (1979): "Introduction". *Le "gothique" retrouvé avant Viollet-le-Duc* (cat. exp. Hôtel de Sully, 31 octubre 1879-17 febrer 1980). París: Caisse Nationale des Monuments Historiques et des Sites, p. 7-15.

GROS, M. (1986): "Notes pera a la historia dels museus eclesiàstics de Catalunya". *Thesaurus. L'art als Bisbats de Catalunya, 1000-1800*. (cat. exposició La Caixa, 24 desembre 1985- 2 març 1986) Barcelona: Fundació Caixa de Pensions, p. 65-75.

GRUP TÈCNIC DE CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ DE L'ASSOCIACIÓ DE TREBALLADORS DE MUSEUS DE CATALUNYA (1982): *Conservació- Restauració en els Museus de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

GUAL CAMARENA, M. (1968): *Vocabulario del comercio medieval. Colección de aranceles aduaneros de la Corona de Aragón (siglos XIII-XIV)*. Tarragona: Publicaciones de la Excelentísima Diputación Provincial.

GUARDIA, M. (1993): "Un patrimoni artístic català durant la Guerra Civil: Un informe inèdit de J. Folch i Torres". *Butlletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, I, 1, p. 303-321.

GUARDIA, M. (2007): "La junta de museus i el debat a l'entorn de les prioritats de l'art i l'arqueologia". *Col·leccionistes, col·leccions i museus. Episodis de la historia del patrimoni artístic a Catalunya*. Barcelona: UAB, p. 153-189.

GUARDIA, M. (2016): "Pere de Palol i el Brodat de la Creació". *El Brodat de la Creació de la Catedral de Girona* (ed. C. Mancho). Bellaterra: Universitat Autònoma [en premsa].

GUARDIA, M.; CAMPS, J.; LORÉS, I. (1993): *El descubrimiento de la pintura románica. La colección de reproducciones del MNAC* (cat. exp, 23 març-21 juny 1993). Barcelona: MNAC-Electa.

GUARDIA, M.; LORÉS, I. (2013): *El Pirineu romànic vist per Josep Gudiol i Emili Gandia*. Tremp: Garsineu Edicions.

GUARDIA, M.; MANCHO, C. (1996): "Consideracions a l'entorn dels teixits brodats catalans de l'Alta Edat Mitjana" *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XXXVIII, p. 1455-1480.

GUASCH, M.T.; CASANOVAS, J. (2002): "Una aproximació a l'Exposició d'Art Antic de 1902. Fons del MNAC procedents de l'Exposició d'Art Antic de 1902". *Butlletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, 6, p. 67-83.

GUDIOL i CUNILL, J. (1895): "Profanacions artísticas". *La Veu de Montserrat*, 16 febrer, p. 51-52.

GUDIOL i CUNILL, J. (1902): *Nocions d'arqueologia sagrada catalana*. Vic: V. De R. Anglada, 1902. (reimpr. Vic: Balmesiana, 1933)

GUDIOL i CUNILL, J. (1911): "Una casulla del Museo de Vich". *Museum*, 1, 10, p. 365-377.

GUDIOL i CUNILL, J. (1912): "Lo sepulcre de Sant Bernat Calvó, bisbe de Vich". *Memòries del Primer Congrés d'Història de la Corona d'Aragó, dedicat al rey Jaume I a la seva época, Barcelona, 1912*. Barcelona: (2 vols) vol. 2, p. 964-977

GUDIOL i CUNILL, J. (1918): *El Museu Archeologich Artistich Episcopal de Vich. Historia y organització. Escrita en desembre de 1916, en el primer concurs de Museus, organitzat per l'Institut d'Estudis Catalans*. Barcelona: Tipografia Balmesiana.

GUDIOL i CUNILL, J. (1918b): "Per una història de la tapisseria a Catalunya". *La Veu de Catalunya. Pàgina artística*, 21 gener p. 5-6.

GUDIOL i CUNILL, J. (1929): *Els primitius. 2ª part: Pintura sobre fusta*. Barcelona: S. Babra

GUDIOL i RICART, J.M.: "En su defensa: la intervenció de Josep Gudiol en el salvamento del patrimonio artístic durante la guerra civil". *Tres escritos de Josep Maria Gudiol Ricart*. Barcelona: Opera Minora, 1987, p. 87-175.

GUIFFREY, J. J. (1886): *Histoire de la tapisserie, depuis le Moyen âge jusqu' a nos jours*. Tours: Alfred Mame et fils.

GUIFFREY, J. J. (1887): "Destruction des plus belles tentures du mobilier de la couronne en 1797" *Mémoires de la Soc de l'histoire de Paris*, XIV, p. 265-298.

GUILHERMY, F. De (1844): "Musée de l'Hôtel Cluny". *Revue archéologique* 1, p. 21-47.

GUILHERMY, F. de (1848): "Questionnaire sur les meubles et les vêtements ecclésiastiques". *Revue archéologique*, 1828, p. 473-478.

GUILLAMET, J. (2003): "Estat de la investigació en història de la premsa i del periodisme a Catalunya". *Treballs de comunicació* 18, p. 145-164.

GUILLERÉ, Ch.(1991): *Girona medieval. L'etapa d'apogeu, 1385-1360*. Girona: Diputació- Ajuntament (Quaderns d'història de Girona).

GUILLERÉ, Ch.(1994): *Girona al segle XIV*. Barcelona. Edicions 62.

GUILLERÉ, Ch. (1995): "Commerce et production du pastel en Catalogne: l'exemple du diocèse de Gérone au XIVE siècle" *Pastel, indigo et autres plantes tinctoriales : passé, présent et avenir, 8 au 10 juin 1995, Toulouse*. Toulouse: 64-68.

HARTSHORNE, C. H. (1848): *English Medieval Embroidery*. London: John Henry Parker.

HENRIET, J. (1979): "Érudition et poésie- de Montfaucon a Michelet". *Le "gothique" retrouvé avant Viollet-le-Duc* (cat. exp. Hôtel de Sully, 31 octobre 1879-17 febrer 1980). París: Caisse Nationale des Monuments Historiques et des Sites, p. 61-64.

HENRY, Ph. A. (1998): "Technological Development in Late Saxon Textile Production: its Relationship to an Emerging Market Economy and Changes in Society". *Textile Society of American Symposium Proceedings I*, p. 140- 152.

HÉRAUD, G. (2004): "La jeunesse d'Arcisse du Caumont: l'écolier, l'étudiant, le provincial à Paris". *Arcisse de Caumont (1801-1873). Érudit normand et fondateur de l'archéologie française*. (ed. V. Juhel): Caen: Société des Antiquaires de Normandie (Mémoires de la Société des Antiquaires de Normandie, XL), p. 41-58

HERNÁNDEZ HERNÁNDEZ, F. (2002): *El patrimonio cultural: la memoria recuperada*. Gijón: Trea.

HERRMAN, H. (1989): "Looking Back at Thirty Years of Textile Conservation and Restoration in the Federal Republic of Germany" (text original: "Rückblick auf 30 Jahre Textil-Konservierung und Restaurierung in der Bundesrepublik Deutschland"). *Zeitschrift für Kunsttechnologie und Konservierung* 3, , p. 91-100.

HERRERO CARRETERO, C. (1999): "El arte de la tapicería en España". *Summa Artis XLV: Las artes decorativas en España*. (coord.. Bartolomé Arraiza). Madrid: Espasa Calpe, p. 134-201.

HERRERO CARRETERO, C. (2003): "Notas sobre la conservación y difusión de la colección de tapices de la corona de España". *El textil y la indumentaria*. Curso impartido por el Grupo Español del IIC, el IPHE i la Universidad Complutense de Madrid IIC, s.p. (Cd-Rom).

HESSE, Petra. (2001): *Kunstreich & Stylgerecht. Die Paramentenstickereien der Schwestern vom armen Kinde Jesus aus Aachen und Simpelveld (1848-1914)*. München: Editio Maris.

HILLGARTH, M. (1997): "la Girona de 1954 vista per una anglesa". *Revista de Girona* 192, maig, p. 34-42.

HOMO, L. (1956): *Rome médiévale. 476-1420*. París: Payot.

HOUZE, R. (2015): *Textiles Fashion and Desings Reform in Austria-Hungary Before de Fist World War*. Surrey-Burlington: Routledge.

IGLESIAS FRANC, D. (2008) : *Fotografia en Girona: 1860-1940* Girona: Ajuntament de Girona.

"Inauguración del ferro-carril del Bajo Ampurdán- Apuntes tomados por Antonio Rigalt" (1878). *La Academia* III, 13, 7 d'abril, p. 11

"Inauguración de la Exposición de Arte Antiguo y del Museo Provincial de Bellas Artes" (1902). *La Vanguardia*, 26-IX, p. 2

Informe sobre el resultado de la Exposición Retrospectiva celebrada en la Academia de Bellas Artes de Barcelona en 1867 dado a la misma Academia por la Comisión encargada de dicha exposición.(1868). Barcelona: Imprenta de Celestino Verdaguer.

JAMES, E. (1998): *The Victoria and Albert Museum: A Bibliography and Exhibition Chronology, 1852-1896*. London- Chicago: Fitzroy Deaborn Publishers- V&A Museum.

JANIN, J. (1842): "Alexandre du Sommerard". *Journal des debats politiques et litteraires*, 22 agost, p. 1-3.

JANSSEN, A. L. (1961): "La redécouverte de la Tapisserie de Bayeux". *Annales de Normandie* 11, 3, p. 179-195.

JARDÍ, E. (1968): *Josep Pljoan. La lluita per la cultura*. Barcelona: edicions 62.

JARDÍ, E.: (1995): *Els Folch i la Catalunya del seu temps*. Barcelona: Publicacions Abadia de Montserrat.

JEDRZEJEWSKA, J. (1980): "Problems of Ethics in the Conservation of Textiles" (primera publicació: *Conservazione e restauro de Tessili: Convegno internazionale, Como*, (ed. F. Pertegato). Milan: Centro Italiano per lo Studio della Sotoria del

Tessuto- Sezione Lombardia, 1980, p. 99-103) *Changing Views of Textile Conservation* (ed. M.M. Brooks and D.E. Eastop). Los Angeles: Getty, 2011, p. 102-110

JEANNEST, E. (2013): "Découvrir la peinture murales au XIXe siècle. Le rôle pionner du Comité historique des Arts et Monuments dans la connaissance, la diffusion et la conservation du décor peint. (1835-1852)". *In situ* 22 <http://insitu.revues.org/10832> [consultat 16 maig 2016].

JIMÉNEZ SUREDA, M.: "Actituds de l'Església gironina durant el primer franquisme". *Església i societat a la Girona contemporània*. Girona: Cercle d'Estudis Històrics i Socials, 1993, p. 211-222

Joan Martí Centellas. Bellezas de Gerona, 1877. Ajuntament de Girona: Servei de gestió documental, Arxius i Publicacions, 2008.

JOSEPH MARIA (1902): "L'exposició d'Art Antich". *Cu-cut*, 46, 13 novembre, p. 770-771.

JOSEPH MAYOL, M. (1971): *El salvament del patrimoni artístic català durant la guerra civil*. BCN: Pòrtic.

JOUBERT, F. (1980): "Alexandre du Sommerard et les origines du Musée de Cluny". *Le "gothique" retrouvé avant Viollet-le-Duc* (cat. exp. Hôtel de Sully, 31 octobre 1879-17 febrer 1980). París: Caisse Nationale des Monuments Historiques et des Sites, p. 99.

J. P. (1915): "El monasterio de San Pedro de Roda y la cultura española del siglo X". *Hojas Selectas*, 161, maig, p. 417-314

JUBINAL, A. (1838): *Les ancienness tapisseries historiées, ou collection des monuments, les plus remarquables de ce gener, qui nous soient resteés du Moyen Âge, à partir du XI siècle au XVI inclusivement*. París: Chez l'editeur de la Galerie d'armes de Madrid.

JUBINAL, A. (1940): *Recherches sur l'usage et l'origine des tapisseries a personnages dites historiées, depuis l'Antiquité jusqu'au le 16 siècle inclusivement*. París: Chez Challamel.

JUHEL, V.(ed.) (2004): *Arcisse de Caumont, 1801-1873, érudit normand et fondateur de l'archéologie française. Actes du colloque international, Caen 14-16 juin 2001*. Caen: Société des Antiquaires de Normandie.

JUNYENT, S. (1902) : "A la Junta Municipal de Belles Arts. A propòsit de l'Exposició d'Art Antic": *Juventut*, any III, n. 148, 18 de desembre, p. 810-812.

JUNYENT, E. (1975): "Mn. Josep Gudiol Cunill Prev.". *Ausa*, 1975, 7, 74, p. 93-104. (1a ed. 1931).

JUNTA DIRECTIVA Y ECONÓMICA DE LAS OBRAS DE LA NUEVA UNIVERSIDAD DE BARCELONA: "Programa del concurso para la ejecución de seis cuadros pintados al óleo con destino a la decoración del Paraninfo o Salón de Grados de la Universidad Literaria de Barcelona". *Gaceta de Madrid*, 17 enero 1880, p. 164-165.

KAJITANI, N. (1989): "Conservation Maintenance of Tapestries at The Metropolitan Museum of Art 1987". *The Conservation of Tapestries and Embroideries. Proceedings of Meetings at the Institut Royal du Patrimoine Artistique, Brussels, Belgium, September 21-14, 1987*. Los Angeles: The Getty Conservation Institute, pp. 53-66.

KAUFFMAN, C. M. (2009): *Catalogue of Painting in the Wellington Museum*. Apsley House. London: English Heritage. Paul Hoberton.

KEHR, P. (1931): *El Papat i el Principat de Catalunya fins a la unió amb Aragó*. Barcelona: Estudis Universitaris Catalans.

KELLER, B. (1994): *The Middle Ages Reconsidered. Attitudes in France from the Eighteenth Century through the Romantic Movement*. New York: Peter Lang Publishing.

KENDRICK, A.F. (1927): "Spanish textiles and Spanish art". *Spanish Art. An Introduction Review of Architecture, Painting, Sculpture, Textiles, Ceramics, Woodwork, Metalwork. Burlington Magazine Monograph II*, Batsford-London,, p. 50-79.

KEYSERLING, M. (1998): "Moral Dilemmas in Textile Conservation". *International Perspectives on Textile Conservation*. (ed. A. Timár-Balázs). London: Archetype, p. 47-49

KING, D. (1970): "Medieval and Renaissance embroidery from Spain". *The Victoria and Albert Yearbook 2*, p. 55-64.

La ciutat de les Dames. Dona i creació artística a Girona (Segles X-XVIII) (2008) (cat. exp. Girona, Museu d'Història de la Ciutat, març-maig 2008). Girona. Ajuntament de Girona.

"La conservation des tapisseries et des tissús anciens" (1933), *Mouseion* 21-22, p. 258-270.

LA COUSSIÈRE (1888): "Tapisserie ancienne de l'èvêché de Gérone (Espagne)". *L'intermédiaire des chercheurs et curieux*, 10 novembre, p. 649.

"La Exposició d'Art Antich. Estat des treballs" (1902) *La Veu de Catalunya*, any XII, n. 1308 , dissabte 4 de setembre (ed. vespre), p. 2.

"La Exposició d'Art Antich" (1902a). *La Veu de Catalunya*, any XII, n. 1329, dijous 25 de setembre (ed. matí), p. 3-4.

“La Exposició d’Art Antich” (1902). *La Veu de Catalunya*, any XII, n. 1342 , dijous 9 d’octubre (ed. matí), p. 2.

“La Exposición d’Art Antich” (1902). *La Veu de Catalunya*, any XII, n. 1348, dimecres (ed. matí).15 d’octubre, p. 2.

“La sección arqueológica de la Exposición” (1888). *La Publicidad*, año XI, martes 13 de agosto, p. 1.

LANCELOT, M. (1729): “Explications d’un monument de Guillaume le Conquérant”. *Mémoires de littérature tirés des registres de l’Académie Royale des Inscriptions et Belles lettres depuis l’année MDCCXI jusqu’a l’année MDCCXVIII*, p. 535-561.

LANCELOT, M. (1736): “Suite de l’expédition d’un monument de Guillaume le Conquérant”. *Mémoires de littérature tirés des registres de l’Académie Royale des Inscriptions et Belles lettres depuis l’année MDCCXXVI jusqu’a l’année MDCCXXX*, p. 364-469

LAURIET, M.L. (1957) “Les travaux d’érudition des mauristes, origine et évolution” *Revue d’histoire de l’Église de France* vol. 34, 140, p. 231-271.

LAVALLEÉ, J. (1801). “Mélanges de la critique et la malice. Dialogue” . *Journal des arts, de littérature et de commerce*, 6 de desembre , p. 350-353.

LEBEUF, J. (1883): *Histoire de la ville et de tout le diocèse de Paris*. París: Libraire de Féchoz et Letouzey.

LE BRETON, G. (1883): *Histoire du tissu ancien à l’exposition de l’Union Centrale des Arts Décoratifs*. París.

LEFÉBURE, E (1888): *Embroidery and Lace: Their Manufacture and History from the Remote Antiquity to the present day*. London: H. Grevel (1a ed. francés, 1887).

LENIAUD, J. M (1982) “Viollet-le-duc et le Service des Edifices Diocesains”. *Actes du colloque International Viollet-le-duc. París, 1980*. París: Nouvelles Editions Latines, p. 153-164

LENIAUD, J. M. (1999): “L’Invention du roman”. *L’invention de l’art roman au XIXè siècle. L’époque romane vue par le XIXè siècle*. n^o especial de *La Revue d’Auvergne* 4, vol. 553, p. 17-25

LENIAUD, J.M (2005): “Le rêve per tous: néogothique entre art et industrie” *Sociétés et représentations*, 20, p. 120-132.

LENIAUD, J.M. (2006): “Autels et espaces liturgiques dans l’oeuvre de Viollet-le-Duc”. *Materiam superabat opus. Hommage à Alain Erlande-Brandenburg* (dir. A. Boss, X. Dectot, J.M. Leniaud i F.Plagnieux). París: Eds. de la Réunion des Musées nationaux, p. 151-160.

LENNARD, F.(2006): "Preserving Image and Structure: Tapestry Conservation in Europe and the USA" *Reviews in Conservation*,7, p.43-53.

LENOIR , A. (1796): *Notice historiques des monuments des arts réunis au Dépôt National des Monuments*. Paris: Cusac.

LETELLIER, Aurélie (2015): "Medieval and Renaissance Art in nineteenth century Paris". *Journal of History of Collections* 27,3, p. 297-307.

L'exposition universelle illustrée (1877) 79, febrer.

LEYRA-TEJERO (1904): "El rey en Barcelona". *El Imparcial*, año XXVIII, n. 13.268, viernes 8 abril, p. 1 (Madrid).

LINO (1888): "Correspondencias". *La nueva Lucha: diario de Gerona. Eco de las aspiraciones de Partido liberal Dinástico de la Provincia*, Año II, n. 357, 26 febrero, p. 1.

LINO (1889): "Correspondencias". *La nueva Lucha: diario de Gerona. Eco de las aspiraciones de Partido liberal Dinástico de la Provincia*, Año III, n. 716, 23 mayo, p. 2.

LLADONOSA LATORRE, M. (2013): *La construcció de la catalanitat. Evolució de la concepció d'identitat nacional a Catalunya, 1860 - 1990*. Edicions Universitat de Lleida.

LLORENS, J.M.; PLANA,C .; COSTA, I.; MATAS, J. (2006): *La Comissió de Monuments històrics i artístics de la província de Girona (1844-1981). Catàleg del fons monumental*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

LOMBARD, M. (1977): *Les textiles dans le monde musulman. VII-XII siècle*. París: Mouton.

LONG, V. (2001): "Les collectionneurs d'oeuvres d'art et la donation au musée à la fin du XIXe siècle: l'exemple du musée du Louvre". *Romantisme*, 112, p. 45-54.

LÓPEZ-OCÓN CABRERA, L (2012): "El papel de Juan Facundo Riaño como inductor del proyecto cultural del Catálogo Monumental de España": *El Catálogo Monumental de España (1900-1961)*. Madrid. Ministerio de cultura, p. 51-73.

LOPEZ-YARTO ELIZALDE, A (2003): "La colección de plata española del Victoria & Albert Museum". *El arte español fuera de España* (coord. M. Cabañas Bravo), Madrid: CSIC, 2003 p. 264-274.

LÓPEZ-YARTO ELIZALDE, A. (2005): "Las artes decorativas españolas en la obra del Barón Davillier". *El arte foráneo en España, presencia e influencia. XII Jornadas Internacionales de Historia del Arte*. (coord. M. Cabañas Bravo). Madrid: CSIC, , p. 624-634.

LORÉS i OTZET, I. (1981-3): “L’escena de la venda de perfums en la visita de les Maries al sepulcre i el drama litúrgic pasqual”. *Lambard* II, p. 129-138.

LORÉS i OTZET, I. (2003): “El procés de formació de les col·leccions d’art medieval als museus de Vic i Barcelona”. *L’Avenç*, 276, gener, p. 50-55.

LORÉS i OTZET, I. (2015): “La réforme grégorienne et les églises du diocèse de Roda dans la Ribagorce”. *Art et réforme grégorienne en France et dans la Péninsule Ibérique* (ed. B. Franzé). París: Picard, p. 91-105.

“Los tesoros artísticos recuperados. Traslado a Montjuich de los valuosos objetos y obras de arte repatriados de Francia” (1939). *La Vanguardia* 20-9, p. 2.

LOYER, F. (1997): *Histoire de l’histoire de l’art. XVIIIe au XIXe siècles. Cicle de conférences organisés au Louvre du 27 de janvier au 7 mars 1994 et du 23 de janvier au 6 mars 1995.* (dir. E. Pommier) París. Klincksieck, p. 49-87.

LUCHERINI, V. (2009): “Dunstan di Canterbury (959-988) e il mito de’l artista santo nell Medioevo occidentale”. *Medioevo. Arte e storia*. Milano: Electa, p. 208-224.

LUPLAU JANNSEN, A. (1961): “La rédecouverte de la tapisserie de Bayeux”. *Annales de Normandie* 11, 3, p. 179-195.

LUZÓN NOGUÉ, J. M. (2011): “El comercio y la exportación de obras de arte en la prensa de los siglos XIX y XX”. *La dispersión de objetos de arte fuera de España en los siglos XIX i XX.* (eds. F. Pérez Mulet i I. Socias Batet). Barcelona: UB, p. 141-149

“M. Du Sommerard” (1841). *Bulletin de la Société de l’Histoire de France* p. 294-297.

M. le MARQUIS DE FAYOLLE (1893): “Coup-d’oeil sur l’exposition rétrospective de Madrid” *Bulletin Monumental*, ser. 6. Tom. 8, vol. 58, p. 191-218.

MADAME JEAN DIEULAFOY (1900): “Aragon et Valence”. *Le Tour du Monde*, Tome VI, nouvelle série, 1r LIV, n. 1 janvier, p. 1-12.

MADAME JEAN DIEULAFOY (1902): *Aragon & Valence*. París: Hachette.

MAESTRE ABAD, V. (2007): “Las primeras exposiciones retrospectivas, coleccionismo y museos: temas para un capítulo de historia del arte en la Barcelona de la Restauración”. *Col·leccionistes, col·leccions i museus. Episodis del patrimoni artístic de Catalunya*. (Ed. B. Bassegoda). Bellaterra: UAB, 2007, p. 59-117

MAIER ALLENDE, J. (2003): “La comisión de antigüedades de la Real Academia de la Historia”. *250 años de Arqueología y Patrimonio. Documentación sobre Arqueología y Patrimonio Histórico de la Real Academia de la Historia, estudio general e índices.* (eds. M. Almagro-Gorbea; J. Maier) Madrid: Real Academia de la

Historia, p. 27-51.

MAIER ALLENDE, J.; SALAS ÁLVAREZ, J. (2007): "Los inspectores de Antigüedades de la Real Academia de la Historia en Andalucía". *Las Instituciones en el origen y desarrollo de la arqueología en España*. (ed. M.B. Deamos i J. Beltrán Fortes). Sevilla, Universidad de Sevilla, p. 175-238.

MAIER ALLENDE, J. (2008): "La enseñanza de la arqueología y sus maestros en la Escuela Superior de Diplomática" *Revista general de información y educación*, 18, p. 173-189.

MANCHO, C. (2016). "Fitxa de l'obra". *El Brodat de la Creació de la Catedral de Girona* (ed. C. Mancho). Bellaterra: Universitat Autònoma [en premsa].

MANSI, J. D. (1692-1769): *Sacrorum Conciliorum Nova et Amplissima Collectio*. Venecia. 53 vols.

MANTILLA, M.S.; MORENO, M. (2001): "La conservación de los tejidos". *Arbor* CLXIX, 667-8, julio-agosto, p. 677-690.

MARCH, E. (2011): *El Museu d'Art i Arqueologia de Barcelona durant la Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

MARCH, E. (2007): "L'acció de la Junta de Museus des de la caiguda de la Dictadura de Primo de Rivera fins l'esclat de la Guerra Civil (1930-1936). *Cent anys de la Junta de Museus de Catalunya, 1907-2007*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 105-133.

MARCO, R.: (1992): "Salvany. Fotògraf i col·leccionista" *Josep Salvany i Blanc, l'home. Fotografies 1910-1926*. (ed. A. Armengol; R. Marco). Barcelona: Biblioteca de Catalunya, p. 15-19.

MARCOS, E. (2003): "Els catalans i l'Imperi bizantí"., *Els catalans a la Mediterrània oriental a l'Edat Mitjana. Jornades Científiques de l'Institut d'Estudis catalans* 16 i 17 novembre 2000. (dir. M.T. Ferrer Mallol) Barcelons: Institut d'Estudis Catalans, p. 23-77.

MARFANY, J. Ll. (1992): "Mitologia de la Renaixença i mitologia nacionalista". *L'Avenç* 164, p. 26-29.

MARFANY, J. LL. (1995): *La cultura del catalanisme*. Barcelona: Empúries.

MARIANA, J. de (1854): *Historia de España . Obras completas del Padre Mariana . 2 vols* (ed. F. Pi i Margall). Madrid: Biblioteca de Autores Españoles.

MARIGNAN, A. (1899): *Un historien de l'art français. Louis Courajod*. París:E. Bouill.

MAROT, P. (1968): "De la protection du « Palais des Thermes» a l'institution du «Musée de Cluny»". *Mémoires de la Société Nationale des Antiquaires de France*, 9 série, t. IV, p. 256- 327.

MARQUÈS CASANOVAS, J. (1955): "La fachada de la catedral de Gerona". *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses X*, p. 285-316.

MARQUÈS CASANOVAS, J. (1965): "La revista de Gerona y la Catedral". *Revista de Gerona 32*, p. 20-26.

MARQUÈS CASANOVAS, J. (1965a): "El mausoleo de Matilde de Apulia en la Catedral". *Revista de Gerona 30*, p. 13-18.

MARQUÈS CASANOVAS, J. (1976): "El espíritu religioso en Gerona durante la época de la *Revista de Gerona*". *Revista de Gerona*, 75-76-77, p. 143-147.

MARQUÈS CASANOVAS, J. (1978): "Tercer centenari del llibre de Roig i Jalpí, sobre Girona". *Revista de Girona*, 85, p. 437-440.

MARQUÈS CASANOVAS, J.: (1980): "El tapís de la creació en el seu context". *Revista de Girona 92*, 3r trimestre 1980, p. 217-224.

MARQUÈS CASANOVAS, J. (1980a): "El tapís de la Creació". *Los sitios de Gerona 11-2-1980*, p. 3.

MARQUÈS CASANOVAS, J.(1981): "Els estudis al seminari, 1826-1918" *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins XXV*, II, p. 255-267.

MARQUÈS CASANOVAS, J. (1984): "El drap de Carlemany". *Los sitios de Gerona* , 30 setembre , p. 6.

MARQUÈS CASANOVAS, J. (1985): "Noves dades sobre la comtessa Mafalda". *Revista de Girona 111*, p. 67-71.

MARQUÈS CASANOVAS, J. (1991): "Noves reflexions sobre el Tapís de la Creació" *Revista de Girona 149*, nov-desembre, p. 40-44.

MARQUÈS PLANAGUMÀ, J.M (1976): "Estructures i mentalitats de l'Església gironina. 1875-1900". *Revista de Girona 75-76-77*, p. 135-141.

MARQUÈS PLANAGUMÀ, J.M. (1981): "Els estudis al seminari, 1826-1918" *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins XXV*, II, p. 255-267.

MARQUÈS PLANAGUMÀ, J.M. (1994): *Concilis provincials tarraconenses*. Barcelona: Proa.

MARQUÈS PLANAGUMÀ, J.M. (1997): *Col·leció diplomàtica de Sant Daniel de Girona (924-1300)*. Barcelona: Fundació Noguera.

MARQUÈS PLANAGUMÀ, J. M. (2000): *Per les esglésies*. Diputació de Girona - Caixa de Girona.

MARQUÈS PLANAGUMÀ, J. M. (2003): "El seminari de Girona, de 1600 a 1936". *Dominus Vobiscum. Història i vida del seminari de Girona (del 1563 al 2003)*. Girona: Palahí, p. 7-29.

MARQUÈS PLANAGUMÀ, J.M. (2008): "Patrimoni cultural de l'Església de Girona: alguns moments de la seva evolució": *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* XLIX, p. 237-250.

MARTÈNE, E.; DURAND, U. O.S.B (1724-1733): *Veterum scriptorum et monumentorum historicum, dogmaticorum moralium amplissime collectio*. París. 9 vols.

MARTÍ, R. (1997): *Col·lecció diplomàtica de la Seu de Girona (817-1110)*. Barcelona: Fundació Noguera.

MARTÍN, A. (2009): "Cahier, Charles". *Dictionnaire critique des historiens de l'art*. INHA.

<http://www.inha.fr/fr/ressources/publications/publications-numeriques/dictionnaire-critique-des-historiens-de-l-art/cahier-charles.html>

MARTINIANI- REBER, M. (1999): "Tentures et textiles des églises romaines du haut Moyen Âge d'après le Liber Pontificalis". *Mélanges de l'École française de Rome, Moyen Âge, Temps Modernes* 111,1, p. 289-305.

MARTÍN ROS, R. M. (1990): "L'Antependium du cardinal Margarit". *Bulletin du CIETA*, 68, 1990, p. 101-105.

MARTÍN ROS, R. M. (1991): "Fragment de les vestidures litúrgiques de Sant Narcís extretes del sepulcre de l'església de Sant Feliu de Girona". *Catalunya Romànica* V, p. 149.

MARTÍN ROS, R.M. (1999-2000): "La dispersió dels teixits medievals: un patrimoni trossejat". *Lombard. Estudis d'art medieval*, XII, p. 167-182.

MARTIN ROS, R.M. (2008) : "Noves aportacions a la iconografia de la capa pluvial del bisbe Ramon de Bellera. Opus anglicanum del s. XIV". *Quaderns del MEV* 2, p. 9-81

MARTINELL, C. (1928): "El paño de la Creación, de Gerona" *Barcelona Atracción*, 208, octubre, p. 305-313.

MARTINELL, C.(1928a): "El paño de la Creación, de Gerona" *Barcelona Atracción*, 209, noviembre, p. 359-366 .

MARTÍNEZ QUINTANILLA, P (1865):. *La provincia de Gerona, datos estadísticos*. Girona: F. Dorca, 2 vols.

MARTÍNEZ RUIZ, M.J. (2009): "La diplomacia española y estadounidense y su relación con el comercio de antigüedades en la primera mitad del siglo XX" *Goya* 329, p. 328-41.

MARTÍNEZ RUIZ, M. J. (2013): "Gusto cortesano de los magnates norteamericanos: el impulso para el comercio de tapices antiguos entre España y Estados Unidos". *Nuevas contribuciones en torno al mundo del coleccionismo del arte hispánico entre los siglos XIX y XX*. (ed. I. Socias i D: Gkozkou). Gijón: Trea, p. 217-245.

MASDEU, C.; MORATA, L. (2000): *La conservació de teixits. Restauración y conservación de tejidos*. Terrassa: Centre de Documentació i Museu Tèxtil.

MASDEU, C.; MORATA, L. (2005): *Estudi tècnic de l'estat de conservació del Tapís de la Creació, ubicat a la Catedral de Girona*. L'Hospitalet del Llobregat, 2005. CRBMC n.9121. (inèdit).

MASDEU, C.; MORATA, L. (2005): *Estudi físic amb tècniques no destructives: llum rasant, llum, infraroig i ultraviolada*. L'Hospitalet de Llobregat. (inèdit).

MASDEU, C.; MORATA, L. (2010): *Informe tapís de la Creació. Estudis físics amb tècniques no destructives: llum rasant, infraroig i ultraviolada*. L'Hospitalet, 3 d'agost 2010 [inèdit].

MASDEU, C.; MORATA, L. (2013): *Informe. Estudi tècnic i conservació. Restauració del brodat de la Creació*. L'Hospitalet (inèdit).

MASRIERA, A. (1913). "El catalanismo literario en las regiones". *La Vanguardia*, 19 gener, p. 10.

MASSCHELEIN-KLEINER, L. (1989): "Summary of the Discussions". *The Conservation of Tapestries and Embroideries. Proceedings of Meetings at the Institut Royal du Patrimoine Artistique, Brussels, Belgium, September 21-14, 1987*. Los Angeles: The Getty Conservation Institute, p. 1- 3.

MASÓ VALENTÍ, R. (1902): "Gerona en la Exposición de Arte Antiguo". *Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 16 novembre, p. 7-8.

MASÓ VALENTÍ, R. (1908): "Millores a la nostra Seu ". *Diario de Gerona de avisos y noticias*, año XX, n. 48, jueves 27 de febrero , p. 3-4.

MAZEROLLE, F. (1893): "L'exposition d'art retrospectif de Madrid". *Gazette des Beaux Arts*, 1, p. 148-153.

MÉLIDA, J. R.: (1888): "Las artes retrospectivas en la Exposición Universal de Barcelona. I: Tapices" *La Ilustración española y americana*, año XXXII, n. XLV, Madrid, 8 de diciembre , p. 290-302.

- MÉLIDA, J. R. (1888a): "Las artes retrospectivas en la Exposición Universal de Barcelona. II: Tapices" *La Ilustración española y americana*, año XXXII, n. XLIII, Madrid, 22 de noviembre, p. 339-342.
- MÉLIDA, J. R. (1889): "Crítica arqueológica y artística". *La Ilustración española y americana*, año XXXIII, n. XXV, 22 septiembre, p. 171-173. (re-editat a *Revista de Gerona*, año XIV, noviembre 1889, n. 11, p. 321-329).
- MENDOZA, C. (1893): "La exposición de indumentaria retrospectiva". *La Ilustración Ibérica*, 551, 22 juliol, p. 455 i 458.
- MENTRÉ, M. (1976): "Le tapis de la création". *Archéologia*, 101, p. 19-24.
- MERCIER, L. S. (1781-1789): *Tableau de Paris*. Neuchâtel: Chez Sanuel Fauche. 12 vols.
- MÉRIMÉE, P.(1838): "Sur l'architecture religieuse du Moyen Âge, particulièrement en France". *Annuaire historique 1938*, p. 283-337.
- MÉRIMÉE, P.(1840): *Rapport au Ministère de l'Interieur. Monuments historiques*. París: Imprimerie Royale.
- MERINO, A;LA CANAL, F.J. (1819): *La España Sagrada. Teatro geográfico-histórico de la Iglesia de España*. Tomo XLIII, Tratado LXXXI, *De la Santa Iglesia de Gerona en su estado antiguo*. Madrid: Imprenta de Collado.
- MICHEL, F. (1852-1854): *Recherches sur la fabrication et l'usage de les étoffes de soie pendant le moyen age*. París, CH. Laure (3 vols).
- MICHLER, E. (2014): "Neue Forschungen zur sogenannten Chape de Charlemagne-Bestand, Veränderungen, Schadensbilder und Konservierung". *Textile Kostbarkeiten Staufischer Herrscher* (ed. I. Siede i A. Stauffer). Petersberg: Michael Imhof Verlag, p. 44-59.
- MIDANT, J.P. (2001): *Au Moyen Âge avec Viollet-le-Duc*. París: L'Aventurine.
- MIGEON, G. (1909): *Les arts du tissu*. París: H. Laurens.
- MILÀ I FONTANALS, M.(1883) : "Recuerdo a mi amigo D. Enrique Claudios Girbal". *Revista de Gerona*, VIII, p. 50.
- MILLIN, A. L (1806): *Dictionnaire des Beaux-Arts*. París: Imprimerie de Crapelet. (3 vols.).
- MIQUEL i BADIA, F. (1868): "La arqueología artística y la industria" *Diario de Barcelona* 244, 5 set, p. 8257-8259.

MIQUEL i BADIA, F. (1877): "Exposición de artes suntuarias antiguas y modernas". *La Ilustración española y americana* XLI, 8 noviembre, p. 287-288; XLII, 15 noviembre, p. 306-307.

MIQUEL i BADIA, F. (1879): *Muebles y tapices. Segunda serie de cartas a una señorita sobre la habitación*. Barcelona: Liberia de Juan y Antonio Bastinos.

MIQUEL i BADIA, F. (1882): "la mania de las antiguallas" *Diario de Barcelona*, 224, 1 sept. P. 10614-10615.

MIQUEL i BADIA, F. (1888a): "Exposición Universal de Barcelona. Sección arqueológica I. Tejidos y bordados), *Diario de Barcelona*, n. 220, 7 agost, p. 9777-9778.

MIQUEL i BADIA, F. (1888b): "Exposición Universal de Barcelona. Sección arqueológica I. Tejidos y bordados (continuación)", *Diario de Barcelona*, n. 227, 14 agost.m p. 10073-10075.

MIQUEL i BADIA, F. (1888c): "Tapices y tablas pintadas", *Diario de Barcelona*, n. 234, 10343-10345.

MIQUEL I BADIA, F. (1889): "Capa pluvial del obispo Bellera en el Museo Episcopal de Vich". *Hispania* 2, febrero, p. 17-18

MIQUEL i BADIA, F. (1890): "Ropavejeros, anticuarios y coleccionistas". *Diario de Barcelona*, 23 abril, p. 5087-5090.

MIQUEL I BADIA, F. (1894): "El arte del bordado". *Diario de Barcelona*, 3 de gener, p. 82-84.

MIQUEL i BADIA, F. (1897): "Historia del Tejido, del bordado y del tapiz". *Historia general del arte. Vol VIII: Mueble, tejido, bordado, tapiz, , metalistería, vidrio y cerámica* (ed. L. Domènech i Montaner) BCN: Montaner i Simó, p. 185-368.

MIQUEL i BADIA, F. (1897a): "La exportación de antigüedades". *Diario de Barcelona*, 1 noviembre, p. 12642-12644.

MIQUEL i BADIA, F. (1897b): "Sobre restauraciones". *Diario de Barcelona* 252, 9 setembre 1897, p. 10487-10489.

MIRALPEIX i VILAMALA, F. (2007-2008): "L'acabament de la Seu de Girona. Projectes i fases de construcció de la façana barroca (1680-1733)". *Locus Amoenus* 9, p. 189-227.

MIRAMBELL i ABANCÓ, M. (2009): "Aportacions a l'estudi de brodats cincencistes del Museu Episcopal de Vic". *Quaderns MEV*, III, p. 93-142.

MIRAMBELL i BELLOC, E. (1948): "Índice de artículos publicados en 'la Renaxensa' sobre temas gerundenses". *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses* 3, p. 265-268.

MIRAMBELL i BELLOC, E. (1959): "La incautación del tesoro bibliográfico de la catedral. Gerona reaccionó vivamente en defensa del patrimonio capitular". *Revista de Gerona* 6, p. 21-23.

MIRAMBELL i BELLOC, E. (1959a): "un relato popular de la ocupación de Gerona durante la guerra de la Independencia". *Anales del Instituto de Estudios gerundenses* 13, p. 203-212.

MIRAMBELL i BELLOC, E. (1965): "Enrique Claudio Girbal y Nadal". *Revista de Gerona*, 32, p. 30-32.

MIRAMBELL i BELLOC, E. (1976): "La *Revista de Gerona* i la Girona de la *Revista*". *Revista de Girona* 77, p. 225-231.

MIRAMBELL i BELLOC, E. (1988): *Història de la impremta a la ciutat de Girona*. Girona, Institut d'Estudis Gironins, Ajuntament.

MIRAMBELL i BELLOC, E. (1992): "El primer centenari de les monges Adoratrius a Girona". *Revista de Girona* 151, març-abril, p. 44-50.

MIRAMBELL i BELLOC, E.: "Els capitulars de la Seu: de la postguerra al Concili". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* XLV, 2004, p. 403-416.

MIRAMBELL i BELLOC, E. (2007): *Els impressors gironins del Renaixement a la Renaixença*. Girona: Ajuntament de Girona-Institut d'Estudis Gironins.

MONLAU PUIG, F. (1865): *Reglamento de la Escuela Superior de Diplomática, creada en Madrid pro Real Decerto de 7 de octubre de 1856, y confirmada por la ley de instrucción pública de 9 de septiembre de 1857*. Madrid: M de Rivadeneyra.

MONTFAUCON, B. (1729): *Les Monuments De La Monarchie Française: qui comprennent L'histoire De France. Avec les figures de chaque regne que l'injure des temps a épargnées*. Vol I: *L'origine des François, & la suite des Rois jusqu'à Philippe I. Inclusivement*. París.

MONTFAUCON, B. (1730): *Les Monuments De La Monarchie Française: qui comprennent L'histoire De France. Avec les figures de chaque regne que l'injure des temps a épargnées*. Vol II: *La Conquête de l'Angleterre par Guillaume, Duc de Normandie, dit le Bâtard, tirée d'un Monument du tems. Et la suite des Rois, depuis Louis VI. dit le Gros, jusqu'à Jean II. Inclusivement*. París.

MORÉ BARDERA, J. (1952): "El tesoro de nuestra catedral ha quedado expuesto en las salas capitulares". *Los sitios de Gerona* 21-6, p. 8

MORENO, A. (2014): "Sant Daniel de Girona: relectura del monestir romànic". *Annals de l'Institut d'estudis gironins* LV, p. 83-102.

MORENO CHACÓN, M. (2007): "El paisatge empordanès vist pels viatgers", *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos. Actes Congrés sobre el Paisatge*, vol II, p. 525-534.

MORRAL i ROMEU, E. (2014): "Col·leccionisme tèxtil, llums i ombres" *Datatèxtil*, 31, p. 1-7.

MORRAL i ROMEU, E. (2013) : "From collection to Heritage. Some reflections on the CDMT". *Collecting Textiles. Patrons Collections Museums* . Torí-Londres-N.Y: Fondazione Antonio Ratti i Umberto Allemandi & Co, p. 139- 147.

MORRIS, C. (2005): *The Sepulchre of Christ and the Medieval West. From the Beginning to 1600*. Oxford University Press.

MUNDÓ, A. (1980): "L'escriptura del tapís de la creació". *Revista de Girona* 92, p. 157-158.

MUNDÓ, A.: (1994): "La cultura artística escrita". *Catalunya Romànica I. Introducció a l'estudi de l'art romànic català- Fons d'art romànic del MNAC*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, p. 133-162.

MÜNZER, H.(2002) : *Viaje por España y Portugal, 1494-1495*. Madrid: Polifemo.

MÜNTZ, E.; FROTHINGHAM, A.L (1883): "Il tesoro della Basilica di San Pietro in Vaticano dal XIII al XV secolo, con una scelta d'inventarii inediti". *Archivio della Società Romana di Storia Patria* VI, p. 1-138.

MÜNTZ, E: (1887): *La tapisserie*. París: Quantin.

Museus d'Art i d'Arqueologia de Barcelona. Guia sumària. (1915). Barcelona: Oliva de Vilanova, impressor.

NADAL i FARRERAS, J. (1971): *La revolución de 1868 en Gerona*. Girona: Cámara Oficial de Comercio e Industria de la Provincia de Gerona.

NADAL i FARRERAS, J. (2002): *La Catedral de Girona. Una interpretació*. Girona: Ajuntament- Barcelona: Lunwerg.

NADAL i FARRERAS, J. (2003): *Emilio Grahit i Papell. Memorias de un ex-alcalde gerundense*. Girona: Institut d'Estudis Gironins.

NADAL i FARRERAS, J. (2012): "Sant Nicolau. Serradures del temps". *Girona a l'abast XIV*. Girona: Bell-lloc, p. 15-54.

NADAL i FARRERAS (2012a): "El retorn del tapís". *Diari de Girona*, divendres 13 d'abril 2012 <http://www.diaridegirona.cat/opinio/2012/04/13/retorn-del-tapis/556851.html>

NADAL i FARRERAS, J.; DOMÈNECH i CASADEVALL, G. (2015): *Patrimoni i guerra. Girona (1936-1940)*. Girona: Ajuntament.

NADAL i FARRERAS, J. (2016): "La revolució de la màquina d'escriure. Notes sobre la Comissió de Patrimoni Artístic i Arqueològic de Girona (1936-1938)". *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics* XXVII, p. 207-234.

NAHLIK, A. (1974) : "The Wool of Middle Ages. Some Results of the Searching of Textiles Excavated in the Central and East Europe". *La lana come materia prima. I fenomeni della sua produzione e circolazione nei secoli XIII-XVII. Atti della Settimana di Studio, Istituto Internazionale di storia economica F. Datini* (ed. M. Spallanzani). Firenze. L.S. Olschki, p. 369- 377

NARVÁEZ, C. (1902): "Exposición de Arte Antiguo. A la mujer catalana". *La Vanguardia*, sábado 25 octubre, p. 4.

NARVÁEZ, C. (1902a): "Exposición de Arte Antiguo. A la mujer catalana. VII". *La Vanguardia*, martes 11 de noviembre, p. 4.

NAYROLLES, J. (2005): *L'Invention de l'art roman à l'époque moderne (XVIIIè-XIXè siècles)*. Presses Universitaires de Reims.

"Necrològica de D. Enrique Claudio Girbal" (1896): *La Vanguardia* 26 enero, p. 4.

NEGRE Y PASTELL, P. (1976): "Los historiadores de la primitiva Revista de Gerona". *Revista de Gerona*, 75-76-77, p. 207- 214.

NEWBIGIN, A.(1926): *A Wayfarer in Spain*. London: Methuen.

"Notes municipals" (1903). *La Veu de Catalunya*, any XIII, n. 1440, diumenge 25 gener (ed. matí), p. 2 (en relació a concurs de còpies ex. Art Antic).

Notices sur l'Hôtel Cluny et le Palace des Thermes avec des notes sur la culture des arts (1834). París: Ducolet.

"Noticias". (1876) *Revista de Gerona. Literatura, ciencias y artes* Tomo I Año I Número III - noviembre, p. 60. (en relació Riaño a Girona).

"Noticias" (1877). *Revista de Gerona. Literatura, ciencias, artes* Tomo I Año II Número X - junio, p. 283-84 (en relació a Joan Martí).

"Noticias" (1877). *La imprenta*, 22 novembre, p. 8221 (en relació a la venda de l'àlbum de Joan Martí).

“Noticias” (1878).). *Revista de Gerona. Literatura, ciencias, artes*. Tomo II Año III Número IX - septiembre 1, p. 438 (en relació a Joan Martí).

“Noticias” (1878a) *Revista de Gerona*, año III, n. X, oct 1, p. 483-4 (ressenya article Academia 1878).

“Noticias” (1886) *Revista de Gerona. Literatura, ciencias, artes*. 11, II, feb 1, p. 62 (visita Riaño a Girona).

“Noticias” (1888). *Boletín de la Real Academia de la Historia* 13, Cuaderno V, noviembre (en relació a Joan Martí).

“Noticias” (1907). *El Herald de Gerona: periódico de avisos y noticias*. Año IX, n. 517, 25 diciembre 1907, p. 3 (en relació remodelació Sala Capitular Cat. Girona).

“Noticias” (1925). *El Eco de Gerona*, III, 139, 12 set, p. 2. (en relació a una conferència de Folch i Torres sobre el Brodat de la Creació a Girona).

NOCKERT, M. (1983): “A Scandinavian Haberges?”. *Cloth and Cloting in Medieval Europe. Essays in Memory of Professor E. M. Carus-Wilson*.(ed. N.B. Harte i K.G. Ponting). London: Heinemann Educational Books, p. 100-107.

OLIVER ALBERTI, M.(1973): *la Catedral de Gerona*. León: Everest.

OLLER, N: (1980). *La febre d'or*. Barcelona: Edicions 62 . (2 vols) (1a ed. 1890-92).

OPISSO, M. (1902): “Exposición de arte antiguo. Pintura y escultura I: Las tablas y esculturas románicas”. *La Vanguardia*, 17 octubre, p. 4

ORDEIG I MATA, R.(1991): “Museus, col·leccions i exposicions en el Vic del segle XIX”. *Ausa*, XIV, 127, p. 225- 356.

P. & P. (1903): “L'exposició d'Art Antic”. *Pèl & Ploma* 1, n. 89, 1 de gener, p. 26-27.

PAETZ G. SCHIECK, A. (2013): “Transformation Processes of the Jakob Krauth Textiles Collection into a Study Collection and Emergence of the Deutsches Textilmuseum Krefeld, Germany”. *Collecting Textiles. Patrons Collections Museums*. Torí-Londres-N.Y: Fondazione Antonio Ratti i Umberto Allemandi & Co, p. 47-61.

PALACIOS BERNAL, C. (2008): “Le Voyage en Espagne de Davillier et Doré”. *Estudios románicos* 16-17, p. 815-826.

PALOL, P de (1953): *Guía artística de la Catedral de Gerona*. (dir. J. Gudiol Ricart). Barcelona: Aries, Col. *Guías artísticas de España*.

PALOL, P. de (1954): “Una reproducción de los rios del Paraiso”. *Boletín de la Biblioteca-Museo Víctor Balaguer*.5a època, tomo 2, p. 97-100, lam. 5.

- PALOL, P. de (1955): "El bordado del génesis de la catedral de Gerona". *Goya* 9, p. 168-175.
- PALOL, P. de (1956): "Une broderie d'époque romane. La Genese de Gérone. (Premier article). *Cahiers Archéologiques: fin de l'Antiquité et Moyen Âge*, 8, p. 175-214
- PALOL, P. de (1956): "Une broderie d'époque romane. La Genese de Gérone. (Second article). *Cahiers Archéologiques: fin de l'Antiquité et Moyen Âge*, 9, p. 219-251.
- PALOL, P. de (1959a): "El tapiz de la Creación en la catedral de Gerona" *Canigó, revista literaria*, 59, p. 1-12.
- PALOL, P. de (1970-71): Essai de reconstruction de l'iconographie de la Broderie romane de la Cathédrale de Gerone" *Bulletin de liaison du Centre International d'étude des textiles anciens*, 31, p. 31-41.
- PALOL, P. de (1971): En torno a la iconografía del Bordado románico de la Creación de la Catedral de Gerona". *Homenaje a Don José Esteban Uranga*. Pamplona, p. 395-404.
- PALOL, P de (1975) : "Elements clàssics de la iconografia del brodat de la creació de la Catedral de Girona". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* 22, 1975, p. 427-438.
- PALOL, P de (1979-80) : "El 'tapís de la creació' de la Catedral de Girona i el Beat de Torí. Problemes d'iconografia". *Annals de l'Institut d'Estudis gironins* 25,1, p. 119-124.
- PALOL, P de (1980): "El Tapís de la Creació, de la Catedral de Girona, com a document de la cultura medieval catalana". *Revista de Girona* 92, primer trimestre, p. 151-8.
- PALOL, P. de (1986): *El tapís de la creació de la Catedral de Girona*. Barcelona: Proa.
- PALOL, P de (1986a): "El tapís de la creació". *Girona a l'abast I: cycle de conferències "la iconografia de la Catedral de Girona"*. (org. P. Codina, R. Bosch i X. Fàbrega). Girona: Bell-lloc del pla- La Caixa, p. 43-55.
- PALOL, P. de (1988). "Tapís de la Creació" *Catalunya romànica*, XXIII, p. 188-203.
- PARKER, R. (2010): *The Subversive Stich. Embroidery and the Making of Femenine*. London-N.Y: I.B. Tauris. (1a ed. 1986).
- PARRY, L. (1985-6): "Morris and Company in the twentieth Century". *The Journal of William Morris Studies*, 6.4, winter, p. 11-16.

PARTEARROYO, C. (1982): "Telas, alfombras y tapices". *Historia de las artes aplicadas e industriales en España* (coord. A. Bonet Correa) Madrid: Cátedra, p. 349-388.

PARTEARROYO, C. (2005): "Estudio histórico-artístico de los tejidos de al-Andalus y afines". *Bienes culturales* 5, p. 37-74.

PARTEARROYO, C. (2007): "Tejidos andalusíes". *Artigrama* 22, p. 371-419

PARTURIER, M. (ed.) (1942). *Prosper de Mérimée. Correspondance générale*. París: Le Divan (6 vols).

PASAMAR ALZURIA, G. (1995): "De la historia de las bellas artes a la historia del arte (la profesionalización de la historiografía artística española)". *Historiografía del arte español en los siglos XIX i XX*. Madrid: Alpuerto, p. 137-149.

PASCÓ, J. (1900): *Catalogue de la collection de tissus anciens de D. Francisco Miquel y Badia*. Barcelona.

PEDRALS MOLINÉ, A (1892): "Museu Episcopal Arcqueologich y artistich de Vich". *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, any II, n. 5, abril-juny, p. 1-13.

PELLA I FORGAS, J. (1902): "Exposición de arte antiguo en Barcelona, por J...". *La lectura: revista de ciencias y artes* (Madrid), 23, n. 11, p. 309-316.

PÉREZ, L. (2014): "El Drap de les Bruixes: al-Andalus, Sicília o Bizanci?". *Síntesi. Quaderns del Seminari de Besalú*, 2, p. 75-92.

PÉRONNET, B. (2005): "La presse et le marché de l'art, de la Révolution a la Restauration". *Collections et marché de l'art en France 1789-1848*. (dir. M. Preti-Hamard i Ph. Sénéchal). Presses Universitaires de Rennes- Institut National d'Histoire de l'Art, p. 97-110

PEZET, M. (1840): "Rapport fait au Conseil Municipal de Bayeux au nom de la comisión chargée de prendre des mesures pour la conservation de la tapisserie de la Reine Mathilde par M. Pezet, du tribunal civil de Bayeux". *Bulletin Monumental*, VI, p. 62-79.

PEZET, M. (1856): *Bayeux à la fin du XVIIIeme siècle. Études historiques*. Bayeux: Tipographie de Saint-Ange Duvant.

PIFERRER, P. (1839) *Recuerdos y bellezas de España. Principado de Cataluña*. Barcelona: Joaquín Verdaguer.

PFISTER, R. (1934): *Textiles de Palmyre*. París: Les éditions d'art et d'histoire.

PIJOAN, J. (1910): "la colecció Pascó". *La Veu de Catalunya*, (Pàgina artística). 15 setembre, p. 5.

PIJOAN, J. GUDIOL RICART, J. (1848): "Les pintures murals romàniques de Catalunya" *Monumenta Cataloniae*, (vol. IV). Barcelona: Alpha.

PIJOAN, J.: *El arte románico, siglos XI-XII. Summa Artis IX-XII*. Madrid: Espasa Calpe, 1999 p. 134-201 (1ª ed. 1944)

PIPONNIER, F. (1967). "À propos des textiles anciens, principalement les médiévaux". *Annales, Économies, Sociétés, Civilisations* 22, 4 p. 864-880.

PIRENNE, H. (1909) : "Une question économique à l'époque carolingienne. Draps de Frise ou draps de Flandre?" *Annales de la Société d'histoire et d'archéologie de Gand* 3, p. 3-17.

PLA CARGOL, J (1948): "La Comisión Provincial de Monumentos de Gerona. Un siglo de actuación. (Memoria)" *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses* 3, p. 145-192.

PLA CARGOL, J (1951): *Gerona arqueológica y monumental*. Gerona: Dalmáu Carles i Pla. (1a ed. 1943).

PLA CARGOL, J.(1960): *Biografias de gerundenses (Gerona y sus comarcas)*. Gerona-Madrid: Dalmau Carles.

PLA CARGOL, J. (1961): *Gerona en el primer tercio del siglo XX*. Girona: Dalmau Carles i Pla.

PLA CARGOL, J.(1965) : "La vieja 'Revista de Gerona' exponente de un afán cultural": *Revista de Gerona*, 32, p. 10-19.

PLADEVALL, A. (2011): "La Comtessa de Barcelona Ermessenda de Carcassona". *Amics de l'Art Romànic de Sabadell* 109, octubre, p. 519-529.

PLANAS MARCÉ, S.: "Les primeres notícies de jueus a Girona". *Història de Girona*. (dir. Ll. Costa; coord.. J. Moroto). Girona: Curbet edicions, 2006 (2000), p. 203-224.

POISSON, O. (2008): "Prosper Mérimée et l'archéologie monumental". *Mérimée et le bon usage du savoir. La création à l'épreuve de la connaissance* (ed. P. Glaudes) Toulouse: Presses Universitaires du Mirail, p. 39-53

POMMIER (1991): "Musée et histoire de l'art: A. Lenoir, Les Musées des Monuments Français". *L'art de la liberté: doctrines et débats de la Révolution française*. Paris: Gallimard, p. 370-379.

PORTULÀS (1988): "Els prodigis de Girona". *Diari de Girona*, 17 setembre, p. 12.

POULOT, D. (1986): "Alexandre Lenoir et les musées des Monuments français". *Les lieux de la mémoire* (ed. P. Nola). Paris: Gallimard, vol 2, 2, p. 613-649.

- POULOT, D. (1997). "Alexandre Lenoir et l'enjeu des origines". *Musée, nation, patrimoine, 1789-1815*. Paris: Gallimard, p. 305-309.
- POULOT, D.; WRIGLEY, R. (1998): "The Birth of Heritage: 'la moment Guizot'". *Oxford Art Journal*, 11, 2, p. 40-56.
- PONZ, A.; (1788): *Viage de España. O cartas, en que se da noticia de las cosas más apreciables que hay en ella. Vol 14. Cataluña*. Madrid : por D. Joachin Ibarra.
- PÓRTULAS, J.L (1988): "Els prodigis de Girona". *El Punt*, diumenge 15 de març, p. 5-6.
- PRAT, J. (1987): "Recuperació del Patrimoni Històrico-Artístic de l'Església de Girona exposat a París durant la Guerra civil espanyola en el seu 50è aniversari". *Butlletí de l'Església de Girona* 129, p. 360-368.
- PRAT, P. (1883) : "Quincena parisiense". *La Ilustración Española y Americana* (Madrid), Año XXVII, n. X, 15 marzo, p. 165- 166
- PRIVAT-SAVIGNY, M.A. (2001): "De la restauration à la conservation des tapisseries. 1re partie: Du Moyen Age à la fin du XVIIIe siècle". *Coré* 11, dec. p. 43-51
- PRIVAT-SAVIGNY, M.A. (2002): "De la restauration à la conservation des tapisseries. 2e partie: Vers une plus grande conservation de l'oeuvre d'art". *Coré* 12, set. , p. 51-57.
- PRIVAT-SAVIGNY, M.A. (2008): "Petit historique de la conservation des tapisseries". *Techné* 27-28, p. 137-142.
- PRIVAT-SAVIGNY, M. A. (2010): "Louis de Farcy". *Dictionnaire Critique des Historiens de l'art*.
<http://www.inha.fr/fr/ressources/publications/publications-numeriques/dictionnaire-critique-des-historiens-de-l-art/farcy-louis-de.html>
- PRIVAT-SAVINGY, M.A. (2015): "Vers une restauration scientifique de textiles anciens (XIXè -XXè siècles) *Techné: la science au service de l'histoire de l'art et de les civilisations*, 41, p. 65-70.
- PRITCHARD, F. A. (1984): "Late Saxon Textiles from the City of London". *Medieval Archaeology* 28, p. 46-76
- PRITCHARD, F. A: (2001): "Medieval textiles in the Bock Collection at the Whirtworth Art Gallery". *Textile History* 32 (1), p. 48-60.
- PUGIN, A. W. (1843): *The present State of Ecclesiastical Architecture in England*. London: Charles Dolman.

PUGIN, A. W. (1853): *The true principles of Pointed or Christian architecture*. London: Henry H. Bohg (1a ed. 1841).

PUGIN, A. W. (1868): *Glossary of Ecclesiastical Ornament and Costume, Compiled from Ancient Authorities and Examples*. London: Bernard Quarich (1a ed. 1844).

PUIG i CADAVALCH, J.; FALGUERA, A. DE.; GODAY, J. (1901-1911): *L'arquitectura romànica a Catalunya*. BCN: Institut d'Estudis Catalans.

PUIG I CADAVALCH, J. (1915): "Els banys de Girona i la influència moresca a Catalunya". *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans, 1913-15*, Any V part 1, p. 687-728. (reed. Josep Puig i Cadafalch. *Escrips d'arquitectura, Art i Política*, Ed. X. Barral i Altet. Barcelona: IEC, 2003, p. 283-306).

PUIG i CADAVALCH, J. (1936): "Necrologia". *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans, 1927-1931*, p. 238-246.

PUIGBERT i BUSQUETS, J. (1992): "Cent anys de les Bases de Manresa. Les Bases de Manresa en el context de la Restauració". *Revista de Girona* 151, març-abril, p. 25-27.

PUIGBERT i BUSQUETS, J. (1994): "L'Església gironina: De l'integrisme al restauracionisme regionalista (1876-1890)". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* XXXIV, p. 473-485.

PUIGBERT i BUSQUETS, J. (1995): *La Girona de la Restauració. Girona, 1874-1923*. Girona: Diputació-Ajuntament.

PUIGBERT i BUSQUETS, J. (2000): *El sexenni democràtic a Girona: actituds religioses i moviment obrer (1868-1874)*. Publicacions de la Universitat de Girona.

PUIGGARÍ, J. (1891) "Juego de naipes catalàn del siglo XV" *Revista de Girona*, any XVI, n. 3, març, p. 65-72. (reimprès a l'Avens. Epoca segona an II, n. 10, 30 oct 1890 p. 230-235).

PUIGVERT i SOLÀ, J. M. (2006): "Romanticisme i Patrimoni Històric a la Girona històrica". *Història de Girona*. (dir. Ll. Costa; coord.. J. Moroto). Girona: Ajuntament - Ateneu d'Acció Cultural, p. 409-413. (1a ed. 2000).

PUIGVERT i SOLÀ, J.M. (2006a): "Salvar el patrimoni artístic en temps de guerra. L'exemple de la ciutat de Girona (1936-1939)". *Segona República i Guerra Civil a Girona (1931-1939)*. Girona: Ajuntament de Girona, p. 141-170

PUJOL, E. (2000): "Entre la realitat comercial i l'atracció barcelonina". *Revista de Girona* 200, maig-juny, p. 287-294.

QUILEZ, F. (2007): "La història del col·leccionisme públic a la Barcelona vuitcentista". *Col·leccionistes, col·leccions i museus. Episodis de la història del patrimoni artístic de Catalunya*. Bellaterra: UAB, p. 13-58.

RAHOLA, C.(1929) : *La ciutat de Girona*. Barcelona: Barcino (2 vols.).

RAMOS COBOS, M. (1898) “Arte cristiano. Apuntes histórico descriptivos de los monumentos existentes en Gerona desde la época romana hasta fines del siglo XVIII”. *Asociación Literaria de Gerona, certamen 1898*. Año XVIII, I enero, p. 205-209.

REAL ACADEMIA DE BELLAS ARTES DE SAN FERNANDO. ARCHIVO BIBLIOTECA (2011): *Inventario de los legajos de las Comisiones Provinciales y de la Comisión Central de Monumentos Histórico-Artísticos*. Madrid (con correcciones de 2013).

RÉAU, L. (1979): *Histoire du vandalisme. Les monuments détruits de l'art français*. París: Robert Laffont.

REIAL ACADÈMIA DE BONES LLETRES DE BARCELONA: *Membres, Acadèmics corresponents nacionals* <http://www.boneslletres.cat/academics.asp?subop=2>

“Relación de objetos enviados a la Exposición por el Ministerio de Gracia y Justicia” (1889). *La Exposición. Órgano oficial de la Exposición Internacional de Barcelona de 1888*, 28 de febrero, p. 9.

REMESAL, J.; AGUILERA, A.; PONS, LI. (2002): *Comisión de Antigüedades de la Real Academia de la Historia. Catalunya: Catàlegs i índexs*. Madrid: Real Academia de la Historia- Barcelona: Generalitat de Catalunya: Departament de Cultura.

REMESAL, J. (2003): “Cataluña”. *250 años de arqueología y patrimonio*. (ed. M. Almagro-Gorbea; J. Maier Allende) Madrid: Real Academia de la Historia, p. 75-82.

REYNES, N. de (2004) : “Broderie ou tapisserie de Bayeux?”. *La tapisserie de Bayeux. L'art de broder l'histoire. Actes du Colloque de Cerisy-La-Salle, 1999*. (coord P. Bouet; B. Levy i F. Neveux). Presses Universitaires de Caen, p. 69-76.

REYERO, C (1989): *La pintura de historia en España. Esplendor de un género en el siglo XIX*. Madrid: Cátedra.

RIAÑO MONTERO, J.F. (1872): *Classified and Descriptive Catalogue of the Art Objects of Spanish Production in the South Kensington Museum Londres with an introduction and Notes by Juan Facundo Riaño*. London: G.E Eyre and W. Spottiswoode.

RIAÑO MONTERO, J. F. (1875): *Report by Señor Juan F. Riaño on a collection of photographs from tapestries at the Royal Palace de Madrid*. London: G. Eyre and W: Spottiswoode.

RIAÑO MONTERO, J.F. (1875a): “Tapices del Palacio de Madrid”. *El Globo*, año 1, n. 79, viernes 18 de julio, p. 314-314.

RIAÑO MONTERO, J.F (1879): *The Industrial Arts in Spain*. London: Chapman and Hall (South Kensington Museum Art Handbooks).

RIAÑO MONTERO, F (1888): "Tapicerías" *Revista de Gerona* 12, Año XIII Número 5, p. 154-6.

RIBOT i BAYÉ, C. (2013): *Viatgeres a Girona dels segles XIX i XX*. Girona: Ajuntament.

RIBOT i MUNDET, M.D. de (1974): *La Revista de Gerona, òrgano de la Asociación Literaria de Gerona, 1876-1895*. Tesina de Llicenciatura, dr. D. Antonio Vllanova. Barcelona: Universitat de Barcelona.

RIBOT i MUNDET, M.D. de (1976): "El com i el perquè de l'Associació literaria i de la 'Revista de Girona' ". *Revista de Girona* 77, 1976, p. 163-166.

RIERA, J. (1871): "Movimento intelectual en Gerona". *La provincia*, 14 novembre, p. 3-5.

RIGALT, Ll. (1857-1859): *Album enciclopédico pintoresco de los Industriales. Colección de dibujos geométricos y en perspectiva de objetos de decoración y ornato, en los diferentes ramos de albañilería, jardinería, carpintería, cerrajería, fundición, ornamentación, mural, ebenistería, platería, joyería, tapicería, cerámica marquetaría, etc.* Barcelona: Litografía de la unión de Don Francisco Campaña.

RIPOLL, G. (2004): "Los tejidos en la arquitectura de la Antigüedad tardía. Una primera aproximación a su uso y función". *Antiquité tardive* 12, p.169-182.

RITZ-GUILBERT, A. (2012): "La collection de François Roger de Gaignières (XVIIIè siècle). *Annuaire de l'École Pratique des Hautes Études* 143, p. 220-221.

RIURÓ, F: "La lluita per la salvaguarda del Patrimoni Artístic", *Revista de Girona* 116, maig-juny 1986, p. 244-249.

RIU BARRERA, E.: "Coneixement i actuació sobre l'art romànic al llarg dels segles XIX i XX". *L'Avenç*, 276, gener 2003, p. 42-49.

ROBERTSON, B. (2011): "The South Kensington Museum. An alternative history". *Museum and society* , p. 1-14.

ROBINSON; J. C. (1856): *Catalogue of the Soulages collection: being a descriptive inventory of Works of decorative art, formerly in the possession of Jules Soulages de Toulouse; now by permission of the committee of privy council for trade, exhibited to the public at the Museum of Ornamental Art, Malborough House, december 1856*. London: Chapman & Hall.

ROBINSON , J. C. (ed.) (1881): *Catalogue of Special Loan Exhibition of Spanish and Portuguese Ornamental Art . South Kensington Museum, 1881*. London: Chapman and Hall.

ROCA CABRERA, M. (2013): "El coleccionismo textil y la pintura del siglo XIX". *Memoria y significado. Uso y recepción de los vestigios del pasado* (ed. L. Arciniega García). Valencia: Universidad de Valencia, p. 187-198.

ROCA, N. (1885). *La inmortal ciudad. Recuerdos de historia y los monumentos de Gerona*. Gerona: Imprenta del Hospicio.

ROCA Y ROCA, J. (1896): "Necrológica. Enrique Claudio Girbal". *La Vanguardia*, enero, p. 4.

ROCK, D. (1862): "Ecclesiastical vestments, tissues and embroideries". *Catalogue of the Special Exhibition of Works of Art of the Medieval, Renaissance and More Recent Periods on Loan at the South Kensington Museum, June 1862* (ed. J. C. Robinson). London: George E. Eyre and W. Spottiswoode., p. 249-268.

ROCK, D. (1870): *Textile Fabrics; A descriptive Catalogue of the Collection of Church-vestments, Dresses, Silk Stuffs, Needlework and Tapestries, forming that Section of Museum*. London: Chapman and Hall.

RODRÍGUEZ CODOLÁ, M. (1902): "Exposición Regional de Arte Antiguo en Barcelona". *Hojas Selectas* (Barcelona) 1/1902, n. 12, p. 1125-1130.

RODRÍGUEZ CODOLÁ, M. (1903): "Exposición Regional de Arte Antiguo en Barcelona". *Hojas Selectas* (Barcelona) 1/1903, n. 13, p. 65-70.

RODRÍGUEZ PEINADO, L. (2012): "La producción textil en al-Andalus: origen y desarrollo". *Anales de Historia del Arte*, 22, p. 265-279

ROIG JALPÍ, J.G. (1678): *Resumen historial de las grandezas y antigüedades de la ciudad de Gerona, y cosas memorables suyas eclesiásticas, seculares, así de nuestros tiempos como de los pasados*. Barcelona: Jacinto Andrés.

ROMA i CASANOVAS, F. (2012-2013): "Josep Gudiol i Cunil, un mossèn enmig d'una teranyina intel·lectual". *Lambard. Estudis d'art medieval*, XXIV, p. 11-16.

ROMA i CASANOVAS, F. (2014): "Excursionisme i arqueologia en l'obra de Josep Gudiol i Cunill". *Quaderns del Museu Episcopal de Vic* VII, p. 27-36.

ROMAGUERA I GÜELL, T. (1996): "Drames litúrgics del cicle pasqual a la Catedral de Girona". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* XXXV, p. 183-199.

ROMAGUERA I RAMIÓ, J. (2005): *Silenci Rodem!. Història del cinema a les comarques gironines*. Col·legi de Periodistes de Catalunya. Demarcació de Girona.

ROMERO, X. (1989) "Aportació gironina a l'Exposició Universal de 1888". *Diari de Girona*, 17 de setembre, p. 12-13.

ROMET, C. (2007): *Le collectionneur Roger de Gaignières (1642-1715). Biographie et méthodes de collection. Catalogue de ses manuscrits.* (Resum tesi École des Chartes). <http://theses.enc.sorbonne.fr/2007/romet>

ROSÉS I ROIG, F. (1880): *Memoria escrita por D. Francisco Javier Rosés y Roig, director de la Sociedad Económica Gerundense de Amigos del País, leída en la sesión celebrada el 31 de diciembre del año 1879.* Girona: Imprenta de Manuel Llach.

ROSSELLÓ NICOLAU, C (2005): *L'Interior a Barcelona en el segle XIX.* Tesi doctoral dirigida per Pere Hereu i Payet. Universitat Politècnica de Catalunya: Departament de Composició Arquitectònica. <http://www.tdx.cat/handle/10803/6088>

ROURA, G.: "La sepultura de la comtessa Ermessenda" (1985). *Revista de Girona* 112, p. 69-73.

ROVIRA, P.; DE LA PEÑA, C.; CASAL, N. (2010): *Informe tècnic sobre la conservació del Tapís de la Creació.* Valldoreix: Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya. [inèdit].

RUBIO, J.; ORTAS, E.: "Bibliografía". *El viaje romántico en España* (coord. J. Rubio)s.d. . <Http://www.cervantesvirtual.com/.../el-viaje-romantico-por-espana-bibliografia/1496a97f-c073-47d2-bf35-f7cd4cbf4cef.pdf> [consultat, 12 juny 2015]

RUE, ABBÉ DE LA (1841): *Recherches sur la tapisserie de Bayeux.* Caen: Mancel.

RUIZ DE LACANAL, M.D. (1999): *El conservador restaurador de bienes culturales. Historia de la profesión.* Madrid: Síntesis.

SABBE, E. (1950): "Les relations économiques entre l'Angleterre et le Continent au Haut Moyen Age". *Le Moyen-Age*, ser 4.5, p. 169-193

SALA, M.T. (2001): "La classificació estilística de les arts decoratives al segle XIX. Algunes consideracions". *Matèria*, 1, p. 207-216.

SALA, M.T. (2004): "Les sensibilitats estètiques: de l'estilisme artístic al consumisme burgès". *Història, política, societat i cultura als Països Catalans.* Vol 7: *La consolidació del món burgès (1860-1900).* Barcelona: Enciclopèdia Catalana, p. 359-369.

SALADRIGAS CHENG, S.: "Sedes, sant i relíquies: els teixits medievals del Centre de documentació i Museu tèxtil". *Terme* 21, 2006, p. 35-42.

SALET, F. (1988): "Remarques sur le vocabulaire ancien de tapisserie". *Bulletin Monumental*, p. 211-229.

SAND, G. (1978): *Jeanne.* Grenoble: Publications Universitaires de Grenoble (1844).

SAND, G. (1844): "Un coin du Berry et de la Marche". *L'illustration*, 3 juliol, p. 275-276.

SANDALINAS, C. (1989): "Conservació i restauració del patrimoni a Catalunya durant el segle XIX". *De Museus, Quaderns de museologia i museografia*, 2, p. 53-56.

SANMARTÍN BASTIDA, R.: "Del Romanticismo al Modernismo: análisis del medievalismo en la prensa ilustrada de las décadas realistas". *DICENDA, Cuadernos de Filología hispánica* 18, 2000, p. 331-352.

SANZ, M.J. (1978): "Viajes de franceses e ingleses en la segunda mitad del siglo XIX. Su aportación a la historia del arte". *II Congreso Español de Historia del Arte, Valladolid, 11-14 de octubre 1978*, p. 69-73.

SANZ, M.J. (2000) : "El barón Davillier. Viajero y coleccionista". *Laboratorio de arte* 13, p. 223-240.

SAUVAGE, R. N. (1921) "La tapisserie de la reine Mathilde à Bayeux" *Bibliothèque de l'École des chartres*, 82, p. 157-165.

SAZATORNIL RUIZ, L (2011) .: "El barón Davillier: hispanista, anticuario y viajero por España". *El arte y el viaje*. (eds. M. Cabañas Bravo; A. López-Yarto Elizalde i W. Rincón García). Madrid: CSIC, 2011, p. 353-368.

"Se halla ya en Barcelona gran parte de los objetos de los tesoros artísticos que los rojos se llevaron" (1939). *La Vanguardia*, 19 de setembre, p. 2.

"Secció necrològica a la memoria de Josep Gudiol Cunill". *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya* XLI, juny n. 433, p. 169-186.

"Sección de noticias"(1887): *La Exposición, órgano oficial de la exposición internacional de Barelona, 1888*, 31 oct, p. 6.

SEMPER G. (2013): *El estilo. El estilo en las artes técnicas y tectónicas o estética práctica y textos complementarios. Un manual para técnicos, artistas y amantes del arte* (ed. y trad. J. I. Azpiagu). Buenos Aires. Azpiagu eds.

SENDRA SALILLAS, E. (1972) : *Dionsio Baixeras y Verdaguer (1862-1943)*. Tesi de llicenciatura en Història de l'Art dirigit per S. Alcolea. Barcelona: Universitat de Barcelona, 12 de setembre de 1972.

SENDRA SALILLAS, E. (1997): "Dionís Baixeras i Berdaguer. (1862-1943)". *D'Art* 3-4, p. 74-78.

SENTENACH, N. (1892): "Exposición histórico Europea: Introducción; Descripción Salas". *El dia* n. 4059 viernes 11 noviembre (ed. noche), p. 3-4.

SERJEANT, R. B. (1972): *Islamic Textiles. Materials for a History up to the Mongol Conquest*. Beirut: Librarie du Liban.

SERRA, E. (2009): "La historiografia catalana del segle XIX a la segona república". *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics* XIX, P. 249-257.

SERRANO-PIEDECASAS FERNÁNDEZ. L. (1986): "Elementos para una historia de la manufactura textil andalusí (siglos IX-XII)" *Sudia Historica. Medieval* IV, 1986.

SIMON TARRÉS, A. (2003): *Diccionari d'historiografia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia catalana.

SINCLAIR, S. (2012): "Textiles". *Bibliography of Art and Architecture in the Islamic World*. Leiden: Brill, p. 319-358.

SOBREQUÉS, S. (1991): *Els grans comtes de Barcelona*. Barcelona: eds. Vicens Vives.

SOLDADO VIEJO, NATURAL DE BORJA (BURSAO). (2006): *Ropavejeros, anticuarios y coleccionistas*. Madrid: Maxtor, 2006 (1a ed. 1890).

SOLE, A.; TOMEU, M. (2011): *Tapís de la creació. Informe del projecte de restauració i conservació preventiva*. Valldoreix: Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat de Catalunya. (inèdit).

SOLER, J.M. (1980): "Barnafil'80". *La Vanguardia*, s.p..

SOMERS COCKS, A. (1980): *The Victoria and Albert Museum. The Making of the Collection*. London: Windward.

SOMMERARD, A. i E. Du (1838-1846): *Les arts au moyen âge, en ce qui concerne principalement le Palais romain de Paris, l'Hôtel de Cluny, issu de ses ruines, et les objets d'art de la collection classée dans cet hôtel, par Adre Du Sommerard*. París: Hôtel de Cluny. (5 vols.).

SOMMERARD, E. Du (1847): *Catalogue et description des objets d'art, de l'Antiquité, du Moyen âge et de la Renaissance exposés au Musée des thermes et de l'hôtel de Cluny*. París: Hotel de Cluny, (reed. 1848, 1849, 1851, 1852).

SOMMERARD, E. Du (1856): *Catalogue et description des objets d'art, de l'Antiquité, du Moyen âge et de la Renaissance exposés au Musée des thermes et de l'hôtel de Cluny. avec suplement*. París: Hotel de Cluny (reed 1857, 1858, 1859, 1860).

SOMMERARD, E. Du (1861): *Catalogue et description des objets d'art, de l'Antiquité, du Moyen âge et de la Renaissance exposés au Musée des thermes et de l'hôtel de Cluny. avec second suplement*. París: Hotel de Cluny (reed. 1863, 1864, 1865, 1867, 1869, 1873, 1875, 1878).

SOMMERARD, E. Du (1881): *Catalogue et description des objets d'art, de l'Antiquité, du Moyen âge et de la Renaissance exposés au Musée des thermes et de*

l'hôtel de Cluny, refonte des numéros du catalogue avec les 2 suppléments des éditions précédentes. París: Hotel de Cluny. (reed. 1883 i 1884).

SOUTH KENSINGTON MUSEUM (1868). *Inventory of the Objects in the Art Division fot he Museum of South Kensington for the Year 1852 to the end of 1867.* London: G.E. Eyre and W. Spottiswoode

SOUTH KENSINGTON MUSEUM; RIAÑO MONTERO, J. F. (1872): *Classified and Descriptive Catalogue of the Art Objects of Spanish Production in the South Kensington Museum Londres with an introduction and Notes by Juan Facundo Riaño.* London: G.E Eyre and W. Spottiswoode .

S.S (1888): “La exposición universal”. *La fidelidad castellana. Diario tradicionalista* (Burgos). Año VI, n. 1639, 21, setembre, p. 2.

S.S. (1988): “Desde Barcelona”. *La lucha*, 21-9, p. 11.

STANILAND, K. (1991): *Medieval Chraftsmen: Embroiderers.* Londres: Bristish Museum Press.

STEIGER, A. (1920): “Frisa”. *Revista de Filologia Española*, enero 1, n.7, p. 381.

STILLMAN, Y.K. (1977): “Textiles and Patterns Come to Life Through the Cairo Geniza”. *Islamische Textilkunst des Mittelalters. Aktuelle Probleme.* Riggisberg: Abegg-Stiftung, p. 35-52.

STOTHARD (1997) : “Some observations on the Bayeux Tapestry”. *The Study of the Bayeux Tapestry.* (ed. R. Gameson). London: Boydell Press, p. 1-5. (1a. ed. a *Archeologia*, vol 1.

SUREDA i JUBANY, M. (2001): “Dos itineraris litúrgics per la Girona medieval i moderna”. *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins XLII*, p. 281-303.

SUREDA i JUBANY, M. (2002): *Els precedents de la Catedral de Santa Maria de Girona. De la plaça religiosa del fórum romà al conjunt arquitectònic de la seu romànica (segles I aC- XIV dC).* Tesi doctoral dirigida per Josep M. Nolla i Brufau. Universitat de Girona. <http://www.tdx.cat/TDX-1201108-122609>

SUREDA i JUBANY, M. (2004): “La catedral de Girona, matèria històrica, historiografia a l'entorn de la Seu (ss. XVII-XXI)” *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XLV, p. 69-109.

SUREDA i JUBANY, M. (2004a): “Altars, beneficis i arquitectura a la Seu de Girona”. *Annals de l'Institut d'estudis gironins XLV*, p. 667-678.

SUREDA i JUVANY, M. (2008): “Sobre el drama pasqual a la seu romànica de Girona. Arquitectura i litúrgia (ss. XI-XIV)”. *Miscel·lània Litúrgica Catalana XVII*, p. 105-130.

SUREDA i JUBANY, M. (2009): "Architecture autor Oliba. Le massis occidental de la cathédrale romane de Gérone". *Les Cahiers de Saint Michel de Cuxa*, XL, p. 221-238.

SUREDA i JUBANY, M. (2010): "*Ut corpus sit conformis novo capiti* (1347). El pas de la capçalera a la nau en la construcció de la Catedral Gòtica de Girona". *Studium Medievale* 3, p. 271-304.

SUREDA i JUBANY, M. (2014): "La Catedral de Girona". *Arquitectura y liturgia. El contexto artístico de las consuetas catedralicias de la Corona de Aragón* (coord.. E. Carrero Santamaría). Palma de Mallorca: Objeto Perdido Ediciones, p. 43-55.

SUREDA i JUBANY, M. (2014a): "Gudiol a Roma: de l'anima antica a l'Arqueologia Sagrada". *Quaderns MEV*, 7, p. 9- 26

SWANSON HERNÁNDEZ, R. (2012): *El brodat de la Creació de la Catedral de Girona: noves propostes per a la seva iconografia i funcionalitat*. Tesi de Màster en Cultures Medievales (dir. C. Mancho). Barcelona, Universitat de Barcelona.(inèdit).

SWANSON HERNÁNDEZ, R. (2012a): "Broderie de la Création ou broderie de la Salut? Propositions de lecture iconographique du Tapís de Girona". *Les Cahiers de Saint Michel de Cuxa* XLII, p. 95-100.

SWANSON HERNÁNDEZ, R. (2016): "El brodat de la Salvació de la Catedral de Girona. La nova identitat de l'anomenat Tapís de la Creació". *El Brodat de la Creació de la Catedral de Girona* (ed. C. Mancho). Bellaterra: Universitat Autònoma [en premsa].

SZABO, J. F. (2015): *The Bayeux Tapestry. A Critically Annotated Bibliography*. NY-London: Lanham-Buolder.

TABERNER, J.M. (1980): "La filatelia, la Catedral i el Tapís". *Revista de Gerona*, p. 243- 245.

TÀMARO, E (1881): "Tapisserie o brodat del gènesis (en la Catedral de Girona)" *La Il·lustració catalana*, 1ª època, n. 025, 10 març, p. 195 i 200.

TÀMARO, E. (1888): "La exposición universal de Barcelona. Sección Arqueológica X (tapices y bordados litúrgicos)". *La dinastía. Diario político, mercantil y de avisos*, n. 3046, 30 de octubre, p. 1-2.

TEYSSANDIER, B. (2012): "Vulson de la Colombière lecteur de manuscrits médiévaux: de l'usage politique d'une mémoire". *Mémoires arthuriennes*. (ed. D. Quéruel). Troyes: La Renaissance, p. 1-23.

"The Museum of Ornamental Art, at Malborough House" (1855). *The Art Journal*, p. 16.

THIERRY, M. (1787): *Guide des amateurs et des étrangers voyageurs a Paris*. París: Chez Hardouin & Gattey.

TIBBETS SCHULENBURG, J. (2009): "Holly Women and the Needle Arts. Piety and Devotion and Stitching c . 500-1500". *Negotiating Community and Difference in Medieval Europe: Gender, Power, Patronage and Authority in Latin Christendom*. (ed. C. Allen Smith i S. Wells). Leident-Boston: Brill, p. 83-110.

TOMÁS ESTRUCH, F. (1899): "D. Francisco Miquel i Badia". *Album Salón* 37, 1 març, p. 59.

TORDESILLAS (1888) "La década". *La ilustración católica*, 5-X, p. 325-6.

TORMO, E. (1932): "Don José Gudiol y Cunill". *Boletín de la Real Academia de la Historia* 100, p. 637-674.

TORRELLA i NIUBÓ, F. (1988): *El col·leccionisme tèxtil a Catalunya. Discurs d'ingrés a l'Acadèmic Electe... Llegit al Saló Daurat de la Llotja de Mar el dia 4 de maig de 1988*. Barcelona: Reial Acadèmia de Belles Arts Sant Jordi.

TORRELLA NIUBÓ, F.(1961): "El tapiz de la creación de la catedral de Gerona". *Ingenieria textil*, p. 253-255.

TORRELLA i NIUBÓ, F. (1988): *El col·leccionisme tèxtil a Catalunya. Discurs d'ingrés a l'Acadèmic Electe... Llegit al Saló Daurat de la Llotja de Mar el dia 4 de maig de 1988*. Barcelona: Reial Acadèmia de Belles Arts Sant Jordi.

TORRELLA, R. (2008) : "Joan Martí, fotògraf de belleses". *Joan Martí fotògraf. Belleses del segle XIX*. Cat. Exp. Arxiu Fotogràfic de Barcelona, 23-X-2008 a 31-I-2009.

http://www.bcn.cat/arxiu/arxiuobert/joan_marti/exposicio.html

TRAVES, J. (1853): "Procés-verbal de la sèance tenue a Caen par la Société Française pour la conservation des monuments historiques le 19 de mai, 1852". *Bulletin Monumental* IX, p. 354-383.

TRIAS, F. (1856): *Relación de las Bellas Artes con la Industria*. Barcelona: Administración y Redacción del Plus Ultra.

TRIAS FERRI, L. (2012): *La terminologia tèxtil a la documentació llatina de la Catalunya medieval*. Barcelona: Universitat de Barcelona. Departament de Filologia Llatina. Tesis doctoral dir. Pere Quetglas Nicolau .

http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/44313/1/LTF_TESI.pdf

TRULLÉN, J. M. (2009): "Josep Gudiol i Cunill, museòleg". *Quaderns del MEV* III, p. 43-55.

TRUSTED, M. (1996): *Spanish Sculpture: Catalogue of the Post-medieval Spanish Sculpture in Wood, Terracotta, Albaster, Marble, Stone, Lead and Jet in thee Victoria and Albert Museum*. London: Victoria and Albert Museum.

TRUSTED, M (2006): "In all cases of difference adopt Signor Riaño's view. Collecting Spanish decorative arts at South Kensington in late nineteenth century". *Journal of the History of Collections* 18, 2, , p. 225-236.

TRUSTED, M. (2008): "Gayango's Legacy: His Son-in-Law Juan Facundo Riaño (1829-1901) and the Victoria and Albert Museum". *Pascual de Gayangos. A Nineteenth Century Spanish Arabist* (ed. C. Álvarez Millán and Claudia Leire). Edinburgh University Press, p. 205-222.

TUBINO, F. M. (1880). *Historia del renacimiento literario contemporáneo en Cataluña, Baleares y Valencia* Madrid, Imprenta y Fundición de F. Tello.

TURELL COLL, Ll.: "El coleccionismo de tejidos coptos en Cataluña y la formación de la colección en el Museo de Montserrat". *Quaderns del MEV* 2, 2009, p. 113-124

TURNER, D. (1820): *Account of a Tour in Normandy*. London: John and Arthur Arch. 2 vols.

"Un cuarto centenario de Colón. Una exposición" (1888). *La Nueva Lucha*, año II, n. 362 sábado 3 marzo, p. 1

VAISSE, P. (1999): "Viollet-le-Duc et l'art roman". *Revue d'Auvergne* 553, 4, (n. Especial *L'invention de l'art romane u XIXè siècle*), p. 51-60.

VALENTIN, N. (2011): *Análisis de contaminación microbiológica del aire y de la superficie. Tapiz de la creación. Catedral de Gerona*. Madrid. IPCE (inèdit).

VALLADAR, F de (1905): "Recuerdos de la Exposición: fragmentos de tejidos artísticos". *La Alhambra. Períodico de ciencias, literatura, artes* (Granada), 30-VII-1, p. 327-329.

VARÉS, A.; NAVARRETE, F. (2014) *Antoni Varés Martinell. (Llagostera, 1909-Girona, 1996)*. Girona: Rigau. http://www.girona.cat/sgdap/docs/text_vares_navarrete.pdf

VÁZQUEZ, O. E. (2001): *Inventing the Art Collection. Patrons, markets and the State in Nineteenth-Century Spain*. The Pennsylvania State University Press.

VELASCO, A. (2011): "L'exposició retrospectiva de Barcelona de 1867 i els inicis del col·leccionisme de la pintura gòtica a Catalunya". *Lambart. Estudis d'art medieval* XXII, p. 9-65.

VELASCO, A. (2013): "Antiquaris, Església i les vendes del patrimoni artístic al bisbat de Lleida (1875-1936)". *Antiquaris, experts, col·leccionistes i museus. El comerç, l'estudi i la salvaguarda de l'art a la Catalunya del segle XX* (ed. B. Bassegoda i I. Domènech). Bellaterra: UAB, p. 225-290

VÉLEZ, P. (2003): *El desvetllament de la consciència del Patrimoni Històric a Catalunya. Iliçò inaugural del curs 2003-2004*. Barcelona: Amics de l'Art romànic-Institut d'Estudis Catalans. .

VÉLEZ, P. (2003a): “Arts industrials o indústries artístiques: teòrics, publicacions, exposicions, entitats o artífexs”. *Dos segles de disseny a Catalunya (1775-1975). Cicle de Conferències 2003*. Barcelona: Reial Acadèmia de Belles Arts Sant Jordi, p. 41-76.

VÉLEZ, P. (2004): “De l'Àlbum de Rigalt a la Història de l'Art de Montaner i Simón (1857-1897): 40 anys d'eclecticisme”. *Eclecticisme, l'avantsala del modernisme: espais i mobiliari* (dir. M. Piera i X. Nadal). Barcelona: Ajuntament- Associació per a l'estudi del moble, p. 105- 112.

VÉLEZ, P. (2009): “Arts sumptuàries o decoratives a les col·leccions vuitcentistes barcelonines: un model per a les noves arts industrials”. *El culto al objeto: de la vida cotidiana a la colección*. Barcelona: Disseny Hub-Associació per a l'Estudi del moble, p. 37-45.

VERDAGUER, J. (2010): “La collection des tissus du Museu Episcopal de Vic”. *Fastes de la Couronne d'Aragon. Dialogue entre les broderies et les tissus du Musée des Tissus de Lyon et du Musée Episcopal de Vic*. MEV-MTL, p. 16-19.

VERRIÉ, F.-P.: “Les arts decoratives”. *L'art català*. (dir. J. Folch i Torres). Barcelona: Aymà, 1957, p. 241-251.

VIDAL i JANSÀ, M. (1991): *Teoria i crítica del Noucentisme: Joaquim Folch i Torres*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

VIDAL i JANSÀ, M. (1994): “La salvaguarda del Patrimoni artístic català durant la Guerra Civil espanyola”. *Viatge a Olot. La salvaguarda del Patrimoni artístic durant la Guerra Civil*. Barcelona: Àmbit- Ajuntament, p. 11-22

VIDAL i JANSÀ, M. (2007): “Joaquim Folch i Torres i Lluís Plandiura, dues personalitats apassionades pel nostre patrimoni artístic”. *Col·leccionistes, col·leccions i museus. Episodis de la història del patrimoni artístic a Catalunya* (ed. B. Bassegoda). Barcelona. UAB, p. 191-221.

VIDAL i JANSÀ, M. (2009): “Joaquim Folch i Torres, director dels Museus d'Art de Barcelona (1918-1939)”. *Convidats d'Honor. Exposició commemorativa del 75è aniversari del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, p. 50-73.

VIDAL i JANSÀ, M; SUÁREZ, A.(1988): “El moviment de les arts decoratives”. *Exposició Universal de Barcelona. Llibre del centenari. 1888-1988*. Barcelona: L'Avenç, p. 498-503

VIDAL GALACHE, B.; VIDAL GALACHE, F. (2010): “Livinio Stuyck Vandergoten, un flamenco contra Bonaparte”. *Cuadernos de Historia Moderna. Anejos IX*, p. 17-46.

VIERA DE MIGUEL, M. (2013): “Estereotipos nacionales e imágenes de poder en la Exposición Universal de Barcelona de 1888 ‘ honra y orgullo de la patria española’ ”. *Anales de Historia del Arte*, 23, p. 19-35.

VILA, P. (1976): "La revista de Girona i el seu temps". *Revista de Girona* 77, p. 177-178

VILA, P. (1986): *La Renaixença a Girona. Antologia de textos i documents*. Girona: Diputació de Girona.

VILA, P. (1992): "La Renaixença a Girona". *Actes del Col·loqui internacional sobre la Renaixença (18-22 set 1984)*. (Estudis Universitaris Catalans, XXVII) Barcelona Curial, vol 1. p. 189-212.

VILALLONGA, B. (2008): "La historiografia gironina de la Restauració". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* XLIX, , p. 619-641.

VILALLONGA, B. (2010): "La representació del "Gran dia de Girona" en el setge de 1809 durant el vuit-cents" *Annals de l'Institut d'estudis gironins* , LI, p. 501-517.

VINARDELL i ROIG (1896): "Enrique Claudio Girbal". *La lucha* 26 de gener, p. 1.

VIÑAS, M. (1876-1877): "Nuestro propósito". *Revista de Gerona*, año1, 1, p. 1-2

VIÑAS, M. (1878): "Influjo que ejerce la Asociación en el progreso moral e intelectual del país". *Asociación literaria de Gerona*, año 2, p. 23-30.

VINYAS i COMAS, J. (2002): *Memòries d'un gironí*. Girona: Palahí. (1932)

VINYOLES, C. (1988) : "Expositors universals". *El punt*, diumenge 15 de maig, p. 4

VIOLLET-LE-DUC, E.(1845-1868): *Dictionaire raisonné de l'architecture française du XIe au XVIè siècle*, (6 vols.).

VIOLLET-LE-DUC, E. (1863): *Entretiens sur l'architecture*. París: A. Morel. 2 vols.

VIOLLET-LE-DUC, E. (1858-1875): *Dictionaire raisonné du mobilier français de l'époque carlovingienne à la renaissance*. París, Vv. Morel et Cie. (8 vol.).

VIOLLET-LE-DUC. E. (1878): *Histoire de l'hôtel de ville et d'une cathedrale*. París. J. Hetzel.

VIOLLET-LE-DUC, E. (1880): *De la décoration apliquée aux édificies*. París-Londres: A Ballue.

VIOLLET-LE-DUC, E.; MÉRIMÉE, P. (1849): *Insructions pour la conservation, l'entretien et la restauration des édifices diocésains, et particulièrement des cathédrales. Rapport de Conseils par la resturation en 1849*. París, 26 de febrer.

"Visita del ministro de Fomento al ferro-carril de Tarragona, á Barcelona y a Francia" (1980). *Gaceta de los caminos de hierro* n. 43, año XXV, 24 octubre, p. 685-686.

VIVES, A. (1986-1987): "Els teixits medievals del museu diocesà d'Urgell". *Urgellia*, VIII, p. 459-481.

VOILLOUX (2009): "Le collectionisme vu du XIXe siècle". *Revue d'histoire littéraire de France* 109,2, p. 403-417.

VÖLKER, A. (2013): "The Collecting Policy of the Textile Collection in the Imperial Royal Austrian Museum of Art and Industri (now de MAK): Focusing on Private Donations and Textile Collections that have been Acquired or Taken Over en Bloc". *Collecting Textiles. Patrons Collections Museums* . Torí-Londres-N.Y: Fondazione Antonio Ratti i Umberto Allemandi & Co, p. 109-121.

VISSON DE LA COLOMBIÈRE, M. de (1648). *Le vray théâtre d'honneur de la chevalerie, ou le miroir heroique de la noblesse* París. (2 vols).

WADE LABARDE, M. (1999): "Stitches in the Time: Medieval Embroidery and its Social Settings". *Florilegium*, p. 77-96.

WAINWRIGHT, C. (2002): "The Making of the South Kensington Museum" *Journal of the History of Collections* 14,1, p. 45-61.

WALLON, H. (1885): "Notice sur la vie et les travaux de M. Henri-Adrien Prévost de Longperier, membre ordinaire de l'Académie des Inscriptions et Belles-lettres, scéance du 13 de novembre, 1885". *Comptes rendus des séances de l'Academie des inscriptions et Belles-lettres*, 29, p. 420-358.

WEIGERT, L. (2004): *Weaving Sacred Histories. French choir tapestries and the Performance fo Clerical Identity*. Ithaca- NY: Cornell University Press.

WEIGERT, L. (2012): "The Art of Tapestry: Neither Minor nor Decorative". *From Minor to Major. The Minor Arts in Medieval Art History*. (ed. C. Hourinahe). Princeton: Index of Christian Art- Penn State University Press, p. 103- 121.

WILLEMEN, N.X. (1839): *Monuments français inédits pour servir al'histoire de les arts depuis le VIe siècle jusqu'au commencenments du XVIIe*. París: Chez. M. Willemin. (2 vols).

WILLIAMS, E. (1985): "The perception of Romanesque Art in Romantic Period: Archeologicas Attitudes in France in the 1820s and 1830s". *Forum for Modern Language Studies*, XXI (4), p. 303-321.

WILLIAMS, L. (1903): *The World of Arts and Crafts of Older Spain*. 3 vols. London: T.N. Foulis.

WOLF, Ph. (1963): "Quidam homo nominis Roberto negotiatore". *Le Moyen Âge: Bulletin Mensuel d'histoire et de Philologie*, ser IV, col 18, t. 69, p. 129-139

XARRIÉ I ROVIRA, D. (2002): *La restauració d'obres d'art a Catalunya. Quatre generacions i un noble ofici*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

YXART, J. (1888): "Exposición Universal de Barcelona. Salón de Bellas Artes. VII". *La ilustración artística: Periódico semanal de literatura, artes y ciencias*. Tomo VII, n. 349, 3 septiembre, p. 290-291.

ZALAMA, M.A. (2011): "Primacía de los tapices en las artes figurativas en España en los siglos XV y XVI". *Los triunfos de Aracne. Tapices flamencos de los Austrias en el Renacimiento*. (ed. F. Checa Cremades i B.J García García). Madrid: Fundación Carlos de Amberes, p. 17-37.

ZERVOS, Ch. (1937): *L'art de la Catalogne: de la seconde moitié du neuvième siècle a la fin du quinzième siècle*. París: Cahiers d'Art.

ZERVOS, Ch (1937a): "L'art de la Catalogne". *Marianne* 283, p. 5

Gaceta de Madrid:

R.O. 27 mayo 1835, publicada 28/5/1837

R.O. 13 juny 1844, publicada 21/06/1844

R.O. 24 juliol 1844, publicada 28/7/1844

R.O. 15 noviembre 1854, publicada 17 /11/1854

R.O. 21 de noviembre 1865, publicada 11/12/1865.

Real Academia de la Historia, fons Comisión de monumentos Artísticos de Gerona

CAGE/9/7954/12(2). GIRBAL, E. C.: *Informe sobre a modo de reseña histórica y catálogo sobre el Museo Provincial de Gerona y las piezas en él depositadas*. Girona, s/d , s/p. Museo Provincial de Gerona; Comisión de Monumentos de Gerona; Diputación Provincial de Gerona.

CAGE/9/7980/053(05). *Noticia de la Comisión de Monumentos de Gerona acerca de su petición al Ministro de Fomento, en 1870, para que salgan de la Biblioteca Provincial una Biblia y un Apocalipsis que habían pertenecido al Cabildo*. 1870. 1 full.

CAGE/9/7954/15 (3). *Memoria de las mejoras llevadas a cabo en el Museo de Gerona y apéndice con catálogo*. 1871.

CAGE/9/7954/13(6). Minuta de oficio en la que se apoya la petición de la Comisión de Monumentos de Gerona para que una "Biblia" y un "Apocalipsis" de la Biblioteca Provincial no sean trasladados a Madrid. 12 juliol 1870.

Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona, Comissió de Monuments Històrics i Artístics de la Província de Girona

AHG172-1-T2-1190. Agraïments per les donacions al Museu Provincial de monedes, medalles, tapissos i d'altres objectes de valor històricoartístic. 3 abril 1876. Signatura 9/17

AHGG172-1-T2-1154. Comunicació del Goven Civil notificant una acord de la Diputació Provincial sobre l'assignació d'una quantitat a la Comissió per a l'adquisició de quadres, tapissos i ceràmiques. Signatura 10/54.

Arxiu Nacional de Catalunya

ANC1-715-T-1043 (Expedient administratiu) Relació de peces de ceràmica i d'orfebreria, pintures, reproduccions, escultures, monedes i gravats ingressats per donacions de particulars destinats als museus municipals 1891-1892

ANC1-715-T-1743 (Expedient administratiu). Actes de les sessions de les comissions organitzadora i permanent de l'Exposició d'Art Antic de 17.VI.1902 a 17.IX.1902

ANC1-715-T-253. Acta de la Junta Municipal de Museus i Belles Arts 28.06.1902

ANC1-715-T-245 Acta de la sessió de la Junta Municipal de Museus i Belles Arts 05.07.1902.

ANC1-715-T-265 Acta de la sessió de la Junta Municipal de Museus i Belles Arts de 19.07.1902

ANC1-15-T-257 Acta de la sessió de la Junta Municipal de Museus i Belles Arts de 17.09.1902

ANC1-715-T-259 Acta de la sessió de la Junta Municipal de Museus i Belles Arts de 11.10.1902

ANC1-717-T-296 Acta de la sessió de la Junta Municipal de Museus i Belles Arts de 14.12.1903

ANC1-715-T-1805 (Expedient administratiu).Sessió del 14 de desembre de 1903 de la Junta Municipal de Museus i Belles Arts 1903-1904

ANC1- 715-T-1841 (Expedient administratiu) Sessió del 31 de desembre de 1904 de la Junta Municipal de Museus i Belles Arts

ANC1-715-T-442 Acta de la sessió de la comissió delegada accidental de la Junta de Museus de 10.4.1911

ANC1-715-T-567 Acta de la sessió de la Junta de Museus de Barcelona de 03.11.1917

ANC1-715-T-575 Acta de la sessió de la Junta Municipal de Museus i Belles Arts de 1.03.1918

ANC1-715-T-2236 (Expedient de Secretaria) Sessió de l'1 de març de 1918 de la Junta de Museus de Barcelona

ANC1-715-T-2238 (Expedient de Secretaria) Sessió del 6 d'abril de 1918 de la Junta de Museus de Barcelona

ANC1-715-T-577 Acta de la sessió de la Junta de Museus de Barcelona de 06.04.1918

ANC1-715-T-586 Acta de la sessió de la Junta de Museus de Barcelona 19.10.1918

ANC1-715-T-2726. *Salvament d'obres integrades al patrimoni artístic i històric a Girona.* 1936.

ANC1-715-T-2773 Recull de premsa sobre l'Exposició d'Art Català Antic au Musée de Jeu de Paume de París des de febrer a abril de 1937. Any 1937.

ANC1--T-7596 Generalitat de Catalunya. COMISSARIAT GENERAL DE MUSEUS. *Expedient de preparació de l'Exposició d'Art Medieval Català al Museu de Jeu de Paume de París., 1936-1937.*

ANC1-T-7597, Generalitat de Catalunya, Segona República. Secció de Museus. Servei de Patrimoni Històric-Artístic i científic. *Expedient de Trasllat de l'Exposició d'Art Medieval Català del Museu de Jeu de Paume de París al castell de Maisons-Laffitte.* s.d.

Webgrafia

<http://www.ddgi.cat/bop/faces/consultaF/> Butlletí oficial de la província de Girona.

<http://www.bnc.cat/digital/salvany/> Fons Fotogràfic Salvany (Biblioteca de Catalunya)

<http://www.girona.cat/sgdap/exposicions/primeresmirades/inici.htm> *Girona Primeres mirades, exposició virtual.*

<https://sites.google.com/site/ahumanitatsitc/josep-salvany-i-blanch> (Josep Salvany i Blanc, s'adjunta entrevista a Ricart Marco, conservador de la col·lecció a la Biblioteca de Catalunya).

<http://www.cci-icc.gc.ca/resources-ressources/objectscollectionsobjets/textiles/index-fra.aspx>
Canadian Conservation Institute. Resources in Conservation: Textiles.

http://www.merimee.culture.fr/accueil_flash.html
Prosper Mérimée (1803-1870)

http://www.romanicobert.cat/web/guest/projecte_romanico
Programa Romànic Obert

<http://www.rtve.es/alacarta/videos/documentales-color/tapiz-creacion/2912523/>
Jose Lluís Font, *El tapiz de la Creación* 1972.

http://etc.princeton.edu/genizaproject/index.php?proj_id=3&action=view_project
The Geniza Project

Índex d'imatges (annex)

1. Joan Martí (1877). "Tapiz antiguo de la Catedral de Gerona". Ajuntament de Girona, Servei de Gestió documental, n. ref. 101738.
2. Girbal (1878), p. 19
3. Arxiu fotogràfic MNAC Caixa 1281, n. 639
4. ASOCIACIÓN ARTÍSTICO ARQUEOLÓGICA BARCELONESA (1888), lam 1, p. 113/FAYOLLE (1888), P. 558.
5. Ajuntament de Girona. Servei de Gestió documental d'arxius i publicacions ref. 085299/RAHOLA (1929)
6. Ajuntament de Girona. Servei de Gestió documental d'arxius i publicacions ref. 0701920.
7. Exposición histórica-europea de Madrid, Álbum (1892), lam CLXXXI i CLXXXII.
8. SENTENACH (1892), p. 3.
9. FARRERAS MUNNER (1906), p. 34.
10. Arxiu Mas. Sèrie B-377 (abans 1907), (datada per error 1919)/ Institut Amatller d'Art Hispànic, s. ref.
11. Arxiu Mas. Sèrie G-30777
12. Arxiu Mas. Inv. 04788009 (166). Tarjeta Postal.
13. Arxiu Mas. n. 9857.
14. Puig i Cadafalch (1911), fig. 5, p. 569.
15. Arxiu fotogràfic MNAC. Repertorio Iconográfico de España. n. 24.230. Calendario Monumental de España, 1916.
16. GUDIOL CUNILL (1933), F. 324.
17. MARQUÉS DE LOZOYA (1931), lam. XLIX.
18. Institut Amatller d'Art Hispànic s.d. n. Antic: Gudiol 9856.
19. Ajuntament de Girona. Servei de Gestió documental d'arxius i publicacions ref. 065909 Postal. Foto S. Martí. Postales de Gerona y Provincia, s.d.
20. Brodat creació amb altres teixits Catedral de Girona, s.d. s.a. Col·lecció personal Roser Piñol.
21. Institut Amatller d'Art Hispànic. J. Museos 2936. Gerona, Catedral. Tapiz llamado de la Creación.

22. TORRELLA NIUBÓ (1961)
23. Institut Amatller d'Art Hispànic. J. Museos 2936.
24. Institut Amatller d'Art Hispànic. J. Museos 2936.
25. Institut Amatller d'Art Hispànic. J. Museos 2936.
26. Institut Amatller d'Art Hispànic. Gudiol 9871.
27. Institut Amatller d'Art Hispànic. Gudiol 9872.
28. Institut Amatller d'Art Hispànic. J. Museos 2936.
29. Arxiu fotogràfic MNAC. Caixa 1281, n. 102248. Clixé exposició, 1925.
30. Arxiu fotogràfic MNAC. Caixa 1281, n. 102809. Clixé exposició, 1925.
31. Arxiu fotogràfic MNAC. Caixa 1281, n. 102310. Clixé exposició, 1925.
32. PALOL (1986), p. 84.
33. MARTINELL (1928).
34. MARTINELL (1928).
35. MARTINELL (1928).
36. MARTINELL (1928).
37. MARTINELL (1928).
38. MARTINELL (1928).
39. MARTINELL (1928).
40. Làmina calendari, s.d. s.n. Col·lecció personal Roser Piñol.
41. Arxiu Mas, 05029021 (165). Clixé 90104C. Dibulo de José Gudiol reproduciendo el tapiz de la Creación.
42. Arxiu fotogràfic MNAC, FOLCH-1, Clixé Ribera Llopis, s.n.
43. FONT (1954), s. p.
44. Institut Amatller d'Art Hispànic, Gudiol 30776/ Arxiu Mas Inv. 0502901017(16b).
45. Anys seixanta. Tresor Catedral de Girona. Col·lecció personal Roser Piñol.
46. Ajuntament de Girona. Centre de difusió de la Imatge. Reg. 157605 AV-38. Antoni Varés Bonavía. Fons Antoni Varés. Títol: *Basdida Muntada per al fim El tapís de la Creació de la Catedral de Girona.*
47. VARÉS (1965)
48. FONT (1972).
49. Segell EDIFIL'80.

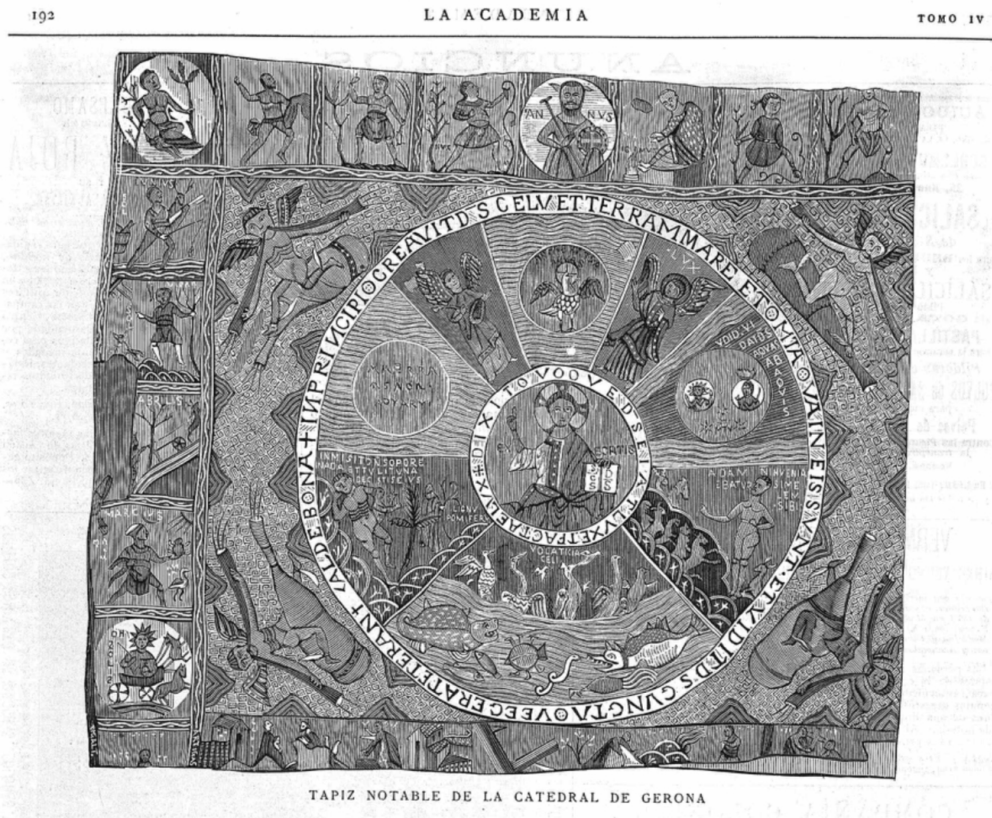
50. Exposició Barnafil'80
51. Reproducció hipotètica. Parador de Baiona
52. MASDEU-MORATA (2013), p. 54.
53. MASDEU-MORATA (2013), p. 58
54. MASDEU-MORATA (2013), p. 31

ANNEX. Recull fotogràfic

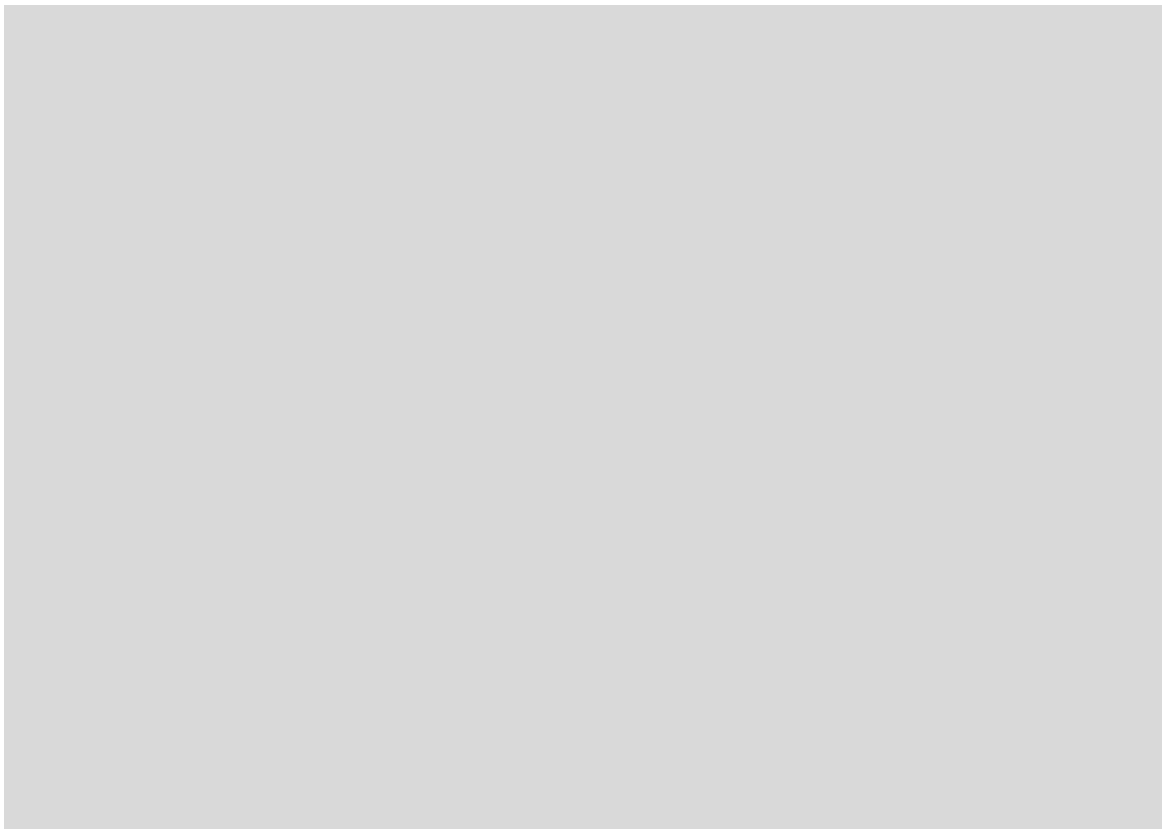
1. Joan Martí (1877). Lam. 26: *Tapiz antiguo de la Catedral de Gerona*

2. GIRBAL.(1878), p. 19

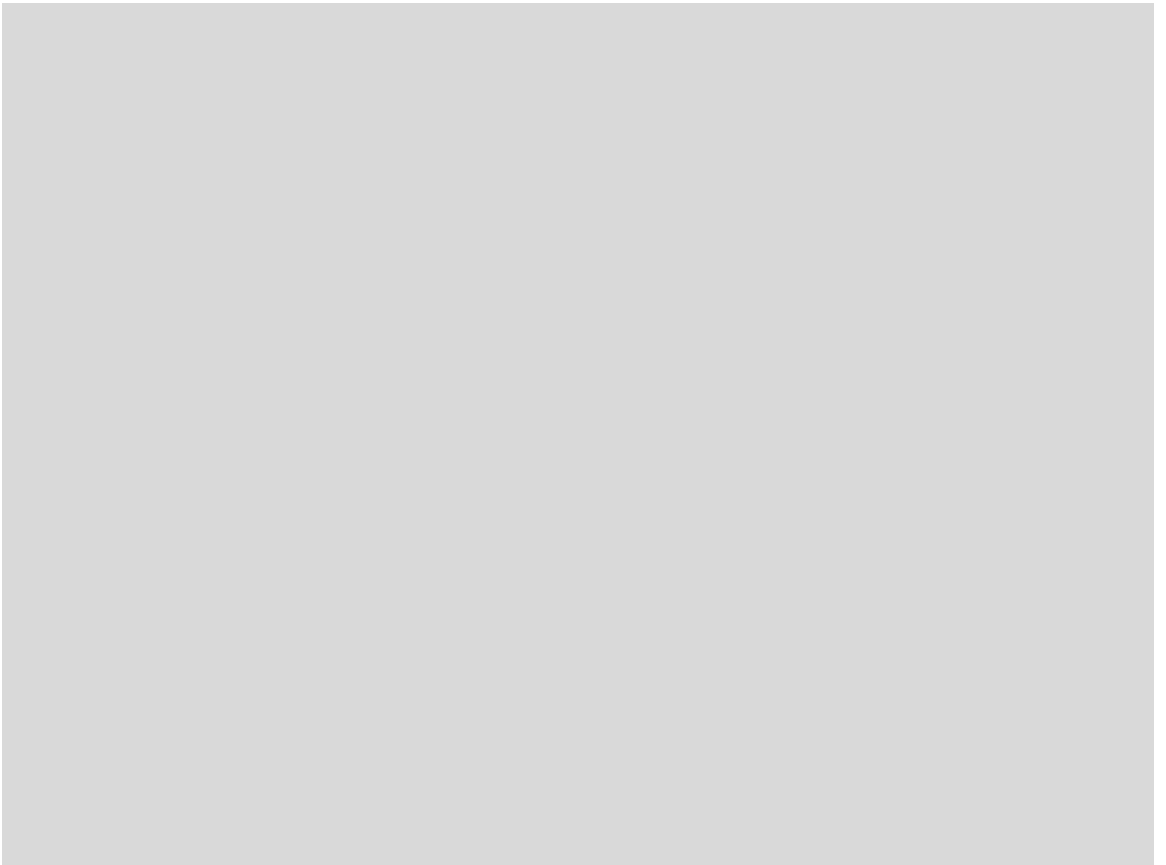
**3. ARXIU FOTOGRÀFIC MNAC.
Caixa 1281. n. 639**

4. ASOCIACIÓN ARTÍSTICO ARQUEOLÓGICA BARCELONESA (1888): *Album de la sección arqueológica de la Exposición Universal de Barcelona*. Lam. 1, p. 113/ FAYOLLE(1888), p. 558/MIQUEL i BADIA (1897)

5. Ajuntament de Girona. Servei de Gestió Documental-Arxiu i Publicacions, Ref. 085299/ RAHOLA (1929)

6. Ajuntament de Girona. Servei de Gestió Documental-Arxiu i Publicacions, Ref. 0701920

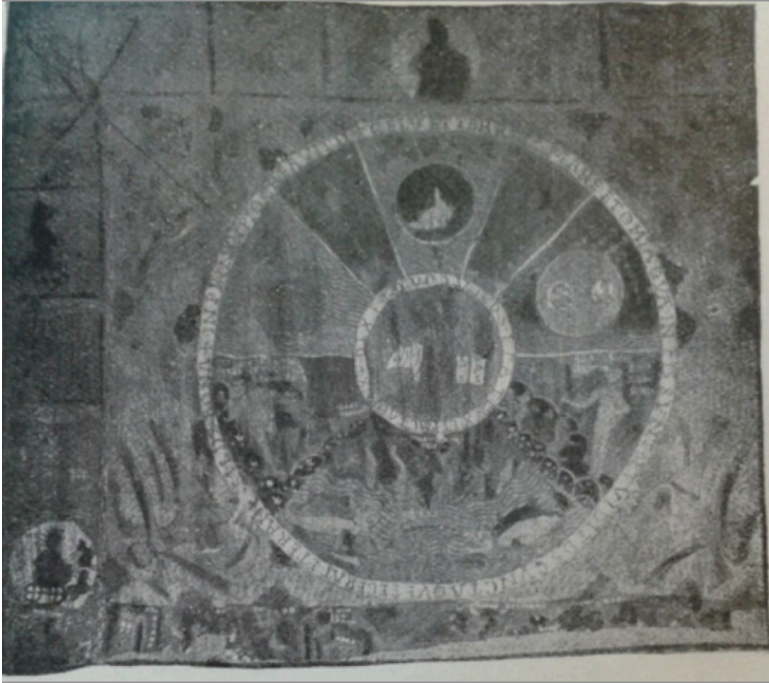

7. Álbum de la Exposición histórico europea de Madrid (1892): LÁM CLXXXI Y CLXXXII.

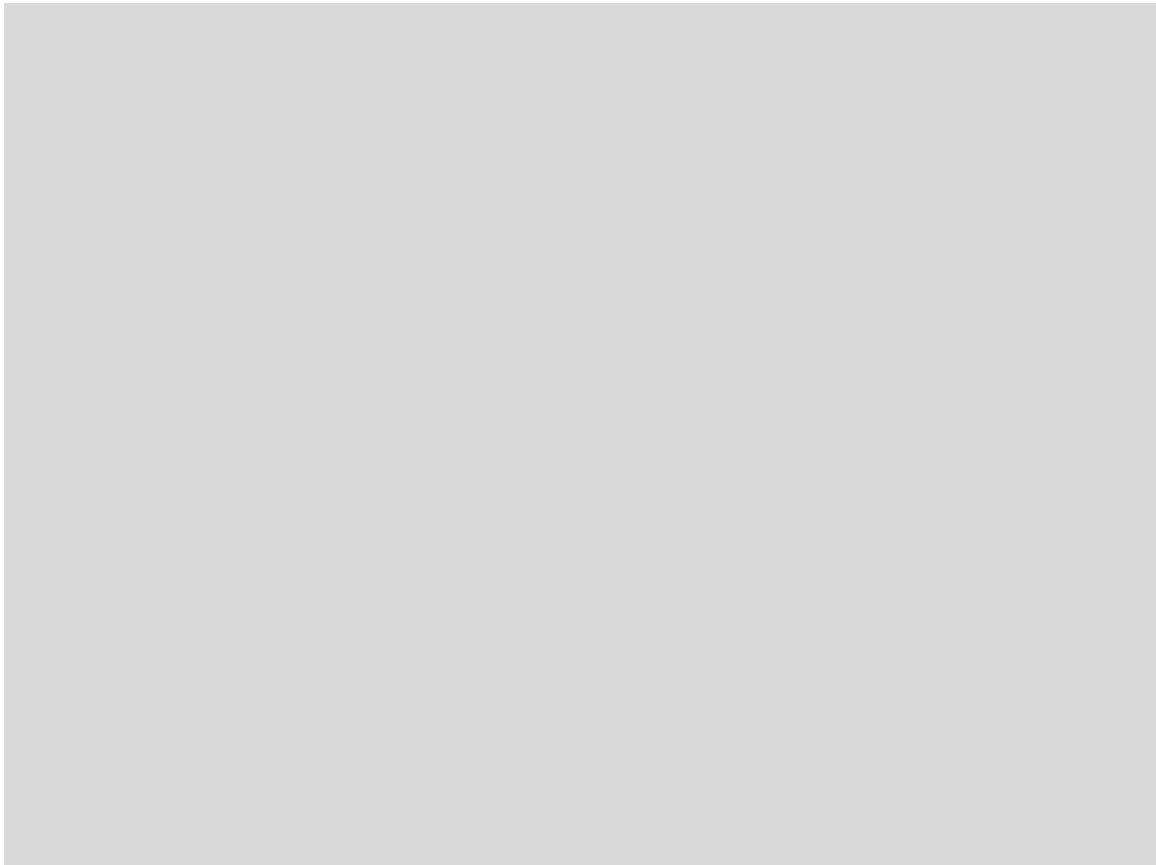

PAÑO BORDADO REPRESENTANDO LA CREACIÓN: SIGLO X (Catedral de Gerona).

8. SENTENACH (1892), p. 3

9. FARRERAS MUNNER
(1906), P. 34

10. ARXIU MAS Serie B-377 abans 1907 (datada 1919) / Amatller s. Ref.

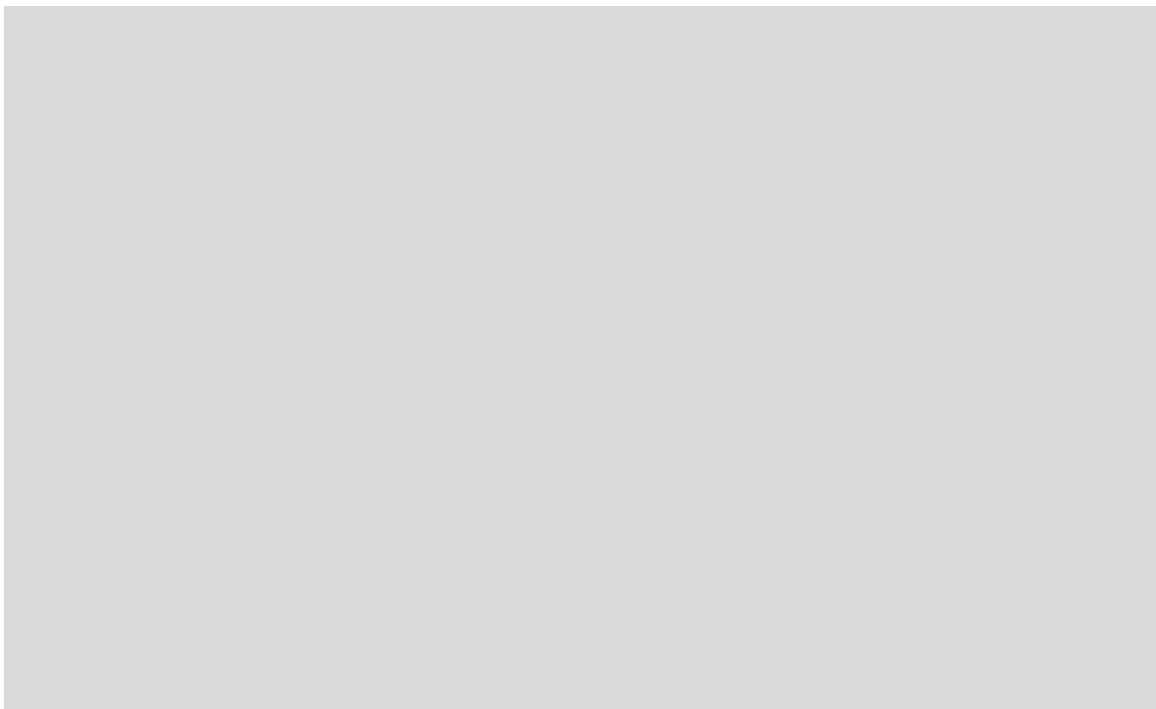
11. ARXIU MAS. Serie G-30777

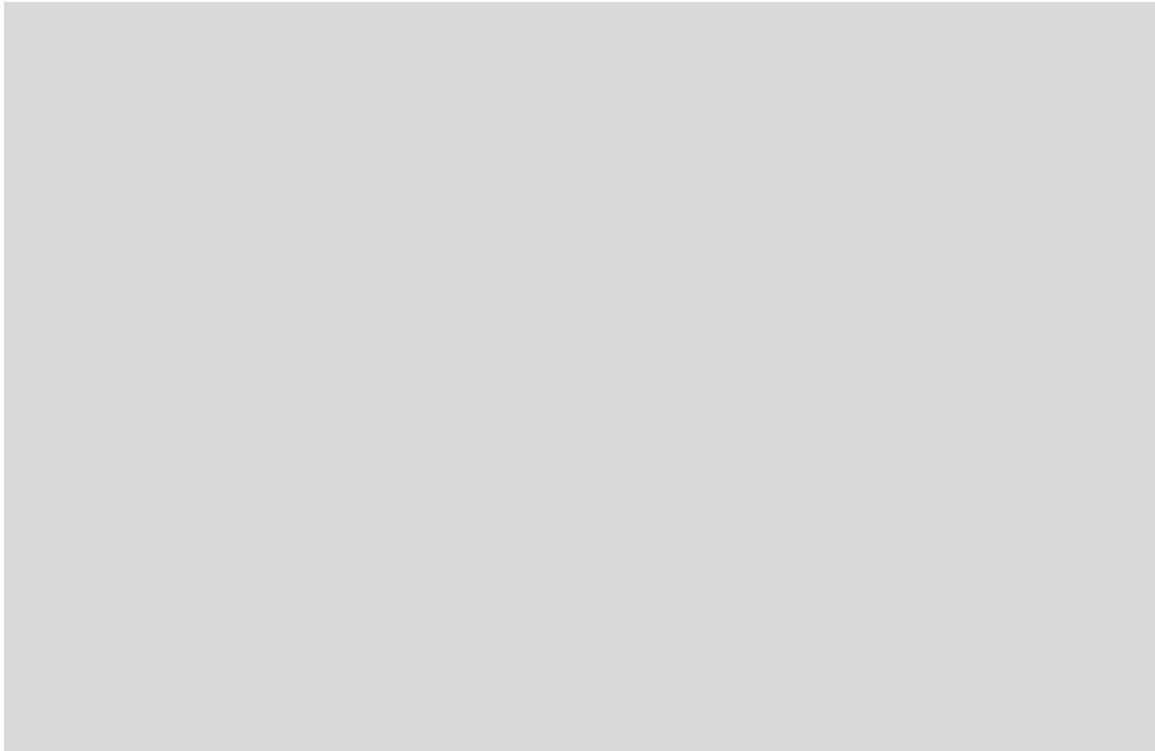
12. Arxiu Mas Inv. 04788009 (166). Tarjeta Postal.

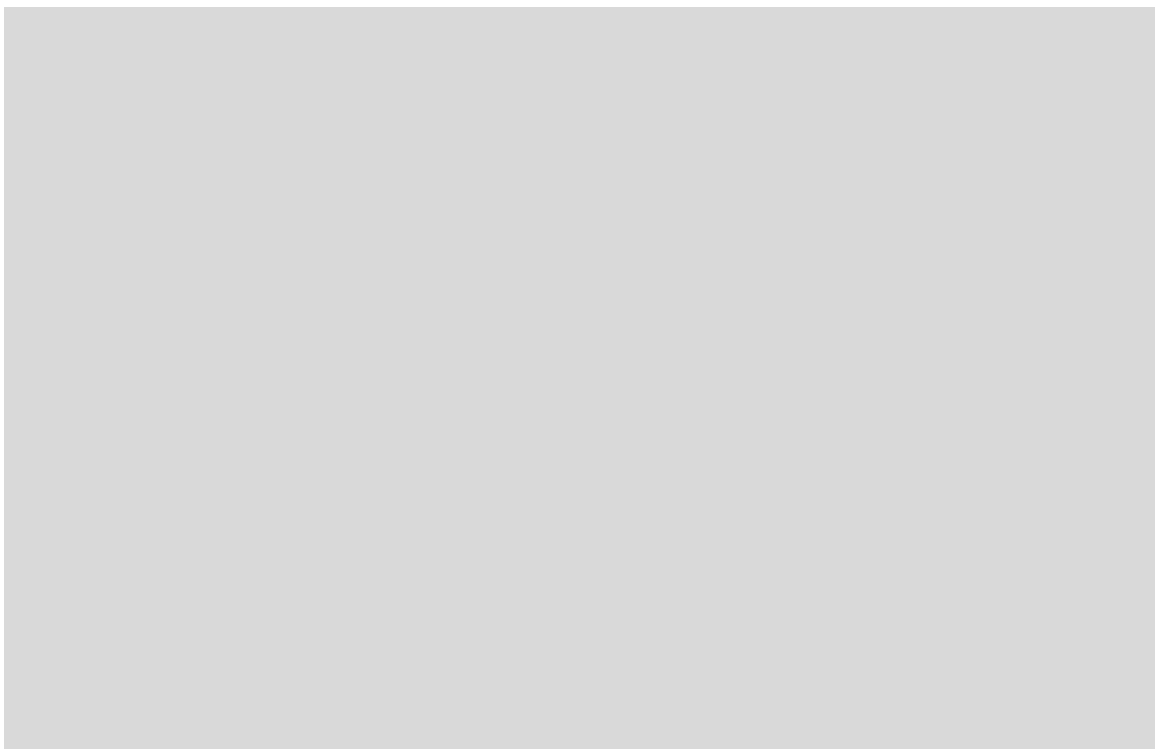
13. Arxiu Mas. Clixé n. 9856. Gerona. Museu Catedral. Tapiz de la Creación s. X-XI. Conjunto

14. PUIG I CADAFALCH (1911) fig. 5, p. 569

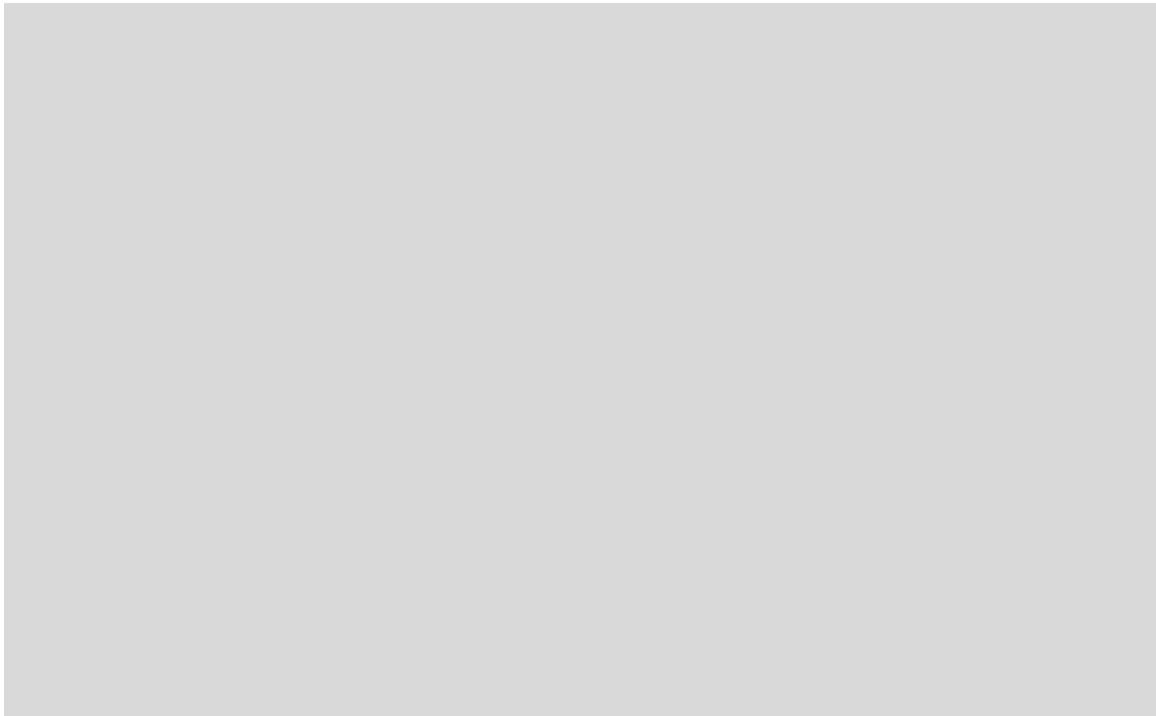

15. A. MNAC. Repertorio iconográfico de España. n. 24.230. Calendario Monumental de Cataluña, 1916

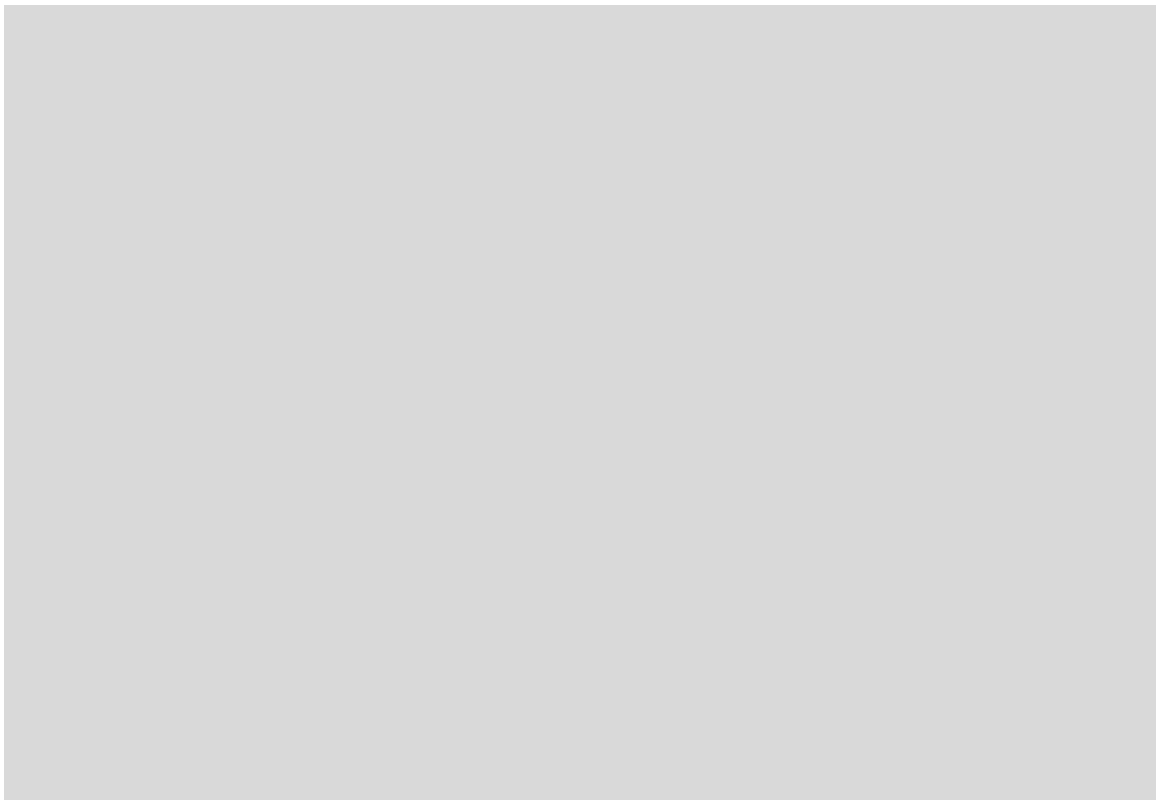

16. GUDIOL CUNILL (1933) f.324

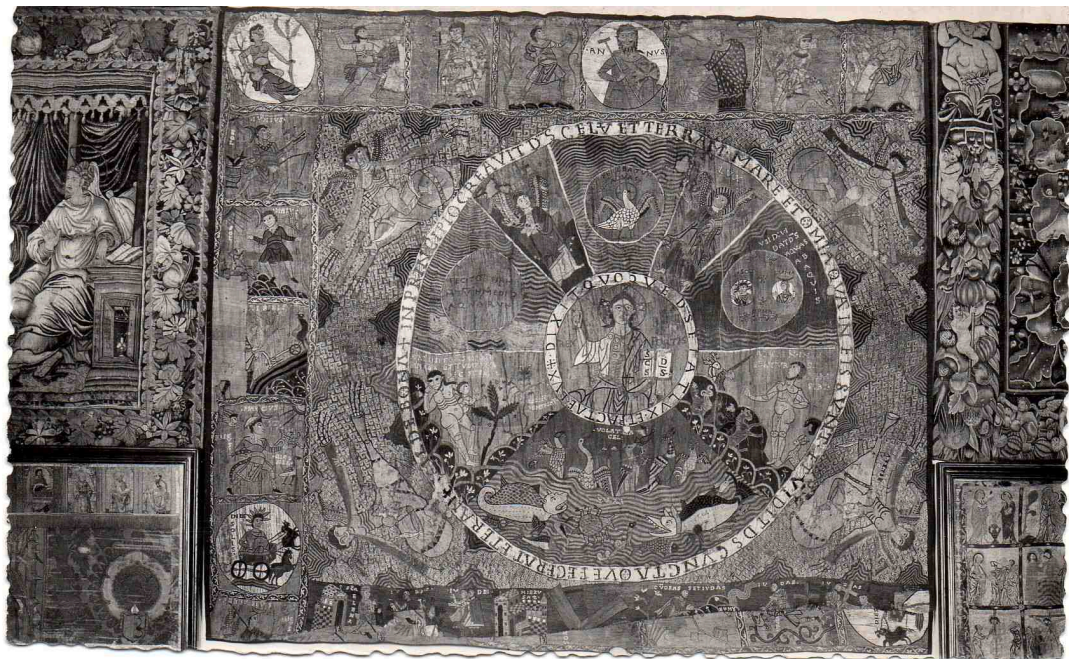
17. MARQUÉS DE LOZOYA (1931) Lam XLIX

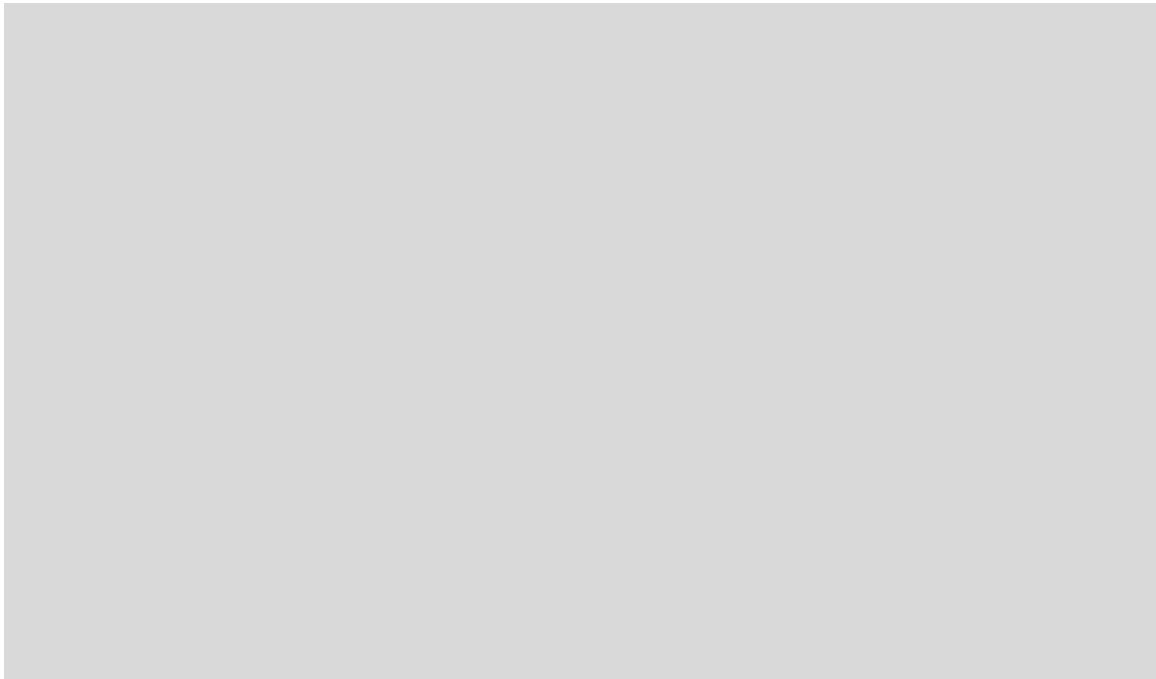
18. Institut Amatller d'Art Hispànic s. d. n. Antiguo: Gudiol 9856

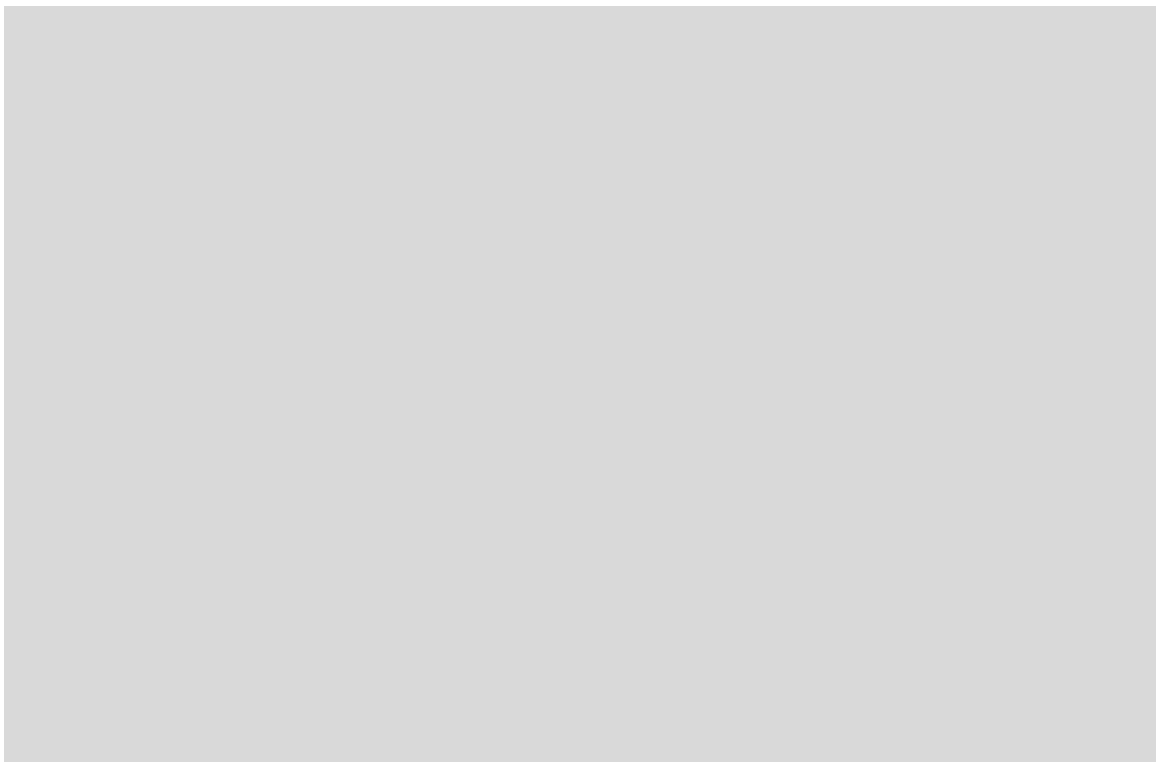
19. Ajuntament de Girona. Servei de Gestió documental. Arxius i publicacions. R. 065909 Postal.
Foto S. Martí. Postales Gerona y Provincia s. d.

20. Brodat Creació amb altres teixits Catedral Girona. s.d, s.a. Col·lecció personal

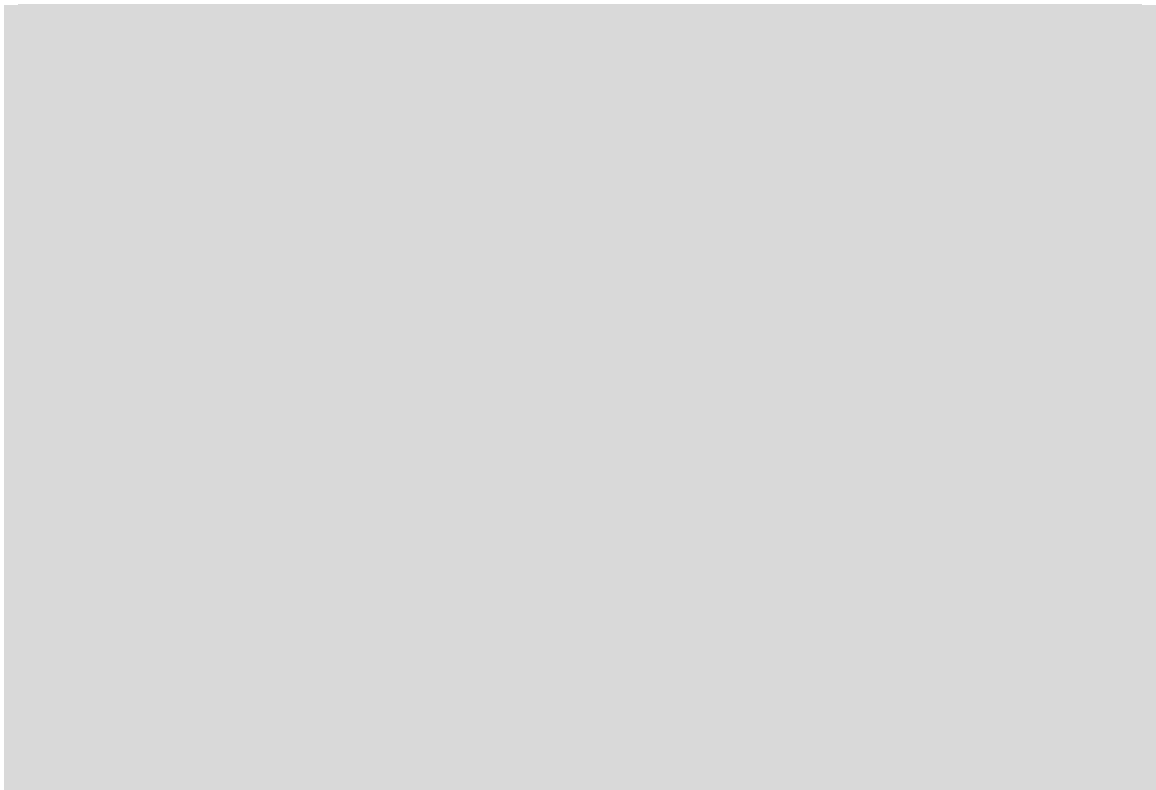
21. Institut Amatller d'Art Hispànic. J. Museos 2936. Gerona Catedral. Tapiz llamado de la creación. Siglo XII

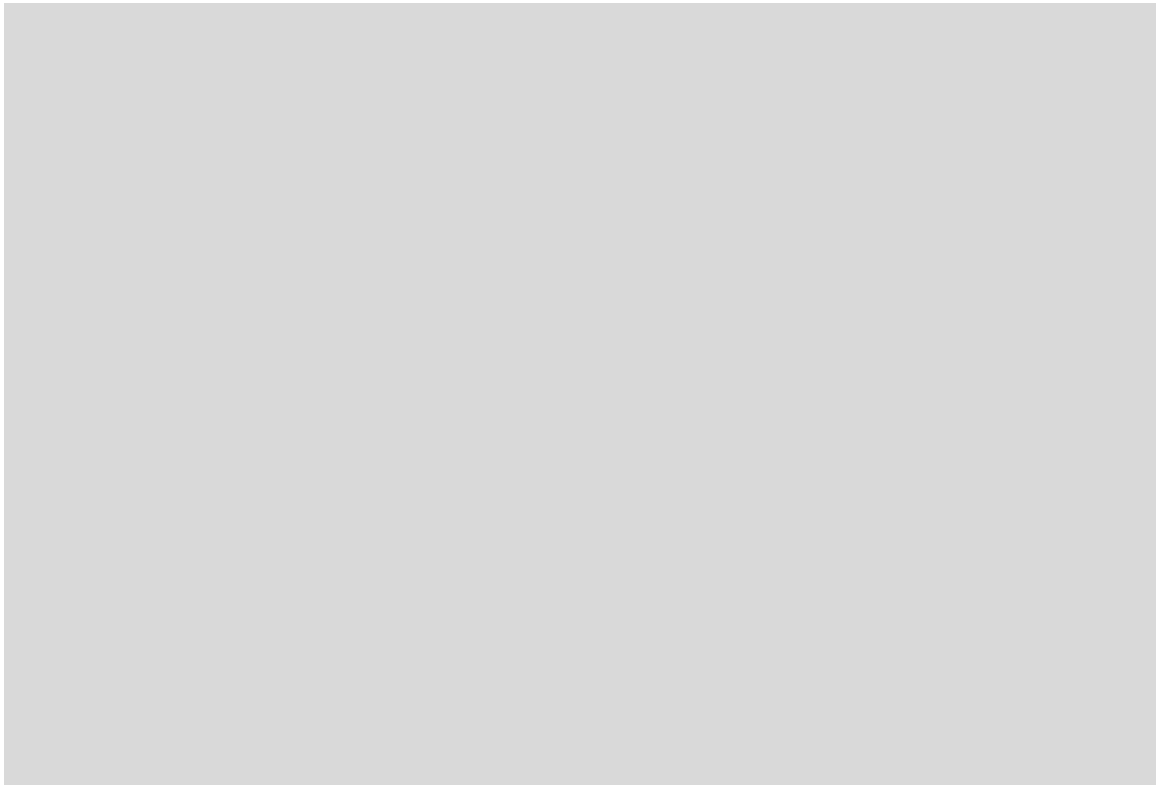
22. Torrella Niubó (1961)

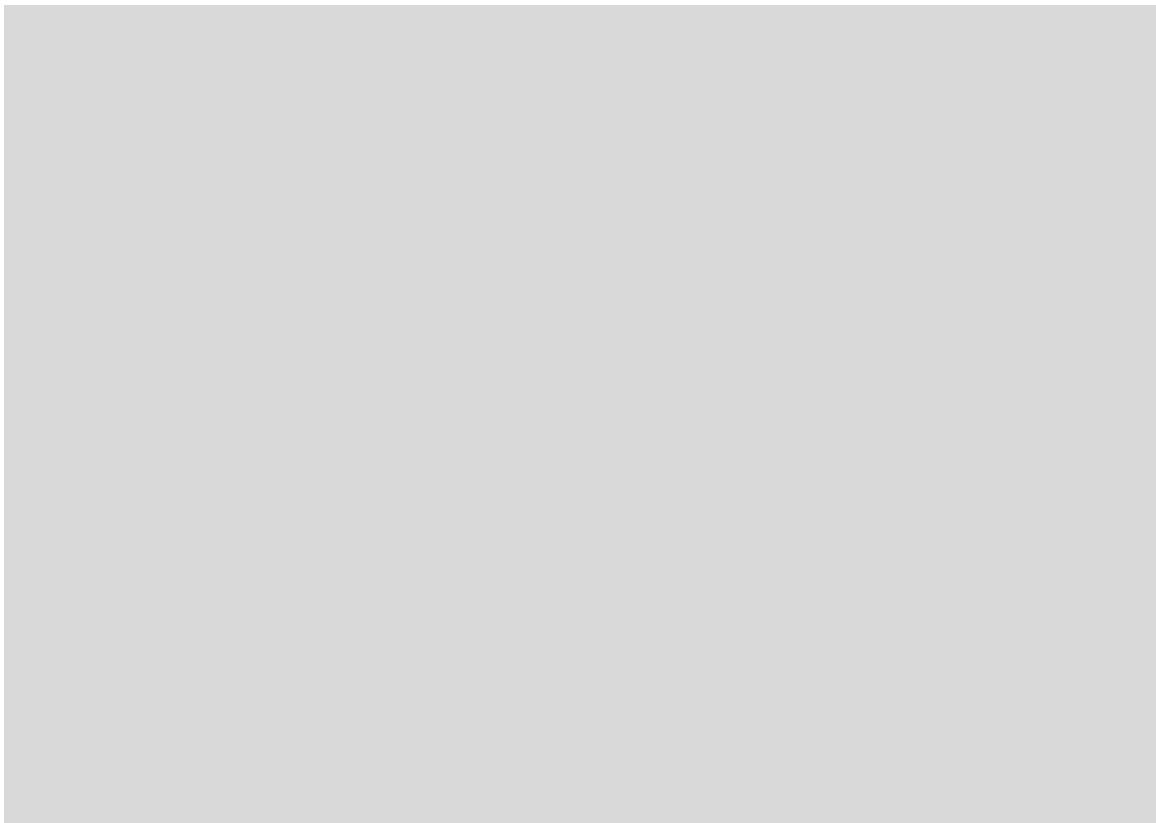
23. Institut Amatller d'Art Hispànic. J. M. 2936

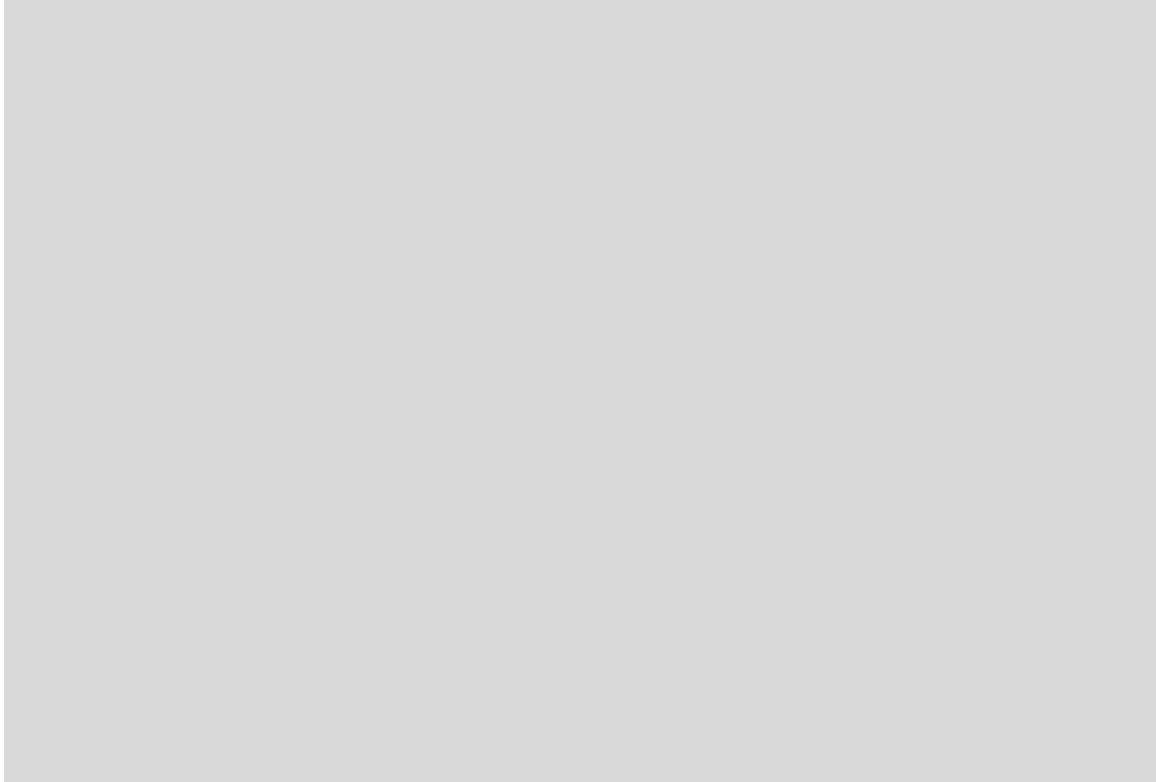
24. Institut Amatller d'Art Hispànic. J. Museus n. 29436

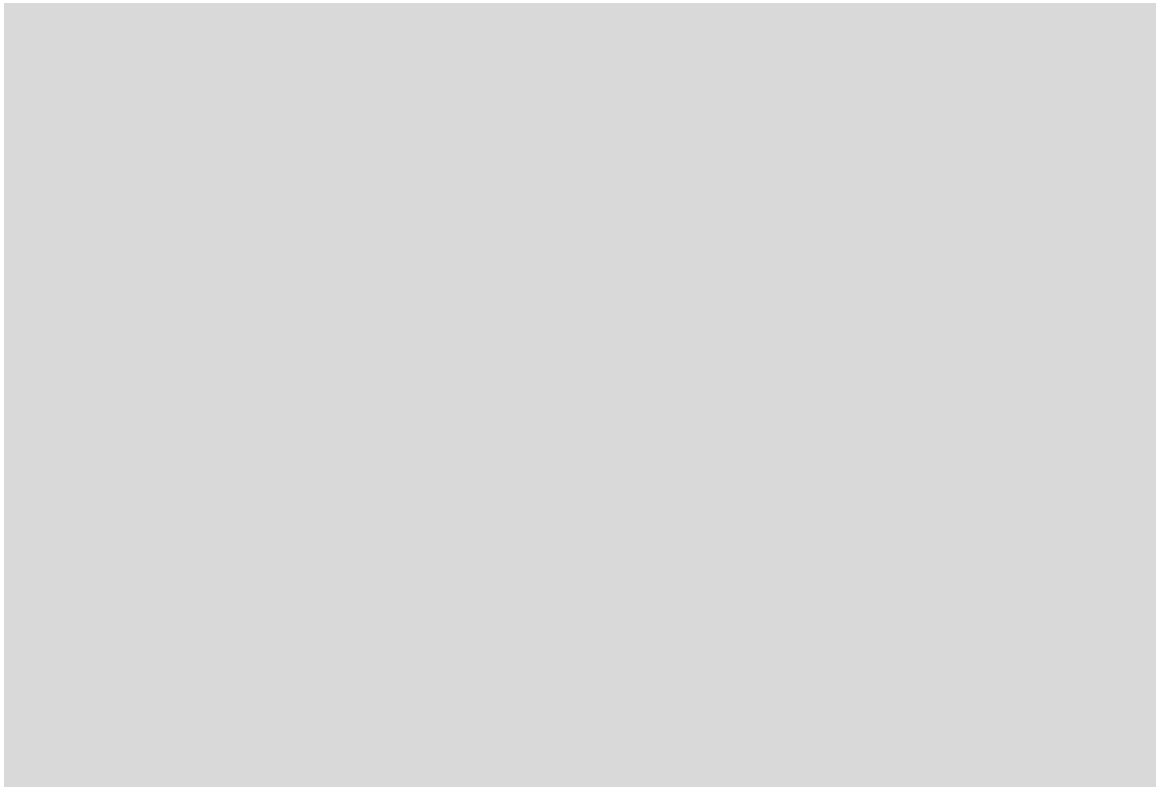
25. Institut Amatller d'Art Hispànic. J. Museus n. 2936

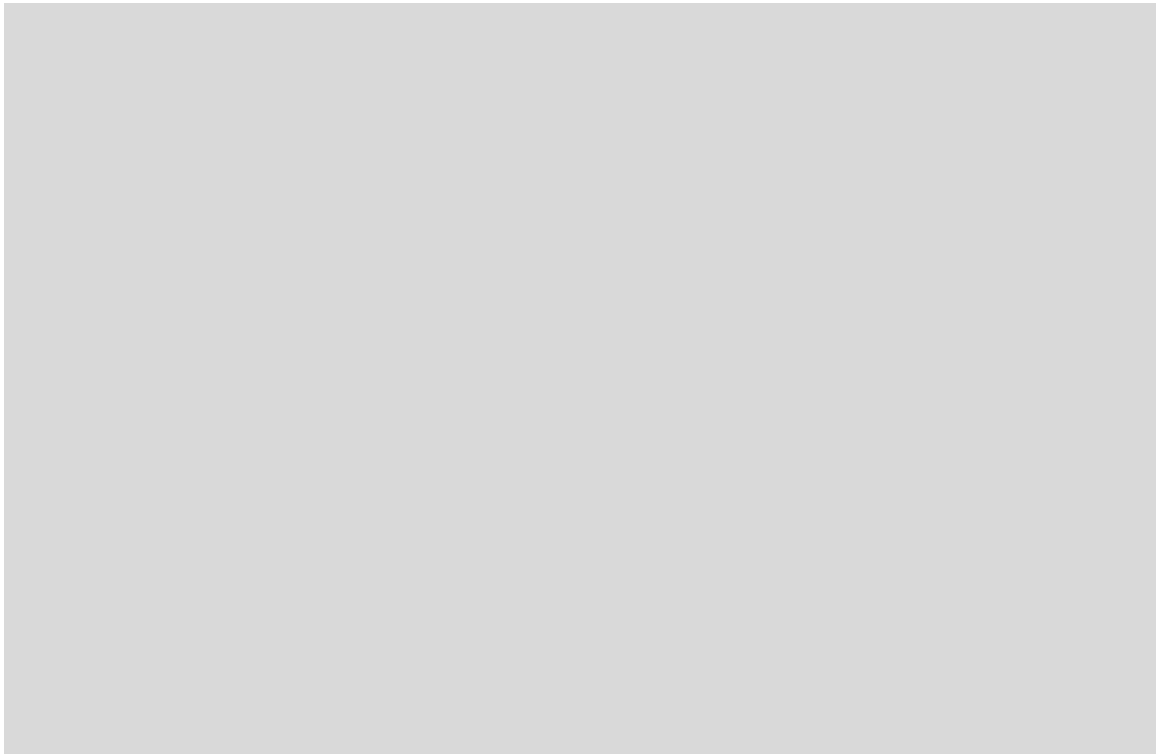
26. Institut Amatller d'Art Hispànic. Gudiol, 9871

27. Institut Amatller d'Art Hispànic. Gudiol, 9872

28. Institut Amatller d'Art Hispànic. Junta de Museus n. 2936

29. Arxiu MNAC. Caixa 1281, n. 102248. Clixé exposició, 1925

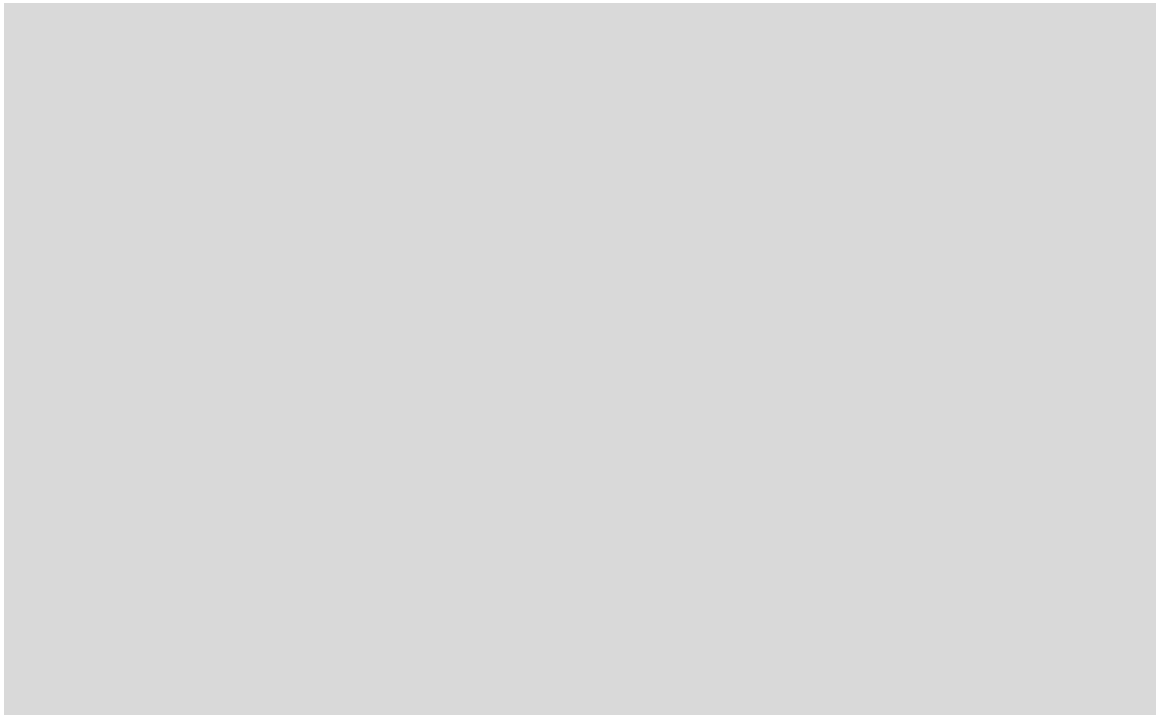

30. Arxiu MNAC. Caixa 1281, n. 102309. Clixé exposició, 1925

31. Arxiu MNAC. Caixa 1281, n. 102310. Clixé exposició, 1925

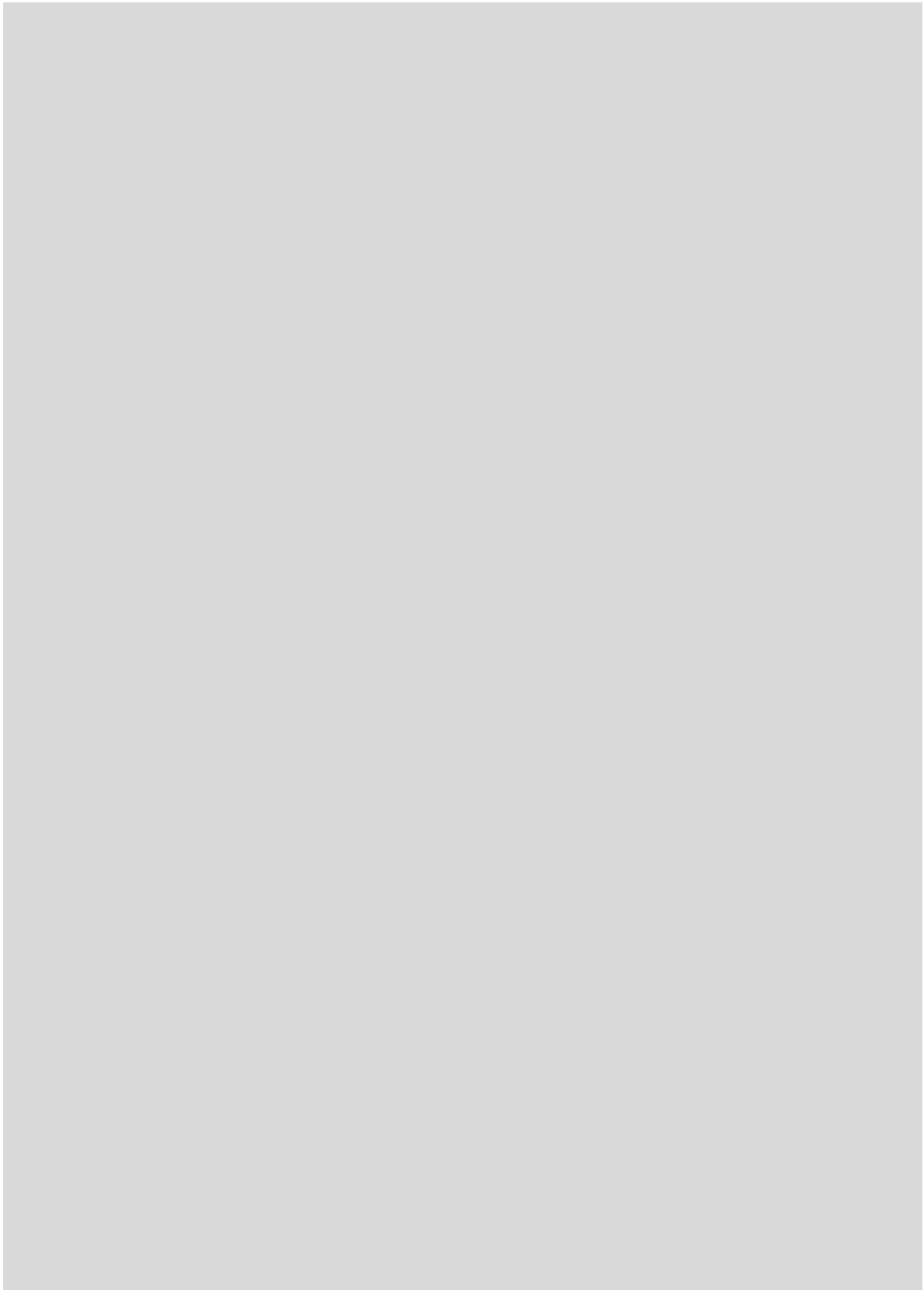
32. PALOL (1986), p. 84

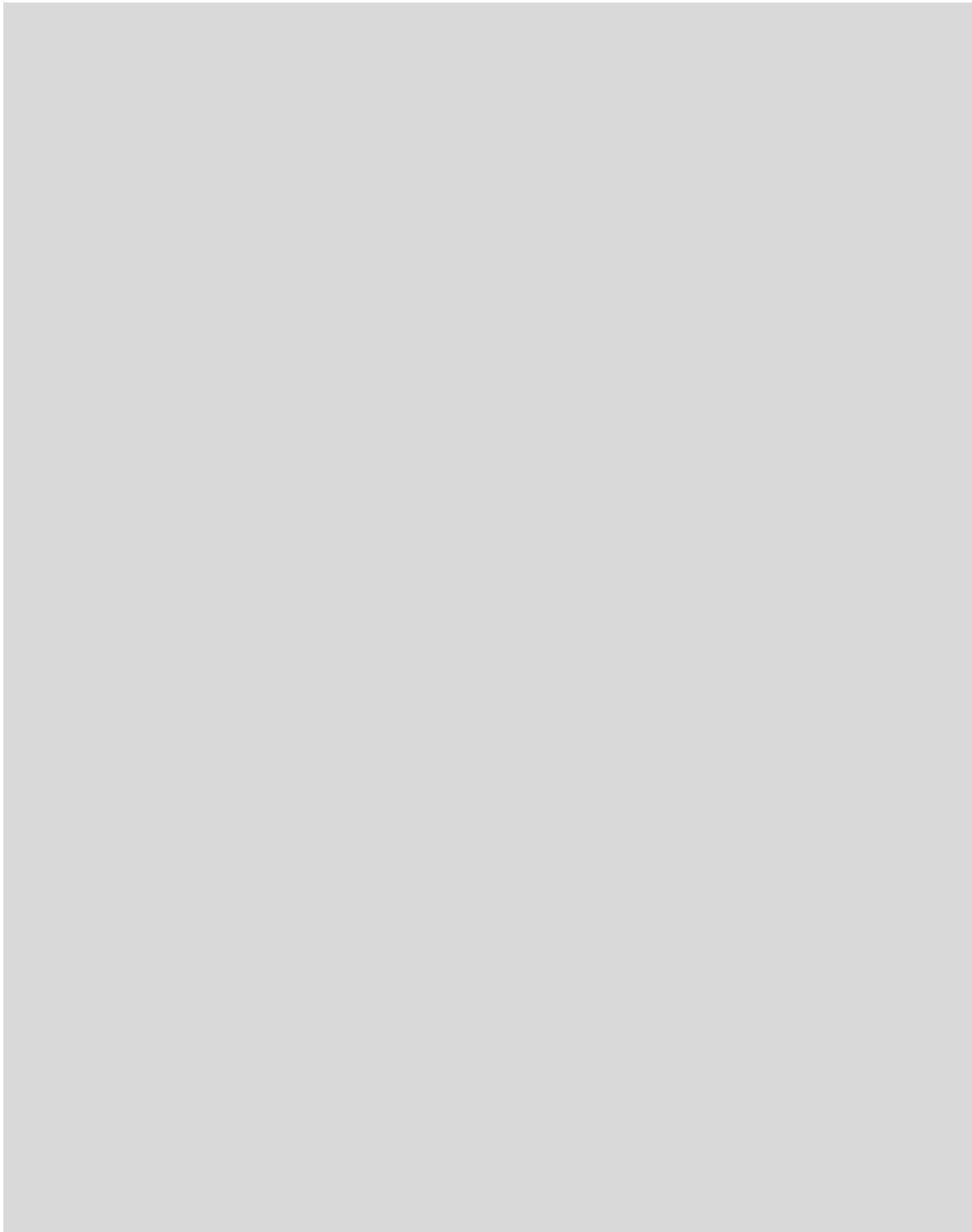
33.MARTINELL (1928)

34.MARTINELL (1928)

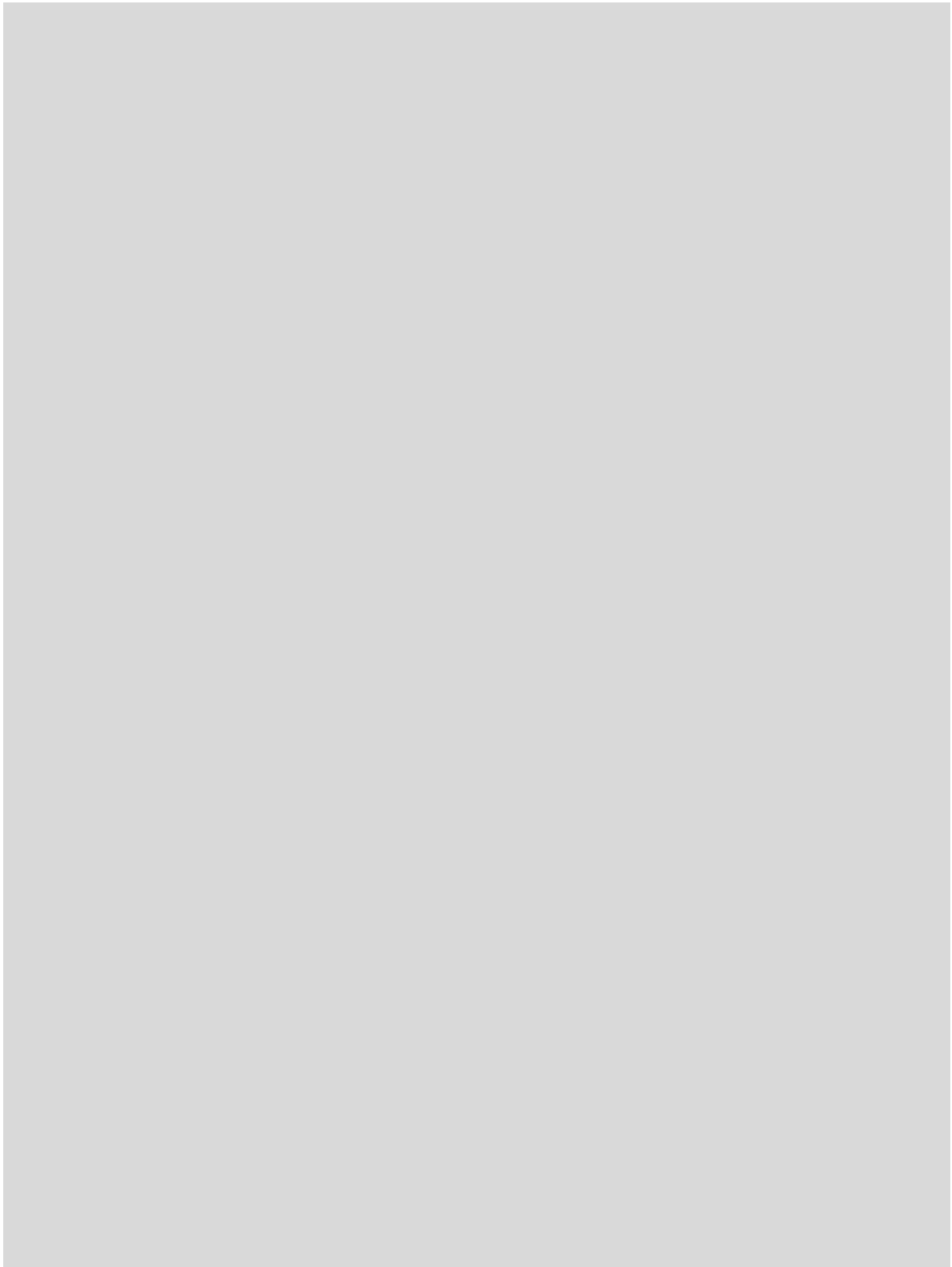

35. MARTINELL (1928)

36. MARTINELL (1928)

37. MARTINELL (1928)

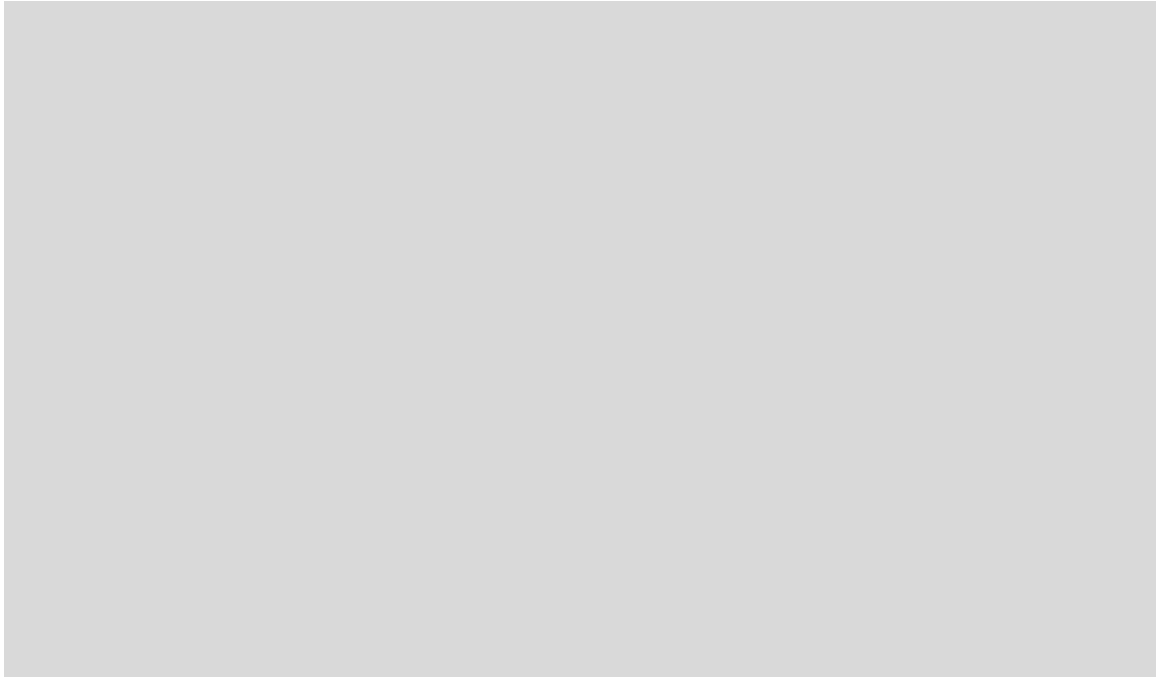
38. MARTINELL (1928)

39. MARTINELL (1928)

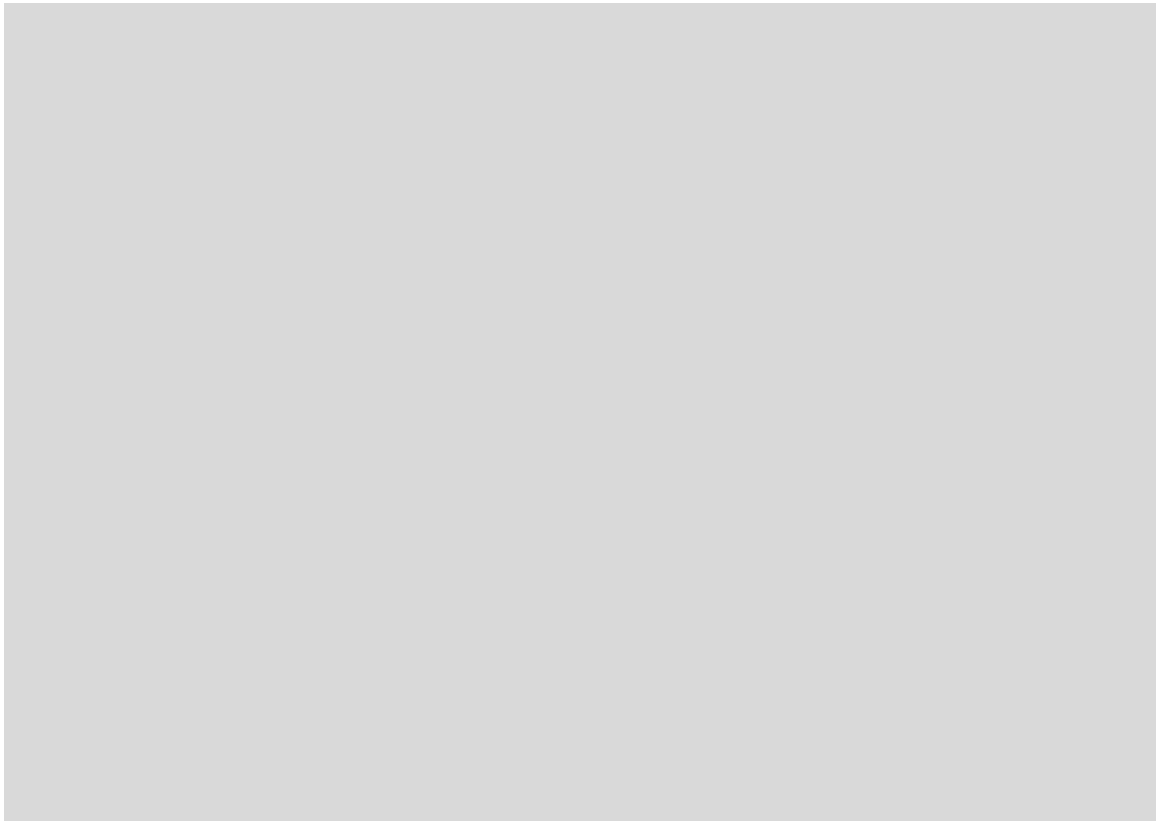

*Tapiz de la Creación. Siglo XII.
Sala Capitular de la Catedral de Gerona.*

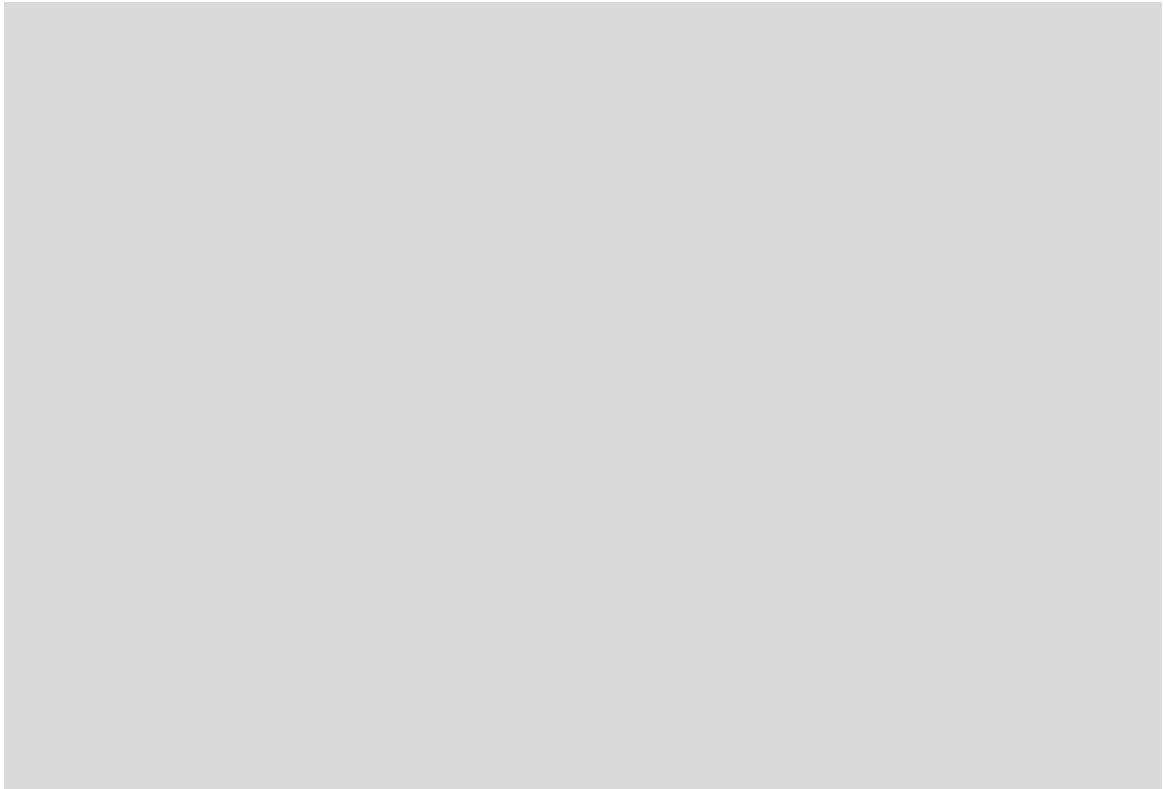
40. làmina calendari. s.d, s.n. Col·lecció personal

41. Arxiu Mas, 05029021(165). Clixè 90104C. Dibujo de J. Gudiol Reproduciendo el tapiz de Gerona

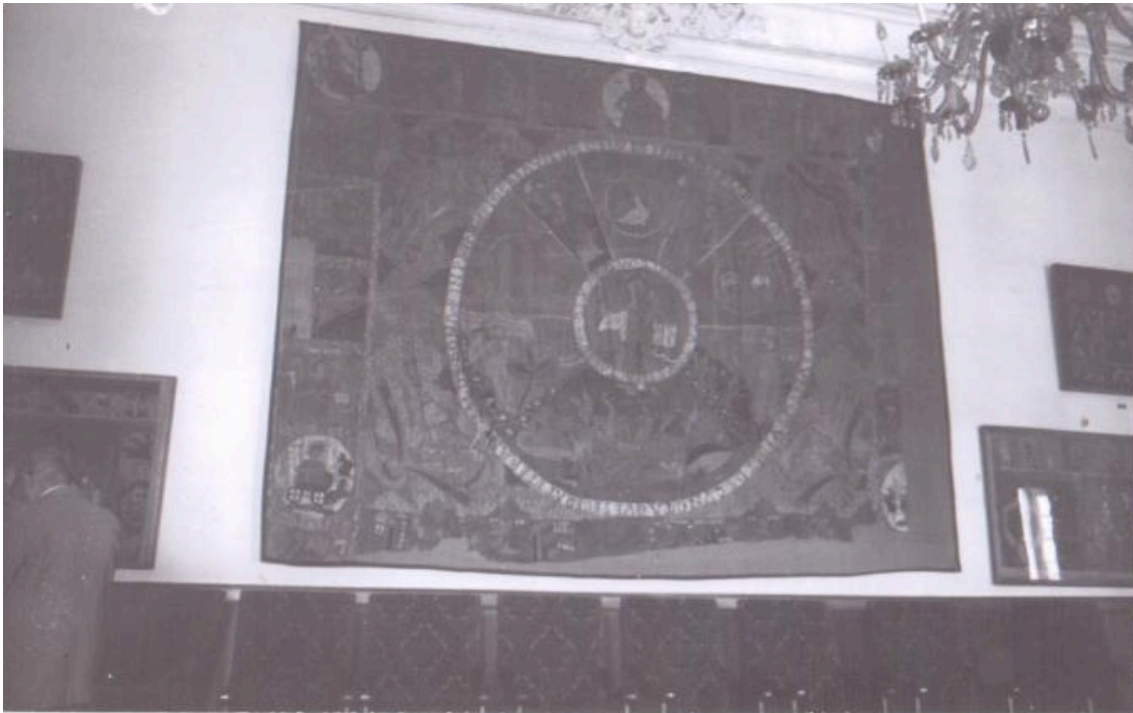
42. Arxiu MNAC, FOLCH-1, Clixé Ribera Llopis, s.n.

43. FONT (1954) s.p.

44. Institut Amatller d'Art Hispànic, Gudiol 30776- Arxiu Mas, inv. 0502901017(16b)

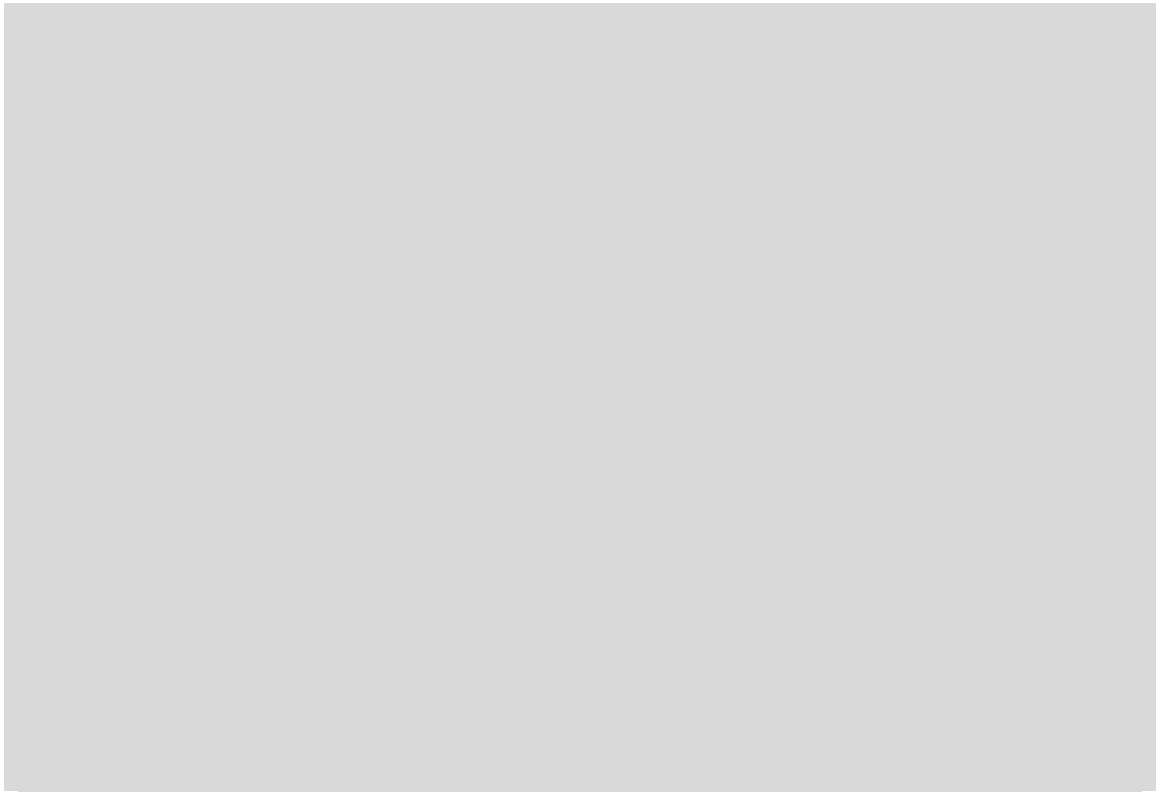

45. anys seixanta. Tresor Catedral Girona. Col·lecció personal

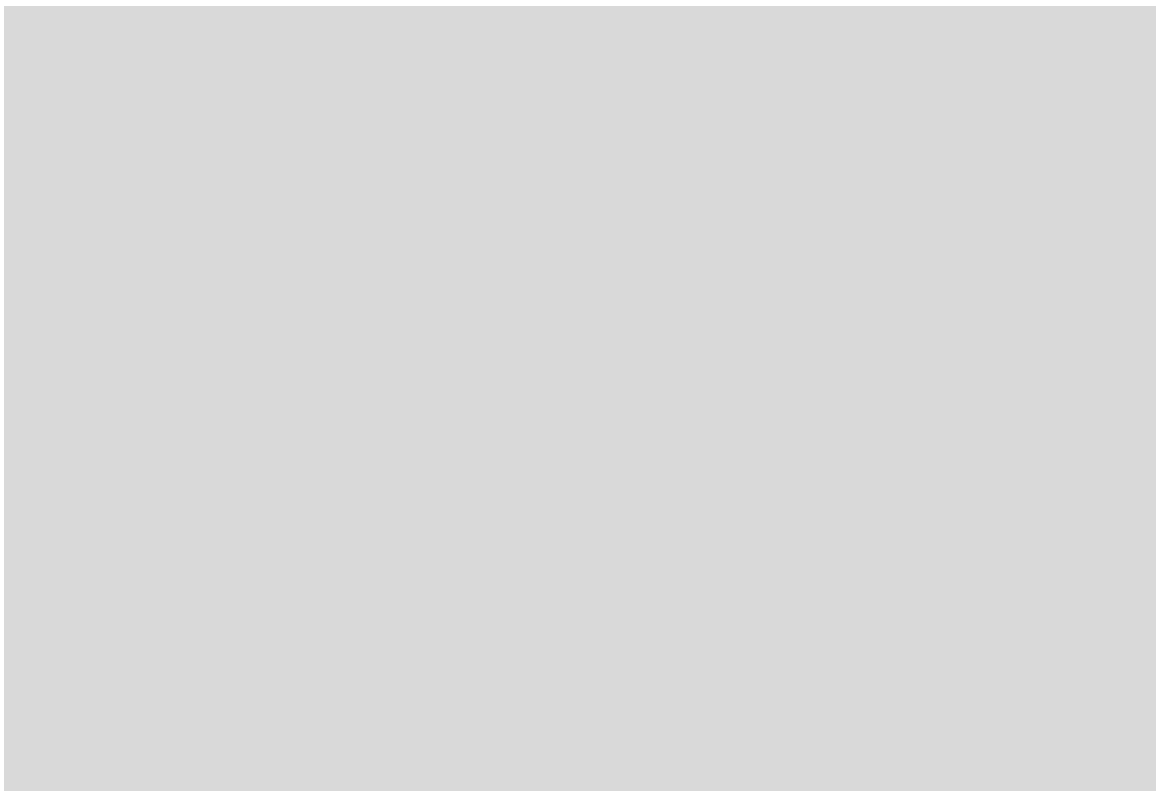

46. Ajuntament de Girona. Centre de difusió de la Imatge. Reg. 157605. AV-38. Antoni Varés Bonavía. Fons Antoni Varés. *Bastida muntada per al film El tapis de la Creació de la Catedral de Girona*

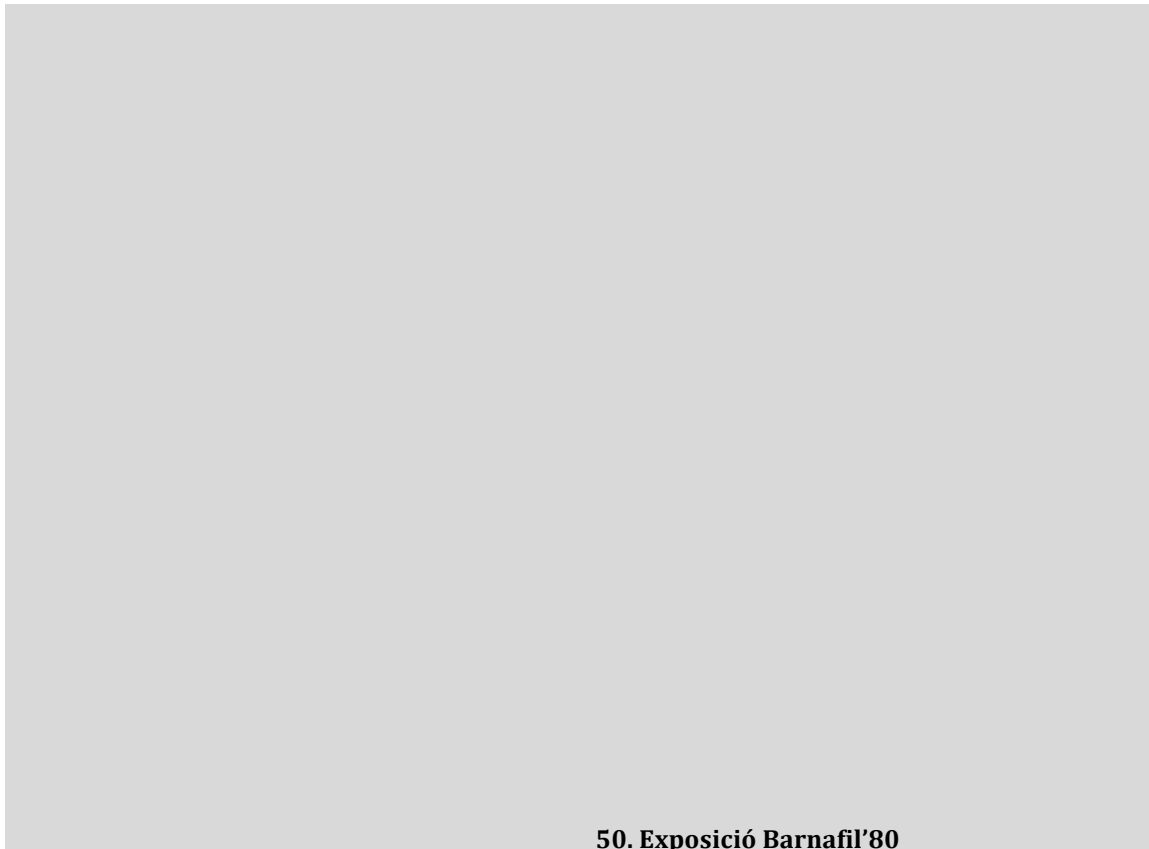
47. Varés (1965)

48. FONT (1972)

49. Segell, EDIFIL'80

50. Exposició Barnafil'80

51.Reproducció hipotética. Parador de Baiona

52. MASDEU-MORATA (2013), p. 54

53. MASDEU-MORATA (2014), p. 58

54. MASDEU-MORATA (2013), p. 31

